HÜR DÜNYA İŞÇİ KONGRESİ

TÜRK-İŞ

AMSTERDAM 1965

ICFTU-CISL IBFG-CIOSL

29

1965 ağusto

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU

AĞUSTOS

1 9 6 5

YIL : 3

SAYI : 29

Fiatı : 250 Krş.

1 Yıllık 25.00 TL

TURK - İŞ ADINA IMTIYAZ SAHIBı

Seyfi DEMIRSOY

Genel Yayın Müdürü

Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü

Özer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı

Atatürk Bulvarı Kat 1/2

YENİŞEHİR — ANKARA

Telefon:

12 66 18 — 12 37 67

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA UYMAYI KABUL ETMİŞTIR

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sanat

SUNUŞ

Temmuz ayı üç yıldanberi Türkiye için ayrı bir önem taşıyor. Toplu sözleşme ve grev haklarının gerçekleştiği 24 Temmuz, denilebilir ki, Anayasamızın getirdiği Sosyal Devlet anlayışının ilk adımı olarak, modern Türkiye'nin tarihinde en parlak sayfalardan birini teşkil edecektir.

Geçen iki yıl içinde bu hakların kullanılışı hakkındaki hükmü, halkoyu çoktan vermiştir. Ve bu hüküm, bütün sendikacılarımızın, bütün işçilerimizin göğsünü kıvançla kabartacak niteliktedir.

Toplu sözleşme ve grev hakkının Türk işçileri için henüz erken olduğunu söyleyenlere gelince... Umarız ki, iki yıllık devre, onlara bu kanaatlerini değiştirtmiştir. Yok, hâla kapalı kapılar ardında ayni sözleri söylüyorlarsa, kelimenin tam anlamıyla art niyetlidirler, maskeleri elbet birgün düşer...

İşçi Bayramını yürekten kutlarız...

ICFTU KONGRESİ

Temmuz ayının dünya sendikacılığı yönünden bir diğer önemli konusu da, Holanda'da yapılan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Kurul toplantısı oldu Bu toplantıda, raporlarla, konuşmalarla Türk Sendikacılığının ne kadar gelişmiş olduğu ICFTU icra kurulu tarafından dünyanın dört bir köşesinden gelmiş sendikacılara anlatıldı. Bu kongre, Türk İşçi Hareketinin yurt dışında da ne kadar yakından izlendiğini ve yerine göre takdir, yerine göre de gıpta uyandırdığını bir kere daha göstermiş oldu.

ICFTU Toplantısı hakkında geniş bilgiyi iç sayfalarımızda sunuyoruz.

SEÇİMLER YAKLAŞIRKEN

Bu satırlar okunduğu sırada, seçimlere iki ay 10 gün, aday yoklamalarına da, 29 kün kalmış olacak. Türk - İş daha önce ilân ettiği gibi, geçen devre, işçi hakları aleyhine çalışan, Sosya lAdalet ilkelerini benimsemeyen Milletvekillerini tesbit etmiş bulunuyor. İsimler, yoklamalardan 15 gün önce açıklanacak.

Dergimiz de, isimlerin açıklandığı 14 Ağustos günü özel bir sayı çıkarmış olacak...

Saygılarımızla.

BU SAYIMIZDA

KAPAK

ÖN KAPAK : Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Kurul toplantısında Türk Delegesyonu Başkanı Seyfi Demirsoy konuşuyor.

ARKA KAPAK : 24 Temmuz İşçi Bayramının ikinci yıldönümü münasebetiyle Sosyal Sigortalar Salonunda yapılan

BAŞYAZI

"Önce Yurt" denilsin..

Kayakçılar ve dağcılar, çığ tehlikesini önlemek için dağda yüksek sesle konuşmazlar, gürültü yapmazlar. Bilirler ki, yerine göre en ufak gürültü dahi, çığa sebep olabilir. Ve, çığın kaç kişiyi kurban edeceği de bilinemez.

Şimdi, seçim heyecanı gittikçe büyüyen bir çığ gibi yurdu sarıyor.

Politikacılar, çığın büyümesi için ellerinden geleni esirgemiyorlar; dağda avaz avaz bağıran, ya da davul çalan bir kayakçı gibi... Ama, çığ, kayakçıyı da, davulu da bir silindir gibi ezip geçermiş, bundan masum insanlar da zarar görürmüş. Aldırmıyorlar....

Bu ne biçim yurt sevgisidir? Bu, nasıl bir anlayıştır? Bu ne hırstır?

Aklımız almıyor...

*

Demokrasinin icabıdır: Partiler, birbirlerini tenkid ederler, kendi görüşlerini savunurlar, yapacakları işleri söylerler.

Seçim elbette heyecan uyandırır. Bu, demokrasiyi benimsemiş her ülkede böyledir. Ama, seçim heyecanının, bir çığ tehlikesi halini alması... Asla. Bilinir ki, çığ, çığa sebep olanlarla beraber, nice masum insanları da tehlikeye sokar.

Seçim kazanmak uğruna, böyle bir tehlike yaratmaya kimsenin hakkı yoktur.

Kabul etmiyoruz.

*

Bu satırlar yazıldığı sırada, seçimlere günü gününe iki buçuk ay var. Ortalıkta, politikacıların yarattıkları toz dumandan, göz gözü görmez; gürültü ve yaygaralardan kimse kimseyi duymaz hâle geldi.

İşin kötüsü, çıkarılan gürültüler gittikçe artıyor... En adi ithamlar, yalan haberler, kulaktan kulağa fısıltılar seçim propagandasının belli başlı unsurları oldu.

Demokrasi açıklık rejimidir. Demokraside herşey ortada olur; öyleyse, nedir bu gizli, yıkıcı seçim kampanyası. Nedir bu yurttaşı birbirine düşürme çabaları.

AP., CHP., YTP., CKMP., TİP., MP., SDP.... Alfabenin bütün harflerini bir araya getirseniz, gene de hepsinin üstünde düşünülmesi gereken yurdumuz var.

"Önce Yurt" denilsin istiyoruz.

*

Seçim kampanyasını bütün dikkatimizle takip ediyoruz. Üzülüyoruz. Yarın seçimler yapılacak, herşey bitecek, politikacılar koşa koşa Meclise gelecek, "memleketin bütünlüğünü ve vatanın selâmetini herşeyin üstünde tutacaklarına" and içecekler... Ya, birbirlerine en ağır şekilde sövme teşviki ile karşılaşan, âdeta kanlı bıçaklı olmaya teşvik edilen yurttaşlar arasına sokulan ayrılık nasıl giderilecek?

Oğulu babayla, kardeşi kardeşle nasıl barıştıracağız?

Politikacı bunu düşünmez mi?

Bütün partilerden, bütün politikacılardan, geleceği düşünmelerini, sonradan pişman olacakları hareketleri yapmamalarını istiyoruz.

Türk - İş, partilerin ve politikacıların bu seçim kampanyasındaki tutumlarını dikkatle izliyor. Kim neler söylüyor, kim neler yapıyor? Bunları hassasiyetle kaydediyoruz.

Unutulmasın ki, 4 yıl sonra seçimler yenilenecek. Ve dört yıl göz açıp kapayana kadar geçer.

Milletin dört yılına yazık olur ama, acısı da fena çıkarılır...

Uyarıyoruz.

TÜRK-İŞ

DEMİRSOY'UN MESAJINDAN :

«Dayanışmamızı ve grevleri kırmak için, hak arayan işçinin karşısına polisi, askeri çıkarmak, geçmişte Batıda denenmiş ve iflâs etmiştir' Batının geçirdiği merhaleleri, Türkiye'nin geçirmesini biz arzu etmiyoruz. Ve hiç kimse de arzu etmemelidir.»

İşçi Bayramı Kutlandı

BAŞBAKAN KONUŞUYOR — 24 Temmuz İşçi Bayramında bir konuşma yapan Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, kalkınmamızı sağlamak için inandığımız kaynakların başında emek gelmektedir, dedi.

Yıllardanberi beklenilen haklarını aldıkları günün ikinci yıldönümünde bir araya gelen binlerce Türk işçisi, İşçi Bayramı'nı yurdun dör bir yanında kutladılar. Anayasa'ya demokrasiye ve insan haklarına bağlılıklarını, İşçi Bayramı dolayısı ile düzenlenen törenlerde bir kez daha and içerek tekrarlıyan işçilerin, haklarını kullanmada gösterdikleri vatanseverlik ve sağduyu, Türk işçilerine güvenenlerin göğüslerini övünçle kabarttı.

24 Temmuz 1965 Cumartesi günü, Ankara'da ve yurdun yedi köşesine dağılmış Türk-İş temsilcilik lerinde, düzenlenen pek çok törende işçiler bir araya geldiler.

ANKARA TÖRENİ

Ankara'da düzenlenen törende, Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, bazı milletvekilleri, kalabalık bir konuk ve gazeteci topluluğuyla, Türk-İş'e üye hemen bütün kuruluşların yöneticileri hazır bulundu.

Amsterdam'da yapılan Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) toplantısından henüz İstanbul'a gelen ve oradaki önemli bir toplantı dolayısıyla Ankara'ya dönemeyen Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, toplantıda hazır bulunamadı.

Kardeş Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın'ın da katıldığı toplantı, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un kısa konuşması ve Atatürk ve Devrim şehitlerinin manevî huzurlarında yapılan saygı duruşuyla açıldı.

DEMİRSOY'UN MESAJI

Saygı duruşundan sonra, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Başkan Seyfi Demirsoy'un mesajını okudu.

Demirsoy, salonu dolduran yüzlerce kişi tarafından hararetle alkışlanan mesajında şöyle diyordu:

«Sayın Başkan,

Değerli Konuklar,

Sendikacı işçi kardeşlerim,

Türk işçilerinin tek temsilcisi Türk-İş, işçinin belli başlı temel haklarından sayılan hür sendikalar etrafında toplanma, toplu iş sözleşmesi, grev yapma haklarını elde ettiği 24 temmuz gününü bayram ilân etmişti.

Bayramımızın ikinci yıldönümünü kutlama törenine şeref vermenizden dolayı, 600 bini aşkın işçi adına, en derin saygılarımı sunarım, Yüksek huzurlarınızda, 27 Mayıs İhtilâli'nin getirdiği Anayasa-

mızda, temel işçi haklarını teminat altına alan Millî Birlik Komitesi ve Kurucu Meclis üyelerine bir kere daha şükranlarımı ifade etmek, benim için zevkli bir vazifedir.

DAVA VE ECEVİT

Bir dâvaya inanmış insan eser verir, başarı kazanır. İşte genç devlet adamı, eski Çalışma Bakanı Sayın Bülent Ecevit, işçi davasına inanarak, işçiye, sendikaya güvenerek, ciddî bir mesaîden sonra, 274, 275 sayılı kanunların parlamentodan çıkmasını sağlamıştı.

Bülent Ecevit'in hizmetlerini, Türk İşçisi'nin daima şükranla anacağından kimsenin şüphesi olmasın.

— Kanunların çıkarılmasında, hizmetleri geçmiş hükûmetlere, siyasî partilerimizin değerli mensuplarına da teşekkür etmeden geçemeyeceğim.

UNUTULMAYAN HİZMETLER

Değerli konuklar,

1947 yılından bu yana gelen sendikal hareketlerimizde ödev almış meslektaşlarım, işçinin insanca bir hayat yaşamasının mücadelesini yapmışlardır. İşçinin hür sendikalara, toplu iş sözleşmesi, grev yapma haklarına kavuşmasının şart olduğunu savunmuşlardır.

Bu yüzden çekilmedik çile, ıstırap kalmadı.

Sendikalar, birlikler, kapris uğruna kapatıldı. Sanayî hayatında beraber yaşamak mecburiyetinde olduğumuz işverenlerimizin hakaretine uğradık. İşten atılmalar oldu. Ve, evet eziyetler yapıldı. Bütün bunları unuttuk. Maziye gömdük. Zira, mücadelemizin haklılığı teslim edildi.

Bu uzun yolculukta, şu ana kadar aramızdan ayrılarak ebediyete göçen mesaî arkadaşlarımın manevî huzurlarında saygı ile eğilirim.

Şimdi köşelerinde, hatıralarıyla, dostlarıyla başbaşa kalan sendikacı arkadaşlarımın hizmetlerini takdirle yadederim.

Sendika hareketlerinde hâlâ iş başında olan meslektaşlarımın, başarılarına başarı katmalarını temenni ediyorum.

BASKI VE İŞÇİNİN İDEALİ

İşverenin, politikanın, hükûmetlerin baskısından uzak, hür sendikaya kavuşmak, her işçinin idealidir.

Türk işçileri, bu ideallerini gerçekleştirmeyi başarmışlardır. Artık kongrelerimizde baskı yok, müdahele yol... Yapılmak istense dahi, sahibi lâyık olduğu cevabı alır. Milletlerarası hür teşekküllere serbestçe üye olabiliyoruz. Sendikaların pazarlık ve grev yapma hakları vardır. Sendikacılığımızın, bizde olduğu kadar, milletlerarası sendikacılık âleminde de takdirle anılmaktadır.

SENDİKA : SEFALETİN DÜŞMANI

Değerli arkadaşlar,

Hür sendika sefaletin düşmanıdır. Onu yenmek hedefidir. Ko-

SAYGI DURUŞUNDA — Kutlama törenini açan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, toplantıya katılanları Atatürk ve şehitlerimizin hatırası huzurunda saygı duruşunda bulunmaya davet etti.

münizmin amansız düşmanıdır. Onunla mücadele etmeyi vazife bilir. Komünizm, sendikacılığın hür ve kuvvetli olduğu yere giremez. Hür sendikacılıkta sorumluluk hisleri galebe çalır. Yeni haklarla birlikte, yeni sorumlulukların da omuzlara yüklendiğini her sendikacı bilir. Hür sendika temsilcisi açık konuşur; art niyet ve düşüncesi yoktur.

TEPKİMİZ SERT OLUR...

Haklarımızdan fedakârlık istemek, kimsenin hatırına gelmemelidir, Taviz vermeyiz Sert olur tepkimiz... Hür sendikaların olduğu memleketlerde sermayenin de, demokrasi rejiminin de garanti altında olduğunu çok kere söylemişimdir Tekrarında fayda görüyorum. Zira, bu gerçeği görmeyen işverenlerimiz var.

GAFLET UYKUSUNDAKİLER

Paranın insanı nüfuzlu yapmasına karşıyız. İşçiyi, sadece sermayesine sermaye kazandıran bir vasıta haline getirmek için sarı sendikaların kurulması hareketlerine esefle şahit oluyoruz. Davranışlarını hoş karşılamamız beklenemez. Mahkeme ilâmlarıyla sabit olan bu davranış sahiplerini takbih ediyor, bulundukları gaflet uykusundan çabuk uyanmalarını temenni ediyorum.

Geçici menfaatler uğrunda, ilim ve irfanlarıyla, işverenlerimizi yanlış yollara sevkedenlere de söyleyeceklerimiz vardır. Şimdilik sadece esef ediyoruz.

SAVAŞTAN KAÇMAYANLAR

Değerli konuklar,

Biz sendikacılar, mücadele potasında yuğrulmuş insanlarız. Mücadeleden yılacak veya kaçacak insanlar değiliz. Karşılıklı mücadeleler, medenî ve insanî ölçüler içinde ve idarenin tarafsızlığı altında olursa, memlekete, millete, sanayicimize ve elbette ki işçimize sayısız menfaatler kazandıracağına inanıyoruz. Milletçe, batının bir asır geride bıraktığı, havanda su dövmeyi bıraktığımızda, memleketin çehresinin değişeceğine de inanıyoruz. Aksi yolda olanlar, menfaati, havanda su dövmede görenler, birgün başlarını döveceklerdir. Ve bunda bizim hissemiz olmayacaktır.

GÖZDAĞI, SAHİBİNİ YARALAR

Biz sendikacılar, hakları elde ederken, herşeyin sütliman olacağı hayalinde değildik. Hakları dolaylı şekilde elden alma çabalarının olacağını, yıldırma hareketlerinin yapılacağını bilerek, mensuplarımızın dâvalarını şerefle yüklenmişizdir. Grevdeki arkadaşlarına moral vermek için yanlarına giden sendikacıların, vakit vakit bir takım bahanelerle işten atılacaklarını hatırdan çıkarmıyoruz.

Devlet kuvvetlerinin de, hak isteyenlere karşı kullanılacağını, mukavemette ise büyük saygı duyduğumuz devlet otoritesine karşı gelindi denerek, arkadaşlarımızın tevkif edileceklerini de biliyoruz. Bütün bu gözdağı hareketleri sahiplerini yaralar. Sendikacıyı, işçiyi değil.

TERAZİ VE BASKI

Hele greve iştirak etti, öncülük yaptı diye, işçiyi işinden etmek, süründürmek, ««sendikalar işçinin düşmanıdır» havasını vermek istemek, şeytanın dahi hoş karşılamayacağı davranışlardır. Vicdansızca hareketlerdir. Sermayenin tahakküm etmek istemesidir. Biz ise, ne

ÖNEMLİ MERHALELER — Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Türk İşçi'sinin bayramını kutlayan konuşmasında, «işçi-işveren ilişkilerinde adaleti koruyan yeni düzende önemli merhalelere gelinmiştir...» dedi. Resimde, Çağlayangil konuşmasını yaparken.

sermayenin, ne işçinin tahakkümüne taraftar değiliz.

Sayın konuklar.

Hassas teraziyi elinde tutanların, hür sendika, toplu iş sözleşmesi, grev konularındaki kararları, bu kanunlar felsefesine uygunluğunda, düzen seyrinde yürür.

Düzeni kökünden sarsacak kararlara elbette kimse alkış beklememelidir. Biz, kuvvetli baskı grubuyuz. Baskıyı, daima herşeyin iyisine, güzeline milletimizi ulaştırmak ve haklarımız için kulanırız. Gerçeğe uymayacak hareketleri yenecek, gerçeğe getirecek kudrete sahibiz.

Dayanışmamızı, grevleri kırmak için, sermayenin katlanacağı külfetten fazlasını istemeyen, hak arayan işçinin karşısına polisi, askeri çıkarmak, geçmişte batıda denenmiş ve iflâs etmiştir. Batının geçirdiği merhaleleri, Türkiye'nin geçirmesini biz arzu etmiyoruz. Ve hiç kimse de arzu etmemelidir.

Bu bayram günündeki ikazlarım, ilerdeki bayramlarımızı daha tatlı şekilde kutlamak içindir. Sanayide barışı gaye edinen biz, sendikacılar, toplu iş sözleşmeli grevli, ve evet lokavtlı düzende, itiraf etmeliyim ki, iyi sonuçlara ulaştık. Şimdiye kadar 1300'e yakın sözleşme imzalandı. 450 bin kadar işçiyi kapsayan sözleşmeler.

Grev yapma gayemiz olmadığı halde, grevler yapmamızın analizini, sosyal tarihimizi yazacaklara bırakıyoruz. İyi istikballere, birlikte, beraberce, milletçe gideceğimizden emin olarak hepinizi selâmlarım.

Teşekkür ederim.»

ÇALIŞMA BAKANI KONUŞUYOR

Bu sırada, Demirsoy'un deyimiyle, Türk İşçisi'nin kalbinde tahtını kuran eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in ad geçtiğinde, ayağa kalkan yüzlerce sendika temsilcisi onu hararetle ve dakikalarca alkışladılar.

Demirsoy'un konuşması bitmiş, sıra Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e gelmişti.

DAVA ADAMI — Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un «işçi davasına inanmış adam» diye nitelediği eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, hem zaman olduğu gibi, konukların en popüler olanıydı. Salona girerken alkışlandı, otururken alkışlandı, kalkarken alkışlandı, konuşurken alkışlandı.

«Çalışanların haysiyetini koruyan, işçi - işveren ilişkilerinde adaleti koruyan yeni düzende önemli merhalelere gelindiğini» söyleyen İhsan Sabri Çağlayangil, bu merhaleye gelmede ülkücü sendikacı ve sendika yöneticilerinin büyük rolü olduğunu ifade etti.

DAVA SONA ERMEDİ

Ancak, yapılacak işlerin henüz tamamlanmadığını işaretliyen Çağlayangil, bu konuda da şöyle dedi :

«Davamız sona ermiş değildir. Türk İşçisi'nin yüzü gülerken, tarım işçisinin, sanatkârların, esnafın ve serbest meslek erbabının da katılacağı sosyal düzenin, hepsinin yüzünü güldürecek seviyeye çıkarılmasına çalışmalıyız.»

Konuşmasının sonunda, hükûmetin birkaç ay içinde yaptığı işleri sıralayan Çağlayangil, İş Kanunu ve Deniz-İş aKnunu'nun zamanında Cumhuriyet Senatosu'na havale edilerek, kadik olmaktan kurtarıldığını söyledi.

BAŞBAKAN KONUŞUYOR

Çağlayangil'den sonra kürsüye gelen Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, İşçi Bayramı'nın, Türk basınından sansürün kalktığı gün ve Lozan Barışı'nın yıldönümü ile ayni güne rastladığını hatırlattı. Ürgüplü de, Türk İşçisi'ni sosyal haklarna kavuşturan iyi niyetli çalışmalarından dolayı Ecevit'i kutladı ve salon bir kez daha alkışlarla çınladı.

Ürgüplü, konuşmasına şöyle devam etti :

«Sizin davalarınıza inanan insanlar, ayni imanla işe sarılmışlardır. Bu, bir bayrak gibi elden ele gitmektedir. Ecevit'ten Çağlayangil'e

Türk işçisi problemlerinin bitmediğini bilmektedir

Bugün, Türk işçisine insanca yaşama hakkı tanıyan iki önemli kanunun yürürlüğe giriş tarihinin ikinci yıldönümüdür.

Türk işçisi, senelerce özlemini duyduğu ve mücadelesini yaptığı sendika hürriyeti, toplu iş sözleşmesi ve grev yapma hürriyetini temin eden kanunların yürürlüğe girdiği bu günü, kendi bayramı olarak kabul ve ilân etmiştir.

Bu vesileyle belirtmek isteriz ki, hak ve hürriyetlerin, kazanılması kadar muhafazası için de mücadele yapılması lâzım gelir. Diğer hak ve hürriyetlerde olduğu gibi, işçi hak ve hürriyetleri de bir defa kazanıldıktan sonra, bunların korunması için mücadele edilmezse, bu hak ve hürriyetler çok kısa ömürlü olmağa mahkûmdur. Çünkü, uzun mücadeleler sonunda, temsil ettikleri topluma bazı hak ve hürriyet getiren idareler, bunları kendiliklerinden değil, toplumuzun baskıları, olumlu ve çetin mücadelelerin neticesinde tanımışlardır.

Ancak, bu hak ve hürriyetler, kazanıldığı dönemdeki heyecan, enerji ve uyanıklıkla muhafaza edildiği müddetçe elde tutulabilir. Bu ortamın muhafazası da geçmiş mücadeleleri sık sık hatırlamak ve bizzat yaşamakla olur. Bu sebepledir ki, Türk işçisinin senelerdir özlemini duyduğu ve mücadelesini yaptığı sendika hürriyeti, toplu iş sözleşmesi ve grev yapma hürriyetini temin eden kanunların yürürlüğe girdiği 24 temmuz günü «İşçi Bayramı» olarak ilân edilmiştir.

Türk işçisi yeni Türk Anayasası sayesinde, kendisine insanca yaşama hakkını temin eden kanunların yürürlüğe girdiği bu günü her yıl geçmişte olduğu gibi büyük bir heyecanla kutlayacaktır. Millî güvenliğimizin temel direği olan, ekonomimizde ve tarım alanında çalışan milyonlarca Türk işçisinin bayramı, kuşaktan kuşağa millî bayram nitelliği taşıyacak ve bu niteliğini devam ettirecektir. Bugün olduğu gibi her yıl 24 temmuz tarihinde yurdun dört bir yanında törenler düzenlenecek, resmigeçitler yapılacak, işçiler Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Büyük Atatürk'ün yattığı kutsal yeri veya anıtlarını ziyaret edecekler ve bu hakların verilmesinde emeği geçen Kurucu Meclis üyelerini, Millî Birlik Komitesi üyelerini ve 1961

OLAYLAR

geçen emanet, Çağlayangil'den bir başkasına devredilecek ve ayni imanla devralınacaktır.»

İŞÇİYE İNANÇ

İşçilerin, elde ettikleri hakların kullanılışında gösterdikleri sağduyu sayesinde, kalkınma hamlelerinde büyük başarı sağlandığını belirten Başbakan, bu konuda da şöyle dedi :

«İşçi kardeşlerimizin, haklarına kavuştukları nisbette, bu davaya hizmet edeceklerine biz inanıyoruz. Kalkınmamızı sağlamak, kalkınma açığını ortadan kaldırmak için inandığımız kaynakların başında emek gelmektedir.

Kalkınma, Türk İşçisi'nin vatanperver, hürriyetsever, olgun davranışlarıyla, azim ve vatanseverlik vasıflarının birleştirerek istikametini bulmuştur. Bize bu hissi veren sendika başkanlarımızdır.»

KIBRIS İŞÇİSİNİN SESİ

Başbakan Ürgüplü'nün alkışlarla sık sık kesilen konuşmasından sonra, sıra, kardeş Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu (K.T.İ.B.F.) Genel Sekreteri Necati Taşkın'a gelmişti.

Taşkın, alkışlanan konuşmasına şu sözlerle başladı :

«Anavatan işçisinin bayram olarak ilân ve tes'it ettiği 24 Temmuz'da aranızda bulunmanın sevinç ve heyecanı içindeyim. Kıbrıs Türk İşçisi için ve adına, anavatan işçisinin bayramını en derin ve samimî hislerle kutlamanın bahtiyarlığını hissediyorum.

Bu büyük günün, hepinize kutulu ve mutlu olmasını diler, bugünün, âtinin parlak ve emin bir müjdecisi olmasını dilerim.»

HAK VERİLMEZ, ALINIR

«Hak, verilmez, alınır. Hakkımızı istiyorsak, onu almak için barışçı, dürüst ve teşkilâtlı hareket etmemiz gerektiği inancındayım. İşte anavatan işçisi, yıllar yılı, barışçı, dürüst ve teşkilâtlı hareketinin semeresini 24 temmuz 1962 tarihinde yürürlüğe giren, sosyal eşitlik ve sosyal adalet yönündeki kanunlarla görmüş ve bu günü, âtisi için bir başlangıç noktası yapmıştır.»

Daha sonra, Kıbrıs'taki sosyal

Halil Tunç

İşçi Bayramı'nın kutlandığı 24 Temmuz günü Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç Türkiye radyolarında yayınlanan bir konuşma yapmıştır. Tunç konuşmasında, «Millet yararına ileri hamlelerin gerçekleştirilmesinde Türk İşçi hareketinin özel bir durumu ve sorunluluğu vardır» demiştir. Genel Sekreter Halil Tunç'un konuşamsının tam metnini sunuyoruz.

yılında bu yana, bu hakların verilmesinde payı olan devlet adamlarımızı hürmetle yadedeceklerdir.

Ancak, Türk işçisi şurasını iyi bilmektedir ki, bu günlere erişmekle bütün problemleri bitmemiştir. Dün olduğu kadar önümüzdeki günlerde de kendi problemleri yanısıra milletin problemlerinin giderilmesi yolunda çaba göstermek bu topluluğun temel amaçlarından birisidir.

Sendikacılık hareketi; çalışma şartları, ücretler gibi, dar anlamda meslekî menfaatlerin korunmasıyla yetinemez. Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamız Türk işçi hareketini yakından ilgilendirir.

Anayasamızın öngördüğü sosyal adalet ve hürriyet içinde hızlı ve plânlı kalkınmanın gerçekleştirilmesi, Türk işçisinin temel davâsıdır.

Bazı sosyal grupların çıkarları, toplum yapısını hızla ve geniş ölçüde değiştirecek olan köklü bir kalkınma hamlesiyle çatışabilir. Büyük toprak sahipleri, köylünün ve işçinin uyanmasını ve toprağa kavuşmasını istemeyebilirler, ithalâtçı, sanayileşmemizi önlemeğe çalışabilir, tüccar ve tefeci işçi ve köylünün üretim, tüketim, kredi ve satış kooperatifleri kurmasına karşı olabilir. Türk işçisi ise milletimizi çağdaş uygarlığa ulaştıracak her ileri hareketin yanındadır. İşçinin çıkarıyla, milletin çıkarı aynı yöndedir. Türk işçi hareketinin savunduğu davalar, milletin davalarıdır. Millei yararına ileri hamlelerin gerçekleştirilmesinde, Türk işçi hareketinin özel bir durumu ve sorumluluğu vardır.

Türk sendikacılık hareketi, işçilerin meslekî menfaatlerinin yanısıra, sosyal ve kültürel kalkınmasının sosyal devlet anlayışı içinde yürütülmesi, temel reformların gerçekleştirilmesi ve demokrasinin, toplum hayatının her kesiminde uygulanması için bütün gücünü seferber edecektir. Türk işçi hareketi, sosyal adalet, kalkınma ve demokrasinin yaratıcı ve yürürtücü gücü olacaktır.

Netice olarak Türk işçisi milletin bekâsını, vatanın selâmetini, refah ve yükselmenin sırrını demokrasi ülküsünde görmektedir.

Milletçe siyasî kanaatlerimiz ne olursa olsun, hangi siyasî partiye mensup olursak olalım demokrasiye karşı ve ona aykırı davranışların karşısındaki millî birliğimiz, milletin selâmeti, vatanın bütünlüğü, siyasî ve iktisadî bağımsızlığımızın teminatı olacaktır.

adalei mücadelesinin de kısa bir özetini yapan Necati Taşkın, konuşmasını şöyle bitirdi :

«Kıbrıs'taki şartlar, anavatanın içinde bulunduğu, iktisadî sosyal ve siyasî şartlarla benzer değildir. Benzer olan taraf, sosyal adalet ve sosyal güvenlik yönünde yürütülen barışçı ve olumlu mücadeledir. Çünkü, barışçı ve olumlu olmayan hiçbir mücadelenin başarıya ulaşamayacağına kat'i inancım vardır. Bu bayram, hepimiz için kutlu ve mutlu olsun.»

SENDİKACILARIN KONUŞMALARI

Taşkın'dan sonra, sıra Federasyon ve Millî Sendika yöneticilerinin konuşmalarına gelmişti. İlk olarak söz alan Yol-İş Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu, Türk işçilerinin sendikalaşma ve toplu sözleşme, grev yapma haklarına kavuştuğu gün olan 24 temmuzun unutulamayacak bir tarih olduğunu söyledi.

Kanunların çıkacağı günlerde, Türk İşçisi'nin sosyal haklar için henüz yeteri kadar olgunlaşmadığını söyleyenlerin, bugün alınan sonuçlar karşısında yüzlerinin kızarması gerektiğini belirten Mısırlıoğlu'dan sonra Enerji-İş Başkanı Osman Soğukpınar kürsüye çıktı.

Soğukpınar, Türk sendika hareketinin bugüne kadar geçirdiği aşamaları özetledi; bu arada sendikacılara ve sendikalara bugüne dek reva görülen kötü muamelelerden örnekler verdikten sonra, dün ile bugünkü durumun mukayesesini yaptı.

Daha sonra, sendikaların, sosyal - ekonomik ve siyasal sorunlar üzerindeki rolü ve etki derecesi üzerinde önemle duran Osman Soğukpınar, hakların kanunlaştırılmasında emeği geçen 27 Mayıs Devrimi yöneticilerine ve 12'nci dönem milletvekili ve senatörlerine teşekkür etti ve sözlerini bitirdi.

Soğukpınar'dan sonra Türk-İş İkinci Başkanı ve Türkiye Çimento, Seramik Sanayii İşçileri Sendikası (Çimse-İş) Başkanı Hasan Türkay kürsüye davet edildi. Yöneticilerin, yeni düzene alışamamalarından yakınan Türkay, kanunlar ne kadar mükemmel olursa olsun, yöneticilerin olumsuz tutumunun, uygulamayı zedelediğini söyledi.

Türkay'dan sonra Harb-İş Genel Başkanı Ethem Ezgü söz aldı

ve yıkıcı cereyanların, Türk toplumu üzerindeki olumsuz etkisine değindi. Ezgü, Anayasa'nın hazırlanışı sırasındaki çalışmalarıyla sendikal hakların Anayasa'da yer almasını sağlayan sendika temsilcilerine şükranlarını sundu ve sözlerini tamamaladı.

TELGRAFLAR

Ezgü'nün konuşmasından sonra, töreni yöneten Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, kongreye davetli oldukları halde, çeşitli sebeplerle hazır buunamayanların yurdun çeşitli köşelerinden çekmiş oldukları telgrafları okudu.

Bu arada Devlet Bakanı Şekip İnal, Sanayi Bakanı Naili Erdem Millî Savunma Bakanı Hasan Dinçer, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp, Cumhuriyet Halh Partisi Genel Sekreteri Dr. Kemal Satır, Sümerbank Genel Müdürlüğü, Teksif Erzincan Şube Başkanı Keman Akkuş, Çay-İş Genel Başkanı Esat Uçak ve Şeker-İş Suluova Şubesi tarafından yollanan telgraflar okundu. Dost ve kardeş İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUT) Genel Sekreteri Aharon Becker'in telgrafı, aynen şöyleydi :

«Türk işçisinin bayramı dolayısıyla, İsrail işçilerinin candan tebriklerini lûtfen kabul ediniz ve işçilerinize iletiniz. Sendikacılık hareketlerimiz arasında yakın bağı ve işbirliğini iftiharla hatırlamaktayız ve işçi hareketlerimizin kuvvetlendirilmesi için istikbale bakmaktayız. Bugünün, Türk işçileri adına kuvvetle ve parlak bir mücadele örneği vermekte olan Türk-İş için daha ileri bir basamak olmasını temenni ederim.»

HISTADRUT Dış İlişkiler Şubesi Başkanı ve ICFTU Yönetim Kurulu Üyesi Zev Levin'in telgrafında da şu sözler yer almaktaydı :

«Türk İşçisi'nin bayramı münasebetitle, en candan tebriklerimi ve en iyi dileklerimi arzederim. Bu günün cesurane mücadelenizin ve erişilen merhalelerin bir delili olmasını temenni ederim.»

İNÖNÜ'NÜN TELGRAFI

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı İsmet İnönü de, Işçi Bayramı'nın kutlayan bir telgraf yollamış, ancak bu telgraf kongreye yetişememişti. İşçileri candan kutlayan İnönü, telgrafında şöyle diyordu :

«İşçi Bayramı'nı Türk-İş'i tebrik ederim. İşçi Bayramı, milletçe hepimizin bayramıdır. Bu inançla ve yürekten sevinmenizi dilerim.

Bu mutlu günde, Türk-İş'in başarılarını övmek isterim. Sosyal güvenlik politikasında geçirdiğimiz dört sene, çok önemli ve çok heyecanlı yıllardır.

Dünya işçi prensiplerine ve ilerleyişlerine göre, bizde işçi güvenliği kanunu, sosyal temellere bağlanabilir miydi? Bu bir muammaydı idi. C.H.P. bu muammayı çözmeyi, idealist bir sosyal inançla göze aldı. Tahmin edilmesi güç olan olumsuz sonuçlara ulaştı. Ulusumuz, büyük olgunluk gösterdi. Bütün bu ferahla ıcı, güven verici başarılarda Türk-İş'in çalışmalarını teşekkürle anıyorum.

Türk-İş, bütün güçlükleri yenmek için müstesna bir olgunluk göstermiş ve canla başla çalışmıştır. Türk-İş'in bu çalışması, işçi hayatımı ın ve genel olarak çalışmada sosyal ilerlememizin iyi bir müjdecisi olmuştur. Hepinizin gözlerinden öperim. Gelecekte de, başarılarınızı ve yardımlarınızı beklerim.»

DİĞER KONUŞMALAR

Telgrafların okunmasından sonra, sıra, diğer konuşmalara gelmişti. Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası (Basın-İş) Genel Başkan Yardımcısı Ayhan Bilgin, bu arada yaptığı konuşmasında, grev silâhının Türk İşçisi'ne vakitsiz verildiğini ileri sürenlerin bugün utandıklarını söyledi.

Türkiye Tezgâhtar ve Büro İşçileri Sendikası Genel Başkanı Tahir Gerek'ten sonra kürsüye Toprak Mahsulleri Sendikası (Tomis) Genel Başkanı Muzaffer Daysal geldi. Daysal, konuşmasında, Türk sendikacılarının yurt ve dünya sorunları karşısında ki tutumlarını şöyle özetledi :

«Türk İşçi sendikaları,
Çıkarcı, bencil bir zihniyetin ve

Türk-İş'e gelen kutlama telgrafları

Törene davet edildikleri halde, başüa illerde oldukları için katılamayan bazı Başkan, Milletvekili ve Sendikacıların çeşitleri kutlama telgrlafları da, törenden sonra Türk-İş'e geldi.

Adalet Bakanı İrfan Baran törene mazereti dolayısı ile katılamadığını bildiriyor ve şöyle diyordu :

«İşçi Bayramı münasebetiyle düzenlenen kutlama törenine ait davetinizi memnuniyetle aldım. Teşekkür eder, işlerimin çokluğu dolayısı ile aranızda bulunamayacağımı üzüntü ile bildirir, bayramın işçi arkadaşlarıma kutlu omasını ve çaışmalarınızda başarılar diler, saygılar sunarım.»

Bu arada, Adalet Partisi Genel Başkan Yardımcısı Talat Asal da, bayramı kutlayan bir mesaj yollamıştı. Asal şöyle diyordu :

«Grev, Lokavt ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun yürürlüğe girişi dolayı ile, Türk-İş'in şahsında bütün Türk işçilerinin sevgi ve muhabbetle selâmlarım. Toplantınıza katılmadığım için, son derece müteessirim. Lâyık olduğu sosyal hakların temininde, mühim bir adım teşkil eden mutlu günün, bütün işçilere hayırlı olmasını dilerim.»

Sağlık-İş Bölge Baş Temsilciliği, Ankara Demiryolları İşçileri Sendikası ve Ali Rıza Arı da Türk-İş'e çektikleri telgraflarla İşçi Bayramı'nı kutladılar.

SAYGI DURUŞU — Törene, Atatürk ve şehitlerimizin manevî huzurlarında yapılan bir dakikalık saygı duruşuyla başlandı. Resimde, Başbakan Suat Hayri Ürgüplü ile Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel ve Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil saygı duruşunda.

emeği sömürenlerin her zaman karşısındadır,

Sefalet ve cehaletin ortadan kaldırılması için, yurt çapındaki her ileri harekette ön safta bulunmayı kendine amaç edinmiştir,

Dili, dini, rengi ırkı ne olursa olsun, bütün insanlık için, ekmek, barış, özgürlük esasına dayanan dünya görüşüne inanmaktadır,

Bölücü değil, birleştirici; kırıcı değil, yapıcı; kavgacı değil, barışçıyız.»

Daysal'dan sonra söz alan Şeker-İş Genel Başkanı Hamdi Güvenen İşçi Bayramı'nı kutladıktan sonra, Sendikalar ve Toplu Sözleşme, Grev, Lokavt Kanunlarının, gerekli değişikliklerle daha mükemmel hâle getirilmesi gerekirliğine dikkati çekti.

Güvenen'den sonra, Devlet Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri Ahmet Çatakçinler söz aldı. Çatakçinler, sendikal hakların ancak demokratik ortamda gerçekleşeceği inancında olduğunu belirttikten sonra sözlerine şöyle devam etti :

«Geçmiş yıllarda, sermayenin mutlu ibr azınlık ve devletin elinde oldukça ve siyasî güç te bunlardan yana bulundukça, bu hakkın elde edilmesinin imkânsız olduğunu söylemek bedbahtlığında bulunan kimseler, her sene, bu mutlu günümüzü gördükçe, ne kadar yanılmış olduklarını elbette anlamışlardır. Ve bu gibilerin, buna benzer düşüncelerinde daima yanılacaklarını da belirtmek, tekraren belirmek isterim.»

Daha sonra söz alan Metal-İş Başkanı Kaya Özdemiroğlu ise, sendikal haklarımızın ellerimizden alınamayacak birer kazanılmış hak olduğu tekrarladı, yıkıcı cereyaonlara ra karşı dikkatli bulunulması gerektiğini söyledi. Özdemiroğlu, bu arada uygulayıcıların tutumlarından da şikâyet etti ve Danıştay'ın, Toplu Sözleşme ,Grev ve Lokavt Kanunu'nun uygulanmasıyla ilgili olarak aldığı iki kararı şiddetle yererek, şimdi bu eksikliklerin gerekli kanun değişiklikleriyle mutlaka giderilmesi gerektiğini söyledi.

ECEVİT KÜRSÜDE

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, bu konuşmalardan sonra, söz sırasının, işçi haklarının sağlanışında emeği geçen Eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'te olduğunu söyledi ve Ecevit'i kürsüye davet etti.

Kendini hararetle alkışlayan sendika yönetilerinin candan gösterileri arasında kürsüye gelen Ecevit, konuşmasına, İşçi Bayramı'-nın, **«Halkın kendi yüreğinden kopan bir bayram olduğunu»** ifadeyle başladı.

BAŞARI İŞÇİNİNDİR

Ecevit, alınan haklarda ve bunların uygulanışında, en büyük onur payının Türk İşçisi'ne ait olduğunu şöyle belirtti :

«Eğer Türk İşçisi, sendikacısı, kendine tanınan hakları memleket yararına kullanacağını olgunlukla göstermemiş olsaydı, benim naçiz çalışmalarının hiçbir değeri olmazdı. Bu bakımdan, gerçek şeref payının, Türk İşçisi'ne ait olduğunu belirtmek isterim.»

HAKLAR VE ENDİŞELER

Daha sonra, kanunlar ve bunların sağladığı haklar konusuna değinen Ecevit, bu konuda da şöyle dedi:

«Bu hakların verilmesinin zamansız olduğunu şimdi bile söylüyorlar. Bazı çevreler, hakların yetersiz olduğunu, bazı başkaları ise, hızlı gelişme çağında duraklamaya sebep olabileceğini ileri sürmüşlerdir. İki yıllık uygulama, bu kaygıların yersiz olduğunu göstermiştir.

İşçiler, bu iki yılda toplumu ve devlet müesseselerini daha kuvvetle etkileyen vatansever bir topluluk haline gelmişlerdir.»

Daha sonra, işçinin hayat düzeyinde meydana gelen gelişmeye değinen Ecevit, **«Ancak, işçinin lâyık olduğu hayat seviyesine yükseldiğini iddia etmeye, elbette hiç kimsesinin hakkı yoktur...»** dedi ve sözlerine şöyle devam etti:

«İşçinin hayat seviyesinin yükselmesi, hiçbir kimsenin, ne hükûmetlerin, ne işverenlerin âtıfetine bağlı değildir.»

TOPLUMU SARSICI DAVRANIŞLAR

Toplu sözleşme düzenin, ancak güçlü ve özgür sendikacılıkla bir anlam kazanabileceğini de «Ecevit, şöyle ifade etti:

«Toplu sözleşme düzeni, ancak sendikalarla anlam kazanır. Sendikalar. da, ancak dayanışma ve birlik halinde anlam kazanırlar. Toplu sözleşme düzeninin, ekonomimizi çökerteceği kaygusunun ne kadar yersiz olduğunu, Türk sendikacıları, iki yılda ispatlamışlardır. Toplumu sarsacak davranışlar, ancak işçi topluluklarına bu hakların verilmediği memleketlerde görülebilir.

Bu çalışma düzeni, Türkiye'de sınıf çatışmaları eğilimini de kesin olarak önlemiştir. Zaten Türk toplumu, derin sınıf duvarlarıyla örülmemiştir. Sanayî işçisine tanınan haklarla, ayni -sınıfsız toplum- bilinci, memleket yerleştirilmiştir.»

EN GÜZEL YALANLAMA

Ecevit daha sonra, hakların ekonomik sakıncalar yaratacağı yolundaki görüşlerin de çürütüldüğünü şöyle ifade etti:

«Verilen hakların, ekonomizde çöküntü ve duraklamalara sebep ola cağı yolundaki söylentilere en güzel cevap, ekonomik hayatta görülen en büyük ilerlemenin, grev ve toplu sözleşme hakkının işçilerimize verildiği zamana tesadüf etmesidir. En büyük kalkınma hızı, bu dönemde kaydedilmiştir. Sosyal hakların en az plân kadar faydalı olduğu anlaşılmıştır.»

İŞLETME VE İŞÇİ

Bülent Ecevit, işverenlerin düşünce şeklinde de, hakların tanınmasından sonra büyük gelişmeler kaydedildiğini işaretledi; bu konuda da şöyle dedi:

«Eskiden, maliyeti azaltmak için tek çarenin işçi ücretlerini kızmak olduğu düşünülürdü. Haklardan sonra, işverenler, modern işletmecilik yollarına bilimsel metodlarla eğilme zorunluluğunun hissetmişerdir. İlk uygulamalar, işvereni de sevindirici olmuştur.»

DEMOKRASİ VE SENDİKAL HAKLAR

Daha sonra, demokrasi kavramı ile sendikal hakların birbiriyle ilişkisi konusuna da değinen Ecevit, şunları söyledi:

«Eğer bir memlekette demokrasi, sadece seçme ve seçilme özgürlüğü olarak kalırsa, o memlekette demokrasiden fayda beklemek hatadır. Demokrasi, bir hayat görüşü tutum ve davranışlar prensipler silsilesidir. Bu hakların tanınmasından sonra, demokrasi işçinin günlik hayatına girmiştir.

Demokrasi, sadece siyasî alana münhasır kaldıkça, sosyal adalet temeline dayanmadıkça, temelsiz köksüz kalmış demektir.»

Sosyal hakların, ilerde bütün Türk toplumuna uygulanması gerektiğini de işaretleyen Ecevit, bu konudaki görüşünü de şöyle ifade etti:

«İtiraf edelim ki, sosyal haklardan yararlanan Türk nüfusu, ancak küçük bir topluluktur Sigortalı işçi sayısı 800 bin kadardır. Sigortasızlarla birlikte, endüstri işçisinin toplamı 1,5 milyon kadardır. Bu rakam, ilerde tarım işçilerinin de organize olması sonucu ancak 3 - 3,5 milyona yükselecektir. Bunun için, hedefimiz, sosyal adalet prensibinin gerektirdiği sosyal müesseselerin, ilerde, bütün Türk toplumuna, dar gelirli vatandaşa, bütün çalışanlara uygulanmasıdır.»

ÖVÜNMEYE LÂYIK OLANLAR

Daha sonra, Ecevit, konuşmasına şu sözlerle devam etti.

«Türk işçisi, herşeyden önce, şununla övünmeye lâyıktır ki, yalnız kendinin değil, bütün Türk Toplumu'nun dertlerini, sosyal problemlerini dâva edinmek olgunluk ve vatanseverliğini göstermiştir. Reformların öncülüğünü almıştır.

Türk işçisi biliyor ki, toprak reformu yapılmadıkça, tarım işçisinin sendikal bünyede yer alması, köyden kente akımın önlenmesi imkânı yaratılmayacaktır.»

DEMOKRASİ VE ÖZGÜR SENDİKALAR

Ve işçilerin candan sevdiği Ecevit, büyük alkışlar arasında, şunları söyleyerek konuşmasını bitirdi:

«Eğer Türk işçisinin demokrasiye inanışı, sağduyusu olmasaydı, bir takım aşırı akımları temsil edenlerin kavgaları arasında heder olurdu.

Türk işçileri anlamıştır ki, gerçek demokrasi olmadan özgür sendikacılık olamaz. Türk toplumu da anlamıştır ki, özgür sendikacılık olmadan, gerçek demokrasinin gerçekleştirilmesi imkânsızdır.»

Kıbrıs işçilerini temsil eden Taşkın'ın da toplantıda hazır bulunuşundan duyduğu kıvancı da **«Bayram, ancak Kıbrıs'ta da kutlandığı zaman, tam bayram olacaktır.»** sözüyle ifade eden Ecevit, sevgi gösterileri arasında konuşmasını bitirdi.

SUPHİ KARAMAN KONUŞUYOR

Ecevit'ten sonra, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç tarafından, işçi haklarının sağlanışı sırasında samimî çalışmalarıyla sempati toplamış olan Millî Birlik Komitesi eski üyesi, Tabiî Senatör Suphi Karaman, kürsüye davet edildi. Karaman, sosyal hakların Anayasa'mızdaki yerini ve Anayasa'

nın sosyal espirisini özetledikten sonra, son hakların alınmasına 27 Mayıs İhtilâli'nin sebep olduğunu hatrlattı ve hakların alınışından ön ce memleketteki sosyal adaletsizliğe dikkat edilmesi gerektiğini söyledi.

1961 Yılı bütçesinden bazı rakamlar vererek, o yıl elde edilen 1 milyar 800 milyon liralık vergi gelirinin 1 milyar 350 milyonluk kısmının dar ve sabit gelirliler, işçi ve köylüler tarafından verildiğini söyleyen Karaman, ayni yıl özel teşebbüse 10 milyar lira kredi verilmiş olduğunu hatırlattı ve akabinde şu soruyu sordu: **Bu krediyi kim alıyordu?»**

Bu örneği, **«sosyal adaletsizliğin basit ve korkunç bir örneği»** olarak kaydeden Karaman, Anayasa'nın demokrasi ve sosyal adalet ilkelerinin birbirinden ayrılmayacak ik iana ilke olduğunu belirtti.

İşçilere **«Siz, haklarınıza sahip çıktığınız ve birlik halinde olduğu nuz takdirde, bu memlekete ne komünist, ne de faşist bir idare gelemez»** diyen Karaman, yurt kalkınmasının üç ana faktöre dayandığını söyledi; emek, sermaye ve yeraltı zenginlikleri.

Emeğin angaryayla yapılmasının Anayasa'yla yasaklandığını hatırlatan Karaman, sermayenin daha rasyonel şekilde yatırımlara yöneltilmesi, israf, sefahat ve vergi kaçakçılığının önünün alınması ve yeraltı zenginliklerimizin kendi elimizle işletilmesi gerektiğini söyledi.

VE İŞÇİ ANDI

Ve bu son konuşmadan sonra sıra İşçi Andı'nın içilmesine gelmişti. Salonu dolduran yüzlerce sendikacı, bakan, konuk gazeteci hep birlikte ayağa kalktılar. Töreni yöneten Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, İşçi Andı'nı okumaya başladı. Yüzlerce sendika yöneticisi de gür sesle andı tekrarladılar.

Türk İşçisi, Anayasa'ya, demokrasiye, sosyal adalet ilkesine ve insan haklarına olan bağlılığını dünya ve tarih önünde bir kere daha and içerek tekrarladı. Tören bitmişti.

Hür dünya işçilerinin en yüksek kuruluşu olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları konfederasyonu genel kurulu Temmuz ayı içinde Hollanda'da yapıldı. Aşağıda, kongre çalışmaları hakkında geniş bilgi sunuyoruz

ICFTU Genel Kurulu toplandı

(Uluslararası hür işçi sendikaları konfederasyonu)

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) kongresi, 7 - 15 temmuz tarihlerinde Hollanda'da yapıldı.

92 Hür ülke sendikacısının katıldığı kongrede, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu Sey fi Demirsoy'un başkanlığında, Halil Tunç, Hasan Özgüneş, Hasan Türkay ve Ziya Hepbir'den kurulu delegasyon temsil etmiştir. Delegasyonumuzda müşavir tercüman olarak Türk-İş Eğitim Bürosu Direktörü Ferit Azkara bulunmuştur.

GENEL SEKRETERLİK KONUSU :

ICFTU Başkanı Arne Geijer'in başkanlık ettiği kongrenin başlangısında, Genel Sekreter Ömer Becu' nun değiştirilmesi yolunda kesif bir kulis faaliyeti yapılmıştır. Özellikle Amerikalılar tarafından yapılan bu kulisin dayanağı, ICFTU' nun eski hareketliliğini kaybettiği, Avrupa sendikacılığının hakimiyetine girdiği ve başka kıtaların (özellikle Afrika sendikacılarına yer verilmediği iddiası teşkil etmiştir.

Ömer Becu'nun mutlaka değiştirilmesini isteyen Amerikalılar baş ka kim aday olursa olsun onu destekleyeceklerini belirtmişler ve Afrika'lı sendikacılar, Tunus İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ahmet T'hiliyi aday olarak ileri sürmüşlerdir.

Ancak, yapılan konuşmalarla ve özellikle bizzat Becu konuşmasıyla

Demirsoy'un ICFTU'daki konuşması

Türk işçi Hareketi ve Hür Sendikacılık ilkeleri

«Sayın Başkan, sayın delegeler,

Sekizinci Dünya Kongremizin başarılı sonuçlar alması dileğiyle, hepinizi yürekten saygı ve sevgilerle selamlarım.

Kongremizin ev sahipliğini yapan Holanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticilerine, misafirperverliklerinden ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Berlin kongremizden bu yana, geçen süre içinde, Türkiyede sosyal ve ekonomik alanlarda kaydedilen gelişmelere Genel Sekreterlik raporunda geniş yer verilmiştir. Gerçekten, Türk sendika yöneticileri nin, hür sendikalara kavuşma, toplu sözleşme ve grev haklarına sahip olma yolunda sarfettikleri gayret ve çabayı burada şükranla anarken, kanunların Parlâmentoda görüşülmeğe başlanmasından önce, ICFTU'nun fikrî alanda yaptığı yardımdan ötürü takdirlerimi belirtmek isterim.

KAVUŞTUĞUMUZ HAKLAR

Türk işçici, iki yıldanberi kavuştuğu haklarını koruma azimli olduğu kadar, bu temel hakların getirdiği sorumlulukları da müdriktir.

Çeşitli çevreler, işçilerimizin elde ettiği toplu sözleşme ve grev hakkını iyi şekilde kullanamayacağı inancındaydı. Bu düşüncelerini, bazen kapalı kapılar arkasında, bazen de kamu oyu önünde açıklamaktan çekinmemişlerdir.

İki yıllık uygulama göstermiştir ki, bu inançtaki leri haklı kılacak hiçbir davranış olmamıştır. Toplu sözleşme ve grev düzeni, basiretli sendika yöneticileri elinde, ekonomi ve sanayiimizde rahneler açmadan yürütülmektedir.

Elde edilen sonuç küçünsenmeyecek niteliktedir. Buna rağmen, hem kanunlar, hem de yapılan toplu sözleşmeler eksiksizdir denilemez. Toplu sözleşmeler yenilendikçe, daha iyi, daha mütekâmil olacaktır. Toplu Sözleşme ve Grev Kanununda beğenilmeyen tarafların düzeltilmesine, uygulamada görülen boşluk ve aksaklıkların giderilmesine çalışılacaktır. Nitekim, bu amaçla, Ocak 1965 ayı içinde, İşveren, Hükümet temsilcileri ve akademisyenlerin iştirakile toplanan Çalışma Meclisinin gündemini sadece Sendikalar ve Toplu Sözleşme, Grev kanunları işgal etmiştir.

Bir kanaate varmanız için, iki yıl zarfında imza

OLAYLAR

durumunu sağlamlaştırmış ve Afrikalıların Ahmet T'hili'nin adaylığını geri almalarıyla tek aday olarak yeniden Genel Sekreterlik'e seçilmiştir.

AFRİKA'YA ÖNEM

Toplantıda üzerinde önemle du rulan konulardan biri de, sendikacılıkta gelişmiş ülkelerin, geri kalmış ülkeler sendikalarına, bu arada Afrika'ya yardımcı olmaları hususudur.

BİR ANLAŞMAZLIK

ICFTU Yönetim Kuruluna girecek üyelerin kıtalara ayrılmış kontenjanı yüzünden Amerika delegeleri ile Kanada arasında anlaşmazlık çıkmıştır.

Kuzey Amerika kıtasına ayrılmış 6 kişilik kontenjandaki iki kişiden birinin daha Kanada'dan alınarak Amerika'ya verilmesini isteyen Amerikalılarla Kanada arasında tartışmalar çıkmış, hatta bir ara AFL-CIO (Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu) nun toplantıyı terkedeceği söylentileri dahi dolaşmıştır. Ancak, başkanın müdahalesi ve taraflara anlaşmaları için 15 dakikalık süre vermesi üzerine, Amerika'lılarla, Kanada'lılar İcra Kurulu toplantısına kadar bu konuyu kendi aralarında halletmeye karar vermişlerdir.

TÜRKİYE HAKKINDA

Genel Sekreter Ömer Becu yaptığı konuşmada, Türkiye'den bahsederek özetle şöyle demiştir :

«Türk sendikacılığı kısa bir zamana büyük hamleler sığdırmış, ICFTU'nun yaptığı yardımlar tam anlamıyla değerlendirmiştir. Türk İşçi hareketi, Orta Doğu'nun en kuvvetli sendikası olmak yolunda başarıya ulaşmıştır. Tam anlamıyla, hür ve demokratik bir sendikacılık hareketine sahip olan Türkiye, Orta Doğu'da diğer ülkeler sendikalarına önderlik yapabilecektir.»

Becu konuşmasında sadece Türkiye'den bu şekilde bahsetmiştir.

TÜRKİYE AVRUPA BLOKUNDA

Bu kongreye kadar Orta Doğu blokunda sayılan Türkiye, bu defa Avrupa blokuna katılmıştır.

BAŞARILI BİR ORGANİZASYON

Ev sahipliği görevini yapan Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu (NVV), kongrede herhangi bir aksaklığın olmaması için büyük gayret sarfetmiş ve gerçekten kusursuz bir organizasyon hazırlamıştır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Genel Kuruluna katılan Türk Delegasyonu Başkanı Seyfi Demirsoy, kongrede ilgiyle karşılanan bir konuşma yapmıştır. Demirsoy'un konuşmasının tam metnini yayınlıyoruz.

lanan toplu sözleşmelerin sayısının 1965 Mayıs ayında 1265'i bulmuş olduğunu söylemek isterim. Bu toplu sözleşmelerin kapsadığı işçi sayısı ise 400 bin civarındadır.

SOSYAL SİGORTALAR

Aziz arkadaşlarım,

Bunların dışında, son yıllarda, işçinin sosyal güvenliğini sağlayan sosyal sigortalar kanunları çıkarılmış, ileri haklar temin edilmiştir.

Bu arada özellikle, emekliye sevkedilen işçi arkadaşlarımızın emekli aylıkları bir misli arttırılmış, işçilerin eş ve çocuklarının hastalık sigortasından faydalanması tatbikatına 1 Mart 1965ten itibaren peyderpey başlanılmıştır.

Sigortasından mahrumdur. Toplu Sözleşmelerle de bu konuyu halletme mümkün değildir. Parlâmentomuzun Kasım 1965 te başlayacak yeni dört yıllık devresinde, işsizlik sigortasını da elde etmek hedefimizdir.

Temel bir kanun olan epeyce eski, İş Kanunumuzun revizyona tâbi tutularak, Parlâmentomuzun geçici komisyonunda görüşülmüş olmasına rağmen, kanunlaşmamış olması talihsizliktir.

Üçüncü koalisyon hükümetinin düşmesi, yenisinin teşekkülü gibi sebepler kanunun geri kalmasında başlıca rolü oynamıştır.

TOPRAK REFORMUNUN SAVUNUCUSUYUZ

Değerli arkadaşlarım,

Türkiye bir tarım ülkesidir. 30 Milyon nüfusun, yüzde 70 kadarı, kaderini toprağa bağlamıştır. Bunun büyük kısmı da, ya topraksızdır, yada geçimini sağlayayacak yeter toprağa sahip değildir.

Üçüncü Koalisyon ve onu takip eden Dördüncü Koalisyon hükümetlerinin programlarında yer almış bulunan toprak reformunu sağlayacak kanunun Parlâmentoya sevkedilmesine rağmen, gerçekleşmemiş olmasını, politikacılarımızın, samimiyetten uzak davranışlarına hamlediyoruz.

Yakında başlayacak seçim propogandalarında, bütün siyasi partilerimiz, toprak reformunu seçmenlere karşı koz olarak kullanacaklardır. Buna dair işaretler mevcuttur.

İktisadi kalkınma çabası içinde bulunan memleketimde, toprak reformunun dar imkânlar içinde ve kısa zamanda gerçekleşeceğini umarsak hayal etmiş oluruz.

Ancak, toprak reformu uygulamasının zaman geçirmeden başlaması gerektiğine de inanıyoruz. Zira, her geçen gün Türkiye için kayıptır. Geçimini toprağa bağlamış milyonların sabrı tükenmektedir. Toprak reformunun gerçekleşmesi geciktikçe, Türkiye bir takım nahoş hadiselere sahne olabilir.

Biz Türk Sendikaları, toprak reformu yapılacağının açıklandığı günlerde, bu fikre sahip çıkmış, bu konuda hükümeti bütün gücümüzle destekleyeceğimizi, müşterek bir kararla açıklamıştık. Bu kararımızda israrlıyız ve zamanı geldiğinde, ICFTU'nun yardımını isteyeceğiz.

TARIM İŞÇİLERİ İÇİN

Sayın delegeler,

Tarım işlerinde çalışan işçiler kaderleriyle başbaşadırlar diyebiliriz. İlkel şartlar içinde yaşayan, emeklerinin karşılığını alamayan, sosyal güvenlikten mahrum tarım işçilerinin, soyal ve ekonomik durumlarını islah edici, insanca yaşamalarını sağlayıcı teşebbüslerimiz olmuştur. Bu arada, özellikle, asgari ücretlerin tesbit ettirilmesi yanında, Devlet Çiftliklerindde çalışanlar için örnek toplu sözleşmeler imza edilmiştir.

Bu çalışmalarımızın yanısıra, meseleler bütünü ile ele alınarak, Tarım İş Kanununun çıkarılması Hükümetlerden israrla istenilmiştir. Nitekim bu konuda inceleme yapması için tarım konularından otorite olan bir şahsın ILO'dan getirilmesi sağlanmıştır. İnceleme ve temaslarda bulunan bu zat, ön raporunu vermiştir.

Önümüzdeki çalışma devremizde ciddiyetle ele alacağımız konulardan biri de, Tarım İş Kanunu olacaktır.

İŞÇİLERİN DEVLET KESİMİNDE SÖZ SAHİBİ OLMASI

Türk sanayiinin karakteri, devlet ve özel sektör olmak üzere karmadır. Devletin elinde olan işletmelerde, işçilerin kararlara iştirakini sağlayacak kanununun yürürlükte olmasına rağmen, işçilerin henüz kademeli kurullarda bulunamamaları bazı formalitelerin yerine getirilememiş olmasındandır.

Konuştuğumuz birçok sendikacı arkadaşın bu konuda tereddütlerini müşahade ettik.

İşçilerin kararlara katılmalarında, herhangi bir aksaklığın olmamasını temin sadedinde, Türk-İş'in bazı çalışmaları olmuştur. Gerektiğinde de, bu konuda yılların tecrübesine sahip milli merkezleri ve ICFTU'nun fikri alanda yardımını talep edeceğiz.

MEMURLARIN SENDİKA KURMASI

Değerli arkadaşlar

Raporda da görüleceği üzere, Devlet memurlarının sendikalar etrafında teşkilatlanmasını öngören kanun yürürlüğe girmiş, memur sendikaları vücut bulmaya başlamıştır. Kanun her ne kadar yeterli de-

ğilse de, memur sendikalarının Türk-İş'e bağlanmasına engel olunmuşsa da, gelecek için iyi bir adım atıldığına kaniiz.

PRODÜKTİVİTE MERKEZİ

Türkiyede kanunla yeni kurulan Prodüktivite Merkezinde söz sahibiyiz. Bu teşekkülün başkanlığına da Genel Sekreter arkadaşım seçilmiştir.

Türkiye için grift bir konu olan prodüktivitenin tesbiti, işçi eğitim konularında ICFTU'nun ve Milli Merkezlerin yardımlarını esirgemeyeceklerine kaniiz.

EĞİTİM MESELEMİZ

Sayın delegeler

Sendika hareketlerinin yeni denilecek kadar genç olduğu ülkelerde eğitimin şart olduğu hususunda hepimiz ittifak ediyoruz.

Türk sendikacılığı, üç yıllık devre içinde, başta ICFTU, ve ITS ler olmak üzere çeşitli teşekküllerle işbirliği halinde, sendikacı ve işçi eğitimi seferberliği içindedir. Türk sendikacılığının gücüne güç katan değerli yardımlarından dolayı, ICFTU, ITS ve diğer teşekkül yöneticilerine şükranlarımı sunmak, benim için bir vicdan borcudur.

Türk-İş ve diğer sendikaların, eğitim maksadıyla bütçelerinde ayırdıkları tahsisata, ICFTU, ITS ve diğer teşekküllerin bir müddet daha yardım edeceklerine kaniim.

TEŞKILATLANMA PLANIMIZ

Dört yıl önce, Türk sendikacılığının belirli bir esas üzerinde teşkilatlanmasını öngören Türk-İş, bir plân ve program hazırlayarak, geçen kongresine götürmüştür.

Kongrece tasvip gören bu plân ve programın gerçekleşmesinin zamana ve gerekli ortama ihtiyacı vardır. Bununla beraber, aşılan merhale önemlidir.

Bugün, Türk-İş'in etrafında sayısı 600 binin üstünde işçi kenetleşmiş durumdadır. Bu rakam, sendikalı işçi sayısının yüzde 95 ini teşkil eder. Diğer yüzde 5 ise, prensiplerimiz dışında kurulmuş ve bünyemize almadığımız teşkilatlardadır.

Sendikalar arası bazı şiddetli çekişmelere sahne olunduğunu itiraf etmeliyim. İç bünye çekişmeleri yanında, bazen dış çekişmelerin de bünyemize sirayeti teşkilatlanmada zaman kaybetmemize sebep olmaktadır.

HATALARI SÖYLEMELİYİZ Kİ...

Bizler sendikacıyız. Her yapılanın iyi tarafını söylerken, hatalı olanını da açık yürekle belirteceğiz ki, yaplan hataların ıslâhını temin etmiş olalım.

Önce, her memleketin kendine mahsus sartları vardır. Gönderilen organizatör veya temsilciler o memleketin şartlarını bir senede öğrenemezler. Kendi başlarına hareket ederlerse, o memleket sendikacılığına maddi ve manevi yardımları bile, fayda yerine zarar verir.

Biz bunu bizzat müşahade etmişizdir. Tek başına hareket etmemekte sayısız faydalar vardır. Hele,

Demirsoy diyor ki

«Her memleketin kendine mahsus şartları vardır. Gönderilen organizatör veya temsilciler, o memleketin şartlarını bir senede öğrenemezler. Kendi başlarına hareket ederlerse, maddi ve manevi yardımları bile ,o memleket sendikacılığına, fayda yerine zarar verir.»

sendikaları birbirine düşürecek hareket ve teşviklerden sureti katiyede çekinmek lazımgelir.

Yardım konusunda önemli gördüğüm bir husus da, vaatlerde bulunulup, hiçbir şey alamamaktan dolayı düşülen hayal kırıklığıdır. Bu yazın bazen gökgürültülerinin arkasından tek damla yağmurun düşmemesine benzer. Damlaların, gökgürültüsüne tercih edileceğinde ittifak halinde bulunduğumuz kanısındayım.

DAYANIŞMA VE BİR UYARMA

Dayanışmanın, önce memleket sendikalarının bünyelerinde kurulması, ondan sonra da uluslararası sendikacılık alanında gerçekleştirilmesi lâzımdır.

Mevcut dayanışma, bazen dostlarımızın aldıkları yanlış bilgiler sebebiyle, milletlerarası toplantıların yapıldığı dört duvar arasında ters anlatılmakta, açık toplantılarda verilen beyanlarla da, bir anda altüst oluvermektedir. Bu konuda da tostlarımın samimi olmaları için bir uyarma yapmak istedim.

Sendikaları, «yardım yapıyorum» diye, şu yada bu görüşe âlet etmek istemek, veya «şununla mücadele etmen lâzım gelir» demek, yahut «şu siyasi yönde hareket etmen gerekir» diye telkinde bulunmak, hür sendikacılık ilkeleriyle bağdaşmayacağı gibi, bindiğimiz dalı da kesmek olur. Zira, bu gibi hareketler, siyasî partilerin iştahını kabartmakla sonuçlanır.

SENDİKALARIMIZIN GÜCÜ

Sözlerimin sonuna geliyorum. Türk demokrasisinin, son üç yıl içinde, iki defa tehlikeye girmiş olmasına rağmen, sendikacılığımızın kaydettiği ilerleme, elde ettiği haklar bakımından, Sayın Genel Sekreketimiz Becu'nun da işaret ettiği üzere ileri mesafededir. Gün geçtikçe de, yerleşmekte olan demokrasi idaresiyle, sendikalarımız, Türk toplumu içinde gerçek anlamda, fonksiyonunu yerihe getirecek, demokrasinin sağlam temellere oturmasını sağlayacaktır.

ICFTU Türk sendikacılığı için büyük kuvvettir. Maddi desteğinden önce, manevci desteğinin hür sendikacılığımızın gelişmesine kattığı değere paha biçmek imkansızdır.

Bu kongre, çalışmaları esnasında çizilecek rota ile, hür âleme çok daha faydalar sağlayacak, demir perde gerisi ülkeler işçilerine de ümit kaynağı olacaktır.

Teşekkür ederim.»

TÜRK HEYETİ — Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konderasyonu genel kurul çalışmalarını izleyen Türk heyeti. Sağ baştan sola doğru Türk delegasyonu başkanı Seyfi Demirsoy, tercüman Ferit Azkara, Türk-İş ikinci başkanı Hasan Özgüneş, Petrol-İş Başkanı Ziya Hepbir, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın.

ICFTU İcra Kurulu raporunda Türkiye

Geçirdiğimiz dönemde, Türk sendikacılığı, iyi bir hamle yaparak, bölgenin en güçlü sendikal topluluğu olmak yoluna girmiştir.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 1964 Ocak ayında Bursa'da yapılan yıllık kongresinde, üye sayısı 420 bin olarak rapor edilmiştir. O tarihten bu yana, Türk-İş'in üye sayısında büyük artma olmuştur. Bu işçiler, millî sendika ve federasyonlarca örgütlendirilmiştir. Bu artışın saptadığı anlam, 3 yıl kadar süre içinde Türk-İş'in üye sayısında çok büyük denebilecek artış olmasıdır.

Bu başarının en önemli nedeni, ICFTU ve üyelerinin enerjik ve sıkı çalışmalarıdır. Başarının diğer nedenlerinden biri de, temmuz 1963'te uygulamaya konulan ve Türkiye'deki işçi - işveren ilişkilerine yepyeni bir anlam kazandıran yeni Sendikalar Kanunu ve Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu'dur.

Bu kanunların meclisten geçirilmeleri arefesindeki hazırlık çalışmaları sırasında, üyemiz Türk-İş, sık sık ve çeşitli konularda konfederasyonumuzun görüşünü sormuştur. Biz de, üyemiz olan bu kuruluşa, gereken konularda, ayrıntılı bir biçimde görüşümüzü bildirdik.

Türkiye'deki sendikal hareketin gelişimini, doğrudan doğruya etkileyen ve 1963 - 64 yılında yürürlüğe giren kanunlar şunlardır :

24 temmuz 1963'te çıkan Sendikalar Kanunu, ayni tarihte çıkan Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu, ayni gün yürürlüğe giren ve daha sonra ağustos 1964'te yürürlüğe giren İşkolları Yönetmeliği, İşyerinin Yönetimine İşçilerin Katılma Hakkındaki Kanun (meclisten geçen bu kanun, 1964 yılı sonunda yürürlüğe girmiştir), 1 mart 1965'ten itibaren yürürlüğe girmiş olan yeni Sosyal Sigortalar Kanunu ve son olarak meclise giren ve geniş

çapta kısıntıya uğrayan yeni bir Toprak Reformu Kanunu.

1964 Yılının sonunda, eski İş Kanunu'nu değiştiren yeni bir İş Kanunu'nun, yeni Sosyal Sigortalar Kanunu'na uyacak şekilde yürürlüğe girmesi beklenmektedir. Bu kanun sayesinde, halen yürürlükteki leri ortadan kaldırmak amacıyla hü İş Kanunu'nun kapsamına girmeyen ve dolayısıyla toplu sözleşmelerle işçiye sağlanan hakları kazanacak geniş bir işçi kitlesinin sendikal hayata girmesi sağlanmış olacaktır. Meclise getirilecek başka bir kanunla, bugüne değin örgütlendirilmesi olanağı bulunmayan çok sayıda tarım işçisinin, İş Kanunu'nun kapsamına girmesi ve böylece ilgili sendikanın örgütlendirme yeteneğine bağlı olarak, Türk sendikacılığının, yeni bir Türk endüstri kesiminde, Türk-İş gittikçe artan bir güç kazanacaktır. Sendikaların güç kazanması açısından, Türkiye'de sonradan çıkan sosyal kanunların en önemlileri, Sendikalar Kanunu ile Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu'dur.

Sendikalar Kanunu, endüstriyel koşullar çerçevesinde, işçilerin sendika kurma ve sendikalara girmeleri olanağını yaratmaktadır. Sendikaların kurulabileceği işkolları, Çalışma Bakanlığı tarafından, uluslararası standartlar gözönüne alınarak ve üst kademe işçi ve işveren temsilcileriyle danışılarak saptanmaktadır. Kanun, işçilere, işe alma bakımından ayrı davranışlarda bulunulmasını önleyici yargılar taşıdığı gibi, sendika tarafından istenirse, işçilerin dörtte birinin sendikalara bağlı olduğu işyerlerinde «check-off» (denetim) sistemini, işveren için kanunî bir yükümlülük haline getirmiştir. Ayni kanun gereğince, işçi gelirlerinin yüzde 5'ini, üyelerinin bilgi ve kültür düzeylerini yüceltmek amacıyla programlar düzenleyip yönetmek için harcama yolunda bir yükümlülük konmuştur. Kanunu bir başka yönü, sendikalara, istedikleri uluslararası kuruluşlara, önceden izin almaksızın girme hakkını vermesidir.

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu, işverenleri, işçilerin çoğunluğunun girmiş olduğu sendikayla toplu sözleşme yapmaya zorunlu tutmaktadır. Kanun, sendika ile işveren arasında özgür olarak yapılan toplu sözleşme görüşmelerinin kesildiği hallerde, tarafların zorunlu görüş ayrılığını giderici bir donatım sistemi getirmektedir. Ancak, bu çeşitli uzlaştırma çabaları sonuç vermediğinde, ilgili işçi ya da işveren kuruluşları grev ya da lokavta gidebilmektedir. Bununla birlikte, anlaşmazlık halinde yanlardan birini nya da Çalışma Bakanlığı'nın başvurması üzerine, iş mahkemesi, grev ya da lokavtın durdurulması yolunda bir karar alabilmektedir. Başlatılan grev veya lokavtın, ülkenin ulusal güvenliğini sarstığı hallerde, hükûmet bir kararname ile bu grev ya da lokavt hareketini erteleyebilmektedir. Kanun, ne gibi olağanüstü koşullarda ve kamu kesimi işyerlerinden hangilerinde, grev ya da lokavt hakkının kullanılamayacağını kapsayan yargılar koymaktadır.

Bu kanunların ıçkması bakımından, Türk-İş gerçekten kutlanması gereken bir çaba göstermiştir. Çünkü üyemiz olan bu kuruluştaki sendikaların gayet sıkı ve sabırlı çabaları sonucunda çıkarılan kanunlar dolayısıyladır ki, Türkiye'de sendikalara toplu sözleşme hakkı elde edilmiştir. Biz, bu nedenle Türk-İş yöneticilerini kutladık. Türk-İş yöneticilerine, kanunun bazı maddelerinin Türkiye'nin bazı özel koşullarından dolayı arttığını, bazı koşullarda grev haklarında değişiklikler yapılması gerektiğini açıkladık. Kanun, bazı özel durumlarda, grev sınırlayıcı yargıların yanıbaşında, öğretmen, hastane personeli, su, elektrik ve gaz üretim işlerinde çalışan işçilerin greve karışmalarını yasaklayan yargıları da kapsamaktadır.

Bütün bunlara rağmen, bu alanda şimdi ulaşılmış bulunan başarı, özellikle geçmiş siyasî rejimin yarattığı koşullara oranla olağanüstü büyük ve beğenilecek bir başarıdır. Dikkati çeken bir nokta da, kamu görevlerinde çalıştırılan işçilerin sendikalaşma haklarının özel bir kanunla düzenleneceğidir. Yeni kanun, endüstriyel ilişkiler konusunda, gerek işçiler ve gerekse işverenler için olağanüstü geniş bir hareket alanı açmıştır. Toplu sözleşmenin ne olduğunun bile bilinmediği günler; kanunların uygulamaya konulduğu tarihle 1964 yılının sonuna kadar geçen bir yıllık zaman içinde, Çalışma Bakanlığı tarafından, 7 yüz tane toplu sözleşme, sicile geçirilmiştir. Bu kısa sürede bu sonuç, büyük bir başarının kendisidir. Bu yedi yüz toplu sözleşme, 135.499'u özel kesim, 206.720'si devlet kesiminde olmak üzere, toplam olarak 314.219 işçiyi ve 1373'ü özel ve 969'u devlet kesimi işyerlerini kapsamaktadır. Varolan işçi potansiyeline oranla, bu sayıların ortaya koyduğu miktar işçi, yine de bir azınlıktır. Bununla birlikte, sendikalar, sendikalı işçi sayısını artırmak ve sendikalı işçilere ücret, çalışma koşulları ve sendika özgürlüğü alanında daha sonsuz haklar sağlanması olanağını yaratacak daha ileri toplu sözleşmeler için aralıksız çaba harcamaktadırlar. Türkiye'de şimdi var olan sosyal ve ekonomik koşulların yeterli olmaktan uzaklığı ve geniş çapta işsizlik ve gizli işsizlikle karşı karşıya bulunulduğu gerçeği gözönüne alınırsa, Türkiye'de sendikacılık alanında elde edilen başarıların büyüklüğü bir kez daha ortaya çıkar.

Geniş bir kesimde, tarım işçilerini düşük standartta yaşamaya iten toprak sorunu bir yana bırakılırsa, kıyı köşe yerlerdeki konut sorunu da başlı basına, en ciddi problerden biridir. Bölgelerdeki devlet temsilcileri, hükûmetin de yardımıyla, bu konudaki zorlukları biraz hafifletici çabalara kaşvurmuşlardır.

Bazı sendikalar, ortaklaşa kooperatifler kurarak ve hükûmetten de almış oldukları yardımla, üyelerinin oturması için blok apartmanlar yapmışlardır. Bununla birlikte, bütün bu çabalar, hızla artan bir nüfus için, iş olanaklarının gittikçe azaldığı bu yerlerden aralıksız şekilde göç edilmesi sonucu, gereği gibi etkin olmamaktadır. Bu durum, sendikacıların bu çabalarının etki derecesini genellikle sarsmaktadır. Türk sendikacılık hareketi, bu so-

runlarla ciddi şekilde ilgilenmekte ve bu koşulların ücret ve maaşlar üzerinde yaratacağı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak amacıyla hükümeti, bir takım önleyici çalışmalar yapmıya zorlamaktadır.

Bütün bunların ortaya koymuş olduğu gerçek, Türk sendikacılık hareketinin, birkaç yıllık kısa bir süre içinde Türk toplumunun ihmal edemiyeceği bir unsur haline gelmiş olmasıdır. Türk sendikacılığının merkez örgütü Türk-İş'in durumu gerçekten bir hayli güçlenmiş ve çalışmaları geniş çapta genişlemiştir. Diğer çalışmaları arasında, bir araştırma merkezi kurmuş olması da, başlı başına bir değer taşır. Türk-İş, işçi eğitimi ve propaganda alanında özellikle etkindir. Hiç şüphe yok ki, Türk sendikal hareketi, bir yandan yeni düzenin getirdiği koşullara bünyesini uydurma çabalarından dolayı, bir yandan hızlı bir gelişmenin yarattığı yeni koşullar dolayısıyla ve bu arada politik koşulların sebep olduğu bazı sorunlarla karşılaşmıştır. Bugün, Türk sendikacılığını durumunda herhangi bir kayda değer değişiklik olursa, bu değişiklik, Türk sendikacılığını kendi bünyesindeki koşullardan değil, ülkenin politik koşullarından doğmuş olacaktır. Bununla birlikte, Türk sendikacılık hareketinin şimdiki güç ve saygınlığı, Türkiye'nin demokratik gelişim ve ekonomik kalkınmasını yıkıcı; herhangi bir başka rejimden gelecek her türlü siyasal baskıya direnecek niteliktedir.

Türk-İş'in ICFTU'ya üye olduğu 1960 yılından beri, bu üyemizle olan iliskilerimiz, olağanüstü olmuştur. Yıllarca Türk-İş'e bölge temsilcilikleri kurmak ve çalıştırması için yapılan yardım dışında ICFTU, Türk İş'le ortaklaşa, İstanbul ve Ankara'da, toplamı 70'i bulan yöneticisinin katıldığı 4 sendika önderi yetiştirme semineri açmıştır. Bu seminerlerde başlıca şu konular incelenmiştir : Toplu sözleşme teknikleri, endüstriyel ilişkiler, ekonomik ve sosyal sorunlar, sendika yöneticisi yetiştiricilerinin eğitimi.

Bütün bunlardan başka, yeni toplu sözleşme düzenine alışma dönemi sayılması gereken aralık 1963 ile mart 1965 arasındaki dönemde, Türk sendika hareketine bir yardımcı olmak üzere, bir ICFTU/ITS temsilcisi devamlı olarak Ankara'da görevlendirilmiştir. Temsilci, bir danışma olarak, toplu sözleşmelere katılmış, birkaç ITS'in işkolu sendikalarıyla yürüttüğü programları gözlemiş, sendikalara ilgili işkolu federasyonlarıyla (ITS) ilişki kurmaları konusunda yardım etmiştir. Temsilci, bu arada sayısız ulusal, bölge ve yöresel seminerlerde dersler vermiştir.

Kasım 1964'te, zamanın Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, Brüksel'deki ICFTU merkezini ziyaret etmiştir. ICFTU Genel Sekreteri ve sekreterlik personeline yaptığı konuşmada Bülent Ecevit, «Belçika'ya yapmış olduğum ziyaretten yararlanarak, ICFTU'ya Türk sendikacılığına yapmış olduğu yardımlardan dolayı teşekkürlerimi ifade etmek isterim...» demiştir. 1964 yılının sonuna doğru, ICFTU'yu ziyaret eden bir başka konuk ise, Türkiye İşçi Sendikaları Türk-İş Konfederasyonu Başkanı Bay Seyfi eDmirsoy olmuştur. Bazı ortak sorunların görüşülmesi amacını güden bu ziyaret sırasında, kardeş Demirsoy, ICFTU Genel Sekreteri'ni, en kısa zamanda Türkiye'ye davet etmiştir. Bu ziyaret, nisan 1965'te gerçekleştirilmiştir.

ICFTU Genel Kurulunda Kıbrıs konusu

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 8 inci Dünya Kongresi, Kıbrıs konusunda kabul ettiği karar sureti ile, hem Türkiye, hem de Kıbrıs'lı Türkler için hatırlanacak bir kongre olma niteliğini kazanmıştır.

Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu'u önceden yaptığı teklif üzerine, Kıbrıs sorununu görüşen Genel Kurul, bir karar sureti kabul etmiştir. (Genel Kurulca kabul edilen karar sureti diğer sütunlarımızdadır.)

Kongrenin İktisadi, Sosyal ve Siyasi komitesi, Kıbrıs'la ilgili karar suretini kongreye sunduğu raporunda, kararın beşinci paragrafında yer alan **«self determinasyon»** tabirinin, **«Anayasa tarafından kabul olunan iki toplumun mevcudiyeti»**, dolayısıyla, **«iki milli toplumu»** kastettiğine dair ihtiyat kaydına yer vermiştir.

Kıbrıslı Rum delegenin **«gerekirse kongreyi terkedeceğini»** söylemesi, toplantıya katılanlar tarafından hoş karşılanmamıştır. Rum delege, Kıbrıs'la ilgili konuşmalarında, gerçekleri o kadar değiştirmeye çalışmış, o kadar tezvirat yapmıştır ki, bazı delegeler kendisini protesto etmiş ve hatta Federal Almanya delegesi, **«susturun şu adamı»** diye bağırmıştır.

TAŞKIN'IN KONUŞMASI

Kıbrıs Türk-İşçi Sendikaları Birliği Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkn, Kıbrıs'ta Türklere yapılan mezâlimi bütün çıp-

laklığıyla anlatmış ve Kıbrıs Türklerinin durumunu gözler önüne seren konuşmasıyla takdir toplamıştır.

Taşkın, konuşmasına şöyle başlamıştır :

«Sayın Başkan, Sayın Üyeler,

Temmuz 1959 tarihinde yeniden teşkilâtlanan Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu, 1960 yılında Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na iltihak etmiştir. Hür ve demokratik yaşama ve teşkilâtlanmaya inanan Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu, ICFTU'nun ideal ve gayelerini her zaman tatbik etmek suretiyle, hayatımızda, sosyal ve iktisadî kalkınmada ve haklarımızı ve menfaatlerimizi korumada lüzumlu mekanizmanın kurulmasında yapıcı bir rol almıştır.»

Taşkın daha sonra, küçük ve sınırlı kaynaklara sahip olmasına rağmen, K.T.İ.B. Federasyonu'nun, idealleri uğrunda azimle çalıştığını söylemiş ve sendikal çalışmalarında kendisine yardımcı olan I.C.F.T.U.'ya Kıbrıs'lı Türk işçilerinin teşekkürlerini iletmiştir. Bu arada, bazı kardeş ülkeler sendikalarına ve kongrede ev sahipliği yapan Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na da federasyonunun teşekkürlerini ileten Taşkın, konuşmasına şöyle devam etmiştir

«18 Aydan bu yana, o zaman faaliyetleri had safhada bulunan K.T.İ.B. Federasyonu'nun çalışmaları, federasyonun herhangi bir suretle sorumlusu bulunmadığı adadaki mevcut durum dolayısiyle paralize olmuştur.

Anayasa tahtında eşitlik ve hürriyet hakkına sahip olan Kıbrıs Türk toplumu, 21 Aralık 1963 tarihinden beri, kaba kuvvet yoluyla Kıbrıs Cumhuriyeti otorite ve idaresini ele geçirenlerin Anayasa ve insanlık dışı hareketlerine maruz kalmıştır. Kıbrıs'ın yüz yirmi bin kişilik Türk toplumu, kendisini şiddet ve tedhişçiliğe başvurarak tahakküm altına almak ve idare etmek istiyen, hükûmet kisvesine bürünmüş olanların kurbanı olmuştur. Kıbrıs Türk toplumu, yegâne emelleri, asrımızda Türk toplumunun esas hakları ve Anayasa imtiyazları pahasına topraklarını genişletmek olan Yunan Hükûmeti'nin ve Kıbrıs'lı Rum asî idaresinin kurbanı olmuştur.

Kıbrıs, beş yıl kadar önce istiklâline kavuşmuştu. Zürih ve Londra antlaşmalarının sonucu olan Anayasa ve uluslararası antlaşmalar, imzaları ile tatbik etmeyi ve sadakat göstermeyi taahhüt ettikleri bir ortaklık öngörmekteydi. Eminim ki, şimdiki durumun, Cumhuriyet Anayasa'sının öngördüğü ortaklığı bozmak, dağıtmak ve Türk toplumunun arzusu hilâfına, Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek istiyenlerin gayretlerinin doğrudan doğruya bir sonucu olduğunda, hiç birinizin en ufak bir şüphesi yoktur.»

Kıbrıs Anayasa'sı üzerindeki Rum iddialarının asılsızlığını belirttikten sonra, Rum'ların Ada'daki plânlarına değinen Taşkın, bu konuda da şöyle demiştir :

«Sözde Kıbrıs Rum kuvvetlerinin ilk komutanı General Karayannis, son zamanlarda Rum basınındaki ifşaatında, gayesine ulaşmak için Makarios'un şu plânı tatbik etmeyi tasarladığını ifşa etmiştir:

«1. Anayasa'nın olumsuz kısımlarını revizyona tâbi tutmak,

2. Garanti antlaşmasını feshetmek,

3. Kıbrıs'ın self-determination konusunu ileri götürmek,

4. Plebisit yoluyla Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını sağlamak.»

Kıbrıs'ın siyasî veçhelerinin teferruatına inmek istemiyorum. Fakat, Türk toplumunu tahakküm altına almak ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını sağlamak için Kıbrıs Rumlarının önceden hazırladıkları plânın tesirleri üzerinde kendimi münhasır kılmak istiyorum.

Türk toplumunu tahakküm altına almak için önceden hazırlanan kampanya başladıktan sonra, çoğu kadın ve çocuk olan 214 Türk, kahpece katledilmiştir. Türk kurbanlarının 16 sı, K.T.İ.B. Federasyonu'nun üyesiydi. Türk toplumu üyelerini katletmek için kullanılan kahpe, barbar ve korkunç metodlar, yalnız Kıbrıs'lı Rumlar için değil, genel olarak insanlık için bir leke olacaktır. Bu katliam, ortaçağ katliamlarına eşit korkunçluğuyla dünya tarihinde, muhakkak kara bir sayfa olacaktır. Bu korkunç kahpelik ve utanç verici cinayetler karşısında, Türk toplumu intikam alma yoluna gitmemiş; millî karakterine uygun olarak yalnız kendi müdafaası için hareket etmiştir.

41'i Türk işçi olan 209 Kıbrıs'lı Türk kaçırılmıştır ve bunların nerede olduklarına dair veya akibetleri hakkında en ufak bir bilgi yoktur. Kaçırılan Türk işçilerin hemen hemen hepsi ya işyerlerindeydiler, ya da işlerine gidiyor veya geliyorlardı. Sözde Kıbrıs hükûmeti, toplumu tarafından kullanılan bu kahpe ve korkunç metodlara karşı. sessiz kalmıştır. Kurbanları bulmak için sarfedilen bütün gayretler, akim kalmıştır.

Devletin sözde meşru kuvvetleri, yalnız önlerine çıkan Türkleri öldürmekle yetinmediler, birçok Türk köylerinde de tedhiş yarattılar. Böylece, 102 Türk köyünün sakinlerini bulundukları köyleri terkederek daha salim Türk köylerine göçe mecbur bırakmayı başarmışlardır. 30 Bin Türk, bütün geçim kaynaklarını ve mallarını terkederek göçetmişlerdir.

Türk köylülerini göç ettirmeğe muvaffak olduktan sonra, devletin sözde meşru kuvvetleri, önlerinde buldukları menkul malı alıp götürmüşler ve gayrimenkul malı tahrip etmişlerdir. Köylerini terkeden Türkler, bugün gayrı sıhhî ve kötü şartlar altında, Türkiye Kızılay Derneği'nin iaşe yardımına dayanarak göç hayatı yaşamaktadırlar.

Lefkoşe'nin Türk Belediye hudutları dahilinde sekiz bin göçmen yaşamaktadır. Bu göçmenlerin büyük kısmı çok gayri sıhhî şartlar altında yaşamaktadırlar. Habit Köy, Lüricina (Akıncılar) ve Erenköy'de, çok mhadut imkânlar dahilinde, binlerce Türk göçmeni bulunmaktadır.

Seyahat serbestisi yoktur. Bir yerden başka bir yere seyahat et-

meye teşebbüs edenler, devletin sözde meşru kuvvetleri tarafından gayrı insanî ve yakışıksız yoklamalara tâbî tutulmaktadırlar. İşyerlerine ve işyerlerinden evlerine seyahat eden işçiler, herhangi bir haklı sebep olmaksızın, yol barikatlarında saatlerce bekletilmekte ve yoklanmaktadırlar.

Anayasa'yı feshetmek ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek için beslenen ve Türk toplumu aleyhine tecavüz şeklinde tezahür eden arzu, yalnız hayat kaybına, tahribata ve Türk toplumunun haklarından yoksun bırakılmasına sebep olmamış, ayni zamanda Türk toplumu arasında devamlı bir işsizlik yaratmıştır. 13 Bin Türk işçinin üçte ikisi, şimdi işsizdir. Tutarı 3 bin 5 yüz civarında olan âmme hizmeti Türk memurlarının v.s., hadiselerin başından beri işlerinin başına gitmelerine müsaade olunmamıştır.»

TAŞKIN'IN BASIN TOPLANTISI — ICFTU toplantısından dönüşünde Ankara'ya uğrayan Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın 20 Temmuz'da yaptığı basın toplantısında, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu genel kurul toplantısında Kıbrıs'la ilgili görüşmeler hakkında bilgi vermiş ve gazetecilerin Kıbrıs'la ilgili sorularını cevaplandırmıştır.

DENET HİZMETLERİ

Taşkın, daha sonra Kıbrıs'lı Türk işçilerinin, Sosyal Sigortalar Fonu'na prim verdikleri halde, işsizlik sigortası ve benzeri yardımlardan yararlandırılmadıklarını belirtmiş ve bunun Anyasa'ya ve insan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne aykırı bir davranış olduğunu söylemiştir. Genel Sekreter, konuşmasına şöyle devam etmiştir:

«Yaratılan bütün güçlüklere rağmen, K.T.İ.B. Federasyonu, işyerleri makul emniyet bölgeleri içinde bulunan yüzlerce işçiye iş temin etmeyi başarmıştır. Binlerce Türk işçi, K.T.İ.B. Federasyonu ile diğer toplum müesseseleri arasında yapılan anlaşmalar gereğince gıda ve para yardımından yararlanmıştır.

Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu, Kıbrıs'taki Barış Gücü'nün yardımı ile, Kıbrıs'ta işçilerin serbest olarak ve emniyet içinde işyerlerine ve işyerlerinden evlerine seyahat edebilmeleri imkânlarını sağlamak yönünde sarfedilen gayretlerin faal bir destekleyicisi olmuştur.

Maamafih, bu anlaşmaların yapıldığı her kez, asi idaresi, bunları feshetmek için mazeret yaratmıştır. Bu, açık olarak, Türk toplumunun bu gibi anlaşmalara olan inancını sarsmıştır.

Netice itibariyle sizi temin etmek isterim ki, karşımıza çıkacak bütün güçlüklere rağmen K.T.İ.B. Federasyonu, Türk işçilerine daha iyi hayat imkânları bahşedecek şartların yaratılmasında faal ve yapıcı rolüne devam edecektir.»

TAŞKIN'IN İKİNCİ KONUŞMASI

İktisadi, Sosyal ve Siyasî Komitenin raporu kabul edildikten sonra, karar sureti oya sunulmadan önce, Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın bir konuşma yapmıştır. Taşkın bu konuşmasında şunları söylemiştir:

Sayın Başkan, Sayın Üyeler,
Şimdi sunulmuş bulunan karar suretinin her paragrafını ne şekilde manalandırdığım hakkında görüşlerimi belirtmek isterim.

«ANLAŞMAZLIK»

İlk paragrafla ilgili olarak dikkatinizi «anlaşmazlık» kelimesine çekmek istiyorum. Bu kelime size Londra ve Zürih Andlaşmaları ile Kıbrıs Cumhuriyet Anayasasının ortakları olan iki toplumun kendi arasında savaş başlattığı intibaını verebilir. Bu doğru değiğldir. Kıbrıslı Rumlar ve onların sorumlu liderliği Anayasa'yı tüm olarak tatbik etmeği reddetmiş ve yegâne hedeflerinin Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek olduğunu -ki bu Anayasa'ya aykırıdır. Çünkü Anayasa Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakını yasaklar- ilân ederek bu gayelerini tahakkuk ettirmek için Türk toplumu aleyhine silahlı tecavüz yoliyle kaba kuvvete başvurmuştur. Ve bu şartlar altında Türk toplumu varlığını ve şerefini korumak mecburiyetinde kalmıştır. Böylece «anlaşmazlık» kelimesine bu manayı veriyorum.

Karar suretinin üçüncü paragrafı açıklıkla kendisini ifade eder. Yalnız şunu tebarüz ettirmek isterim ei «Büyük veya küçük milli toplumlara eşit hak» kelimeleri, Anayasa'nın iki milli toplumunun tefsirini yapan Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasının ilgili maddesini açık bir şekilde kabul etmek demektir.

«SELF DETERMİNASYON

Şimdi kısaca beşinci paragrafa değineceğim. Daha önce de işaret ettiğim gibi, bağımsız Kıbrıs Devleti sırasiyle kendi toplumlarının sorumlu temsilcileri olarak Türk ve Rum toplumları temsilcileri ve Türkiye, Yunanistan ve İngiltere Hükümetleri tarafından imzalanan Zürih ve Londra Andlaşmalarının direkt bir sonucudur. Bu anlaşmalar, bütün mevzularda Kıbrıs'taki her iki toplumun tam iştirakiyle bağımsız bir devlet olmasını öngörür. Bu yüzden anladığım manâda self-determinasyon hakkı böyle söylemekte doğru olduğumu zannederim- Her iki milli topluma bahşedilmiş ve bu iki toplum da bundan sonra Kıbrıs Cumhuriyeti'ni meydana getirmişlerdir. Kıbrıs şimdi müstemleke idaresinde olmayan bağımsız bir ülkedir.

Kongreye sunulan diğer bir karar suretinde self-determinasyon hakkının münhasıran milletlere şamil olduğu açıkça ifade edilmiştir. Kıbrıs konusuna gelince; Kıbrıs'ta bir millet yoktur fakat hiç bir manada bir millet olarak kabul edilmeyen iki milli toplum vardır.

Bu hususu açıklıkla anlattıktan sonra ve bu karar suretinin üçüncü paragrafında söylediklerimi göz önünde tutarak her iki toplumun ayrı olarak kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olduğu manasını verdiğini telâkki ediyorum.

Bu karar suretini nasıl anladığımı ve karar suretine ne mana verdiğimi anlattım. Kıbrıs konusunun kuvvetle değil ilgili taraflar arasında barışçı müzakerelerle halledilebileceğini ilâve etmek isterim.

ICFTU Genel K

Amsterdam'da yapılan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 8. inci Dünya Kongresi'nde uluslararası hür işçi hareketine yön verecek çeşitli kararlar alınmıştır. Kongre'de diğer konular meyanında dünyanın siyasî durumuna temas edilerek, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın karşı karşıya bulunduğu vahim kriz, uluslararası ticaret ve kalkınma problemleri, dünya meselelerin halinde ekmek - sulh - hürriyet ilkeleri çerçevesinde düşen sorumluluk anlatılmış, insanlığı ve işçi hareketini daha iyiye götürecek, refaha kavuşturacak prensiplerin

Dünyanın Siyasi Durumu

Karar'da Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kurulmasından bu yana 20 yıl geçmiş olmasına rağmen dünya sulhünün tesis edilmemiş olmasına işaret edilmekte, dünya üzerinde hürriyet ve adalet nizamının hakim kılınabilmesi için hür sendikacılık aleminin kenetlenmesi gerektiği anlatılmaktadır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Birleşmiş Milletler Teşkilat'na karşı malî vecibelerini yerine getirmiyen Sovyet Rusya ve diğer bazı memleketlerin, bu davranışlarıyla, Teşkilat'ın çalışmalarını sekteye uğrattığını belirtmektedir. Silahlanma yarışının elan devam ettiği üzüntüyle kaydedilmekte ve nüklear denemelerin yasaklanmasına mütedair andlaşmaları onamamakta israr eden Fransa ile Komünist Çin'in tutumu tenkit edilmektedir. Uluslararası Konfederasyon, Birlesmis Milletler Teşkilatı'nın yapıcı ve vazgeçilmez faaliyet ve çalışmalarını desteklemekte olduğunu tekrar tev'id ile bütün devletlerin, adı geçen Teşkilâtın dünya'da sulhü, hürriyet ve adalet nizamını tesis yolundaki gayretlerine, üzerlerine düşen siyasî ve malî vecibeleri yerine getirmek suretiyle iştirak etmelerini talep etmiştir.

Açlıkla Mücadele Kampanyası

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Kongresi'nin kabul ettiği Karar'da dünyanın en vahim meselelerinden birinin açlık tehlikesi olduğu belirtilmekte ve milyonlarca insanın iptidaî kabul edilebilecek gıda maddelerinden dahi mahrum olduğu belirtilmektedir. Konfederasyon, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Teşkilatı'nın (FAO) yürüttüğü «Açlıkla Mücadele Kampanyası»nı başından beri desteklemekte olduğunu hatırlatmakta ve dünya devletlerine çağrıda bulunarak, başarıya ulaşmada, Hükümetlerin uluslararası hür işçi alemi ile işbirliği yapmalarının öneme işaret etmektedir. I düşen sorumluluk anl imkanları ile katılmal

İktisadi Kalkınma

Konfederasyon Karar metnin let içinde, ma me ve barınm rak yaşamakta olduğu rin halledilebilmesi iç nizamının tesis edilme Ancak sulh içinde yaşa oldukları iktisadî ve b kilde kullanabilirler, c

ICFTU iktisadî ve ketlerle, geri kalmış o tehlikeli bir şekilde de tedir. Sanayileşmiş m standardı ile iyi çalış seviyesinin, bu gibi me ni hatırlatmaktadır. b yardımıdır; sanayileş ülkelere insangücü ve haretlerile yardım etm

ICFTU geri kamış malî ve teknik yardım maddelerinin fiat;ların tikrar sağlanması ve a geniş ihracat imkanla

İktisad' kalkınma ve yatırımlar arasında defe yöneltilmesi iste ekonominin sınai ve zi rektiği izah edilmekted sağlanmasında en öne kümet - işveren üçlüsü yaşatacakları sistemati mektedir.

Sosyal ve iktisadi çalıştırma, daha iyi iş

urul Kararları

tesbitinde görüş birliğine varılmış tır.

ICFTU Kongresi İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Birleşmiş Milletler Anayasası'nda ifadesini bulan temel hak ve hürriyetlere rağmen, bunları tanımamakta, kısıtlamakta israr eden Küba, Haiti ve benzerî devletlerin insanlık dışı tutumunu takbih ve bura halkının hürriyet mücadelesinde yanlız bırakılmıyacaklarını, hür sendikacılık alemince destekleneceklerini tekrar tey'id etmiştir.

Söz konusu kararlarda özetle şöyle denilmektedir :

araftan hür sendikalara ık, kampanyaya bütün enilmektedir.

osyal Gelişme

Kongresi kabul ettiği ilyonlarca insanın sefabul edilebilecek beslennlarından mahrum olaetle, mevcut problemlelemirde dünyada sulh ektiğini belirtmektedir. akdirde milletler, sahip aynakları en verimli şektedir.

alanda gelişmiş memle arasında ki uçurumun iğine de dikkati çekmektlerdeki yüksek hayat tlarının sağladığı refah nlere vecibeler yüklediğik iktisadî gerek moral emleketler, az gelişmiş aynaklarile, bilgi ve mar, denilmektedir.

ketlere yapılmakta olan ırılması, zarurî ihtiyaç etlerarası pazarlarda ismis memleketlere daha atılmasını istemektedir. nin istihlâk, tasarrufler bir denge sağlayıcı hete ve bu muvazenenin örlerinde kurulması gesadî ve sosyal dengenin illerden birini işci - hüalarında kuracakları ve liği olduğu tasrih edil-

enin hedeflerinin tam iyi işçi işveren münasebetleri, sosyal güvenlik tedbirleri, sağlık barınma, beslenme, genel ve meslekî eğitim gibi konular olması da ICFTU'ca istenilmektedir.

Küba, Haiti Meselesi

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Birleşmiş Milletler Anayasası'nda ifadesini bulan temel hak ve hürriyetler rağmen bazı memleketiler halkının diktatörlüklerin ağır baskısı altında ezilmekte olduğuna işaret eden ICFTU, Küba ve Haiti Rejimlerini takbih etmektedir. Duvalier diktasının 8 yıldan beri Haiti halkına en merhametsiz şekilde eziyet etmekte olduğunu, Küba'da da şartların bundan farklı olmadığını ifade eden ICFTU Kongresi, hür sendikacılık aleminin bura halklarının hürriyet mücadelesini sonuna kadar destekliyeceğini belirtmektedir. Küba'ya karşı ICFTU'nun Güney Amerika Bölgesel Teşkilatı tarafından girişilen boykot hareketini tasvip ettiğini tekrarlıyan ICFTU Kongresi, gözü dönmüş diktatörleri bir an evvel normal nizama avdete, temel hak ve hürriyetleri olduğu kadar sendikal hakları da tanımağa davet etmektedir.

Self Determinasyon ve Bağımsızlık

ICFTU Kongresi, Birleşmiş Milletler Anayasası'nın temel prensiplerinden olan ve millet vasfını taşıyan her insan toplumunun vazgeçilmez hakkı olarak Devletler Hukukunda kabul edilen self - determinasyon ve bağımsızlık prensiplerine bağlılığını tekrarlamaktadır. Hür sendikacılık aleminin koloni siyasetine karşı olduğu tasrih edilmekte, ırk ayrım politikası takip eden azınlık idareler dünya kamu oyu önünde nefretle tel'in edilmektedir. Güney Afrika hükümetine, Rodezya konusunda İngiltere'ye Afrika siyaseti bakımından Portekiz'e Ryuku Adaları ve Okinawa'nın elan askerî işgal altında tutulmasından dolayı A.B.D.'ne çağrıda bulunmaktadır.

Dış ticaret devlet eliyle yapılmazsa

Bundan altı ay kadar önce, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, dış ticarettir. devletleştirilmesi gerektiğini ileri sürdüğü zaman, bunun nedenlerini izah etmiş, yurt dışında bırakılan paraların hesabını sormuş, bu yüzden memleketimizin uğradığı zararı, rakamlar vererek açıklamıştır.

Nitekim dış ticaret, yurt dışına döviz kaçırmanın başlıca yolu hâline gelmiş bulunmaktadır. Bu durum, yetkili kişiler tarafından bile, çeşitli şekillerde doğrulanmış, fakat kaçakçılığı önleyecek tedbir almak yerine, sadece demeçler vermekle yetinilmiştir. Her zaman olduğu gibi...

TELAŞLANANLAR

Bu arada, Ticaret Odaları da telaşa kapılmış, dış ticaretin devletleştirilemeyeceğini iddia etmiş, bu iddialarını teyit için kendilerine dayanak aramış, ama ne var ki, bu dayanağı hiçbir yerde bulamamışlardır. Abesi savunmanın zorluğu, dış ticarette yolsuzlukları müdafaaya kalkışanları çok müşkül durumlara düşürmüş, hata üstüne hata yapmalarına, açık üstüne açık vermelerine yol açmıştır. Yapılan gaflardan biri de, **«dış ticaretin devleştirilmesinin Anayasa'ya aykırılığı»** iddiasında bulunulması olmuştur. Oysa Anayasamız, bu iddianın tam tersine hükümler getirmektedir. Tabii, Anayasa'yı bilmeden, öğrenmek gereğini de hissetmeden, işlerine geldiği tarafa sürüklemek isteyenlere, ufacık bir Anayasa dersi verilmiş ve susturulmuşlardır.

O zamandan beri telaş devam etmektedir. Durmadan ve her fırsatta, dış ticaretin devletleştirilmeyeceği teminatı her yetkiliden alınmak istenilmekte, her toplantıda, bu konu en az üç - dört kere ortaya atılmaktadır.

BİR GÖRÜŞ!

İstanbul Ticaret Odasının yayın organı olan İstanbul Ticaret gazetesi de **«Dış Ticaretin Devletleştirilmesi»** konusunda Odasının görüşünü yayınlıyor. Ancak, gazete savunduğu görüşün haksızlığı yüzünden bir türlü ikna edici olmamakta, hatta zaman zaman kendi tezini çürütür beyanlarda bulunmaktadır.

Bakın ne diyorlar :

«Anayasanın bazı maddlerine dayanarak, dış ticaretin devletleştirilmesini savunanların, evvelâ memleketin sosyal düzeninin mahiyetini anlamadıkları, sonra Pazar ekonomisi içindeki ekonomisi içindeki ekonomik icapları ve tatbikatı anlamadıkları aşikârdır.»

Ticaret odası, **«Anayasanın bazı maddelerine dayanarak, dış ticaretin devletleştirilmesini savunanlar»** derken, dış ticaretin devletleştirilmesinin Anayasa'ya uygun olduğunu da nihayet kabul ediyor. Bunu, yavaş yavaş gerçekleri görmeğe yada göz göre göre, gerçeklere sırt çevirme huyundan vazgeçmeye başlamalarının bir örneği olarak memnuniyetle kaydediyoruz.

Ancak, **«memleketin sosyal düzeninin mahiyeti»**, **«Pazar ekonomisi içindeki ekonomik icaplar ve tatbikat»** gibi yuvarlak lâflarla bu meselenin savunulmayacağını öğrenmeleri gerekir. **«Memleketin sosyal düzeni»** ve Pazar ekonomisi -ki Ortak Pazar'a üyeliğimiz yıllar sonra gerçekleşecektir-, milyonlarca liralık sermayenin yurt dışına kaçırılmasını mı öngörmektedir? Bu soruyu Ticaret Odası bile kolay kolay **«evet»** cevabı veremez.

ELBET PLÂNLANACAK

İstanbul Ticaret Odasının bir görüşü de şu :

«Dış ticaretin devletleştirilmesiyle, gayet tabii olarak büyük ithalat ve ihracat ofisleri kurularak, bunların sevk ve idaresi ilgili bakanlıklara verilecektir. Plânlama dairesi de memleketin ihtiyaçlarına göre, ithalat ve ihracatı plânlayacaktır. Böyle bir düzen, dış piyasa ile iç piyasa arasına katı bir bürokrasi barajı çekecektir.»

Bu sözlerin ortaya çıkardığı gerçeklerden biri, Plânlama Dairesinin ithalat ve ihracatı plânlamasının Ticaret Odası'nm işine gelmediği... Plân fikri, Anayasamızda da yer almış ve kalkınmanın ancak, Plânla olabileceği inancı halk oyunca benimsenmiştir. Şimdi, Ticaret Odası plân fikrini bürokrasiye yol açacağı endişesiyle red mi etmektedir?

Bugünkü dış ticaret rejimimiz de, herşey devlet eliyle tanzim edilmektedir. Tüccar, devletin tanzim ettiği rejimi çeşitli yollarla zorlamakta ve bu yüzden memleket ekonomisi büyük zararlara uğramaktadır. Dış ticaret devletleştirilmesi halinde bu zorlamalar ortadan kalkmış olacaktır.

Örneğin, yurt dışına Ticaret anlaşmaları yapmağa giden resmî heyetlerimize, tüccaın da refakat etmesi, anlaşmalarda birkaç tüccarın çıkarı uğruna, ama memleket aleyhine hükümlerin yer alması, dış ticaretin devletleştirilmesiyle önlenecektir.

SANAYİE DARBE

Dış ticaretin devletleştirilmesiyle, ithal edilecek mallar listesinde birkaç tüccara büyük kârlar sağlayacak, ama, memleket sanayiinin zarara uğramasına sebep olacak mamul maddelerin yer alması önlenecektir. Ancak, yurtta imal edilmeyen maddelerin ithal edilebilmesi, Kalkınma Plânının sanayiimizi geliştirmek için koyduğu tedbirlerinden biri, hatta birincisidir. Bu, sanayii yeni gelişmekte olan ülkelerde dış ticaret rejiminin vazgeçilmez şartıdır. Oysa Türkiyede, bilinir ki, bazı ithalatçıların tesirleriyle, Ticaret odaları, yurtta imâl edilen malları dahi, ithal listesine sokabilmek için ilgili bakanlıklara, özellikle Ticaret Bakanlığına baskı yapmakta ve maalesef, zaman zaman bunda başarı kazanmaktadırlar.

Bunun en güzel örneği kilit it halinde görülmüştür. Yurtta kilit sanayii büyük bir gelişme içindeyken, yabancı kilitleri aratmayacak, hatta ondan üstün kalitede kilit imâl edilirken, ithalatçıların zorlamasıyla yurda çok miktarda kilit getirilmiştir. Bu ithalat yüzünden, Sanayi Odaları ile Ticaret Odaları nın arasında tartışma çıkmış; sanayicilerin haklı itirazlarına rağmen, tüccar ağır basmış ve kilitler yurda sokulmuştur. Bu yüzdendir ki, sanayiimiz kriz geçirmiş bulunmaktadır.

Bu da, dış ticarette oynamakta olan oyunun bir diğer yönüdür.

BİR BAŞKA ÖRNEK

Anlaşmalı memleketlerden demir kütük ithal eden ve âdeta tekel kurmuş bir anonim şirket, ithal ettiği demirleri, kurduğu paravan şirketleri kullanarak, elden ele devretmekte ve ham madde, sanayiciye intikal ederken, fiyatlar yükselmektedir. Bu suretle, bir ithalatçı milyonlar kazanırken, mamul maddeler pahalıya mal olmaktadır. Sanayiciler bu şirketi, Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarına şikâyet etmiş, ancak hiçbir sonuç alamamışlardır.

Dış ticarette dönen dolapların, bazı çevrelerin çıkarları uğruna yurt ekonomisini nasıl zarara uğrattığını, gelişme hâlinde olan sanayiimizi nasıl engelllediğini ortaya koyan bu örnekleri istenildiği kadar çoğaltmak mümkündür.

NE YAPILMALI?

Bütün bunlardan sonra, dış ticaretin devletleştirilmesi aleyhinde bulunan Ticaret Odaları, birtakım yuvarlak laflarla konuyu gevelemek yerine, mesela, dış ticaret yoluyla yurt dışına kaçırılan paralardan bahsetse, bunun önlenme yolunu gösterse, yurtta imâl edilen maddelerin ithaline karşı olsa, ithal mallarının alıcıya intikaline kadar elden ele dolaşıp, fiyatlarının suni olarak yükseltilmesini engellese, çok daha yurtseverce bir davranış göstermiş olur.

Bunları şimdiye kadar yapamadıklarına ve bundan sonra yapacaklarına dair en ufak bir ümit ışığı da bulunmadığına göre, yurt çıkarlarının korunması için tek çarenin dış ticaretin devletleştirilmesi olduğu açıkça ortadadır.

Bu gerçek gün ışığına çıkmıştır ve artık kolay kolay da gizlenilemez.

İhracatçı ne ister ?

Yurt dışında para bırakmak

Bakanlarla, özel sektör temsilcilerinin geçtiğimiz ay içinde yapılması kararlaştırılmış olan toplantısı, bakanlardan bazılarının isteği üzerine geri bırakıldı.

İstanbul Ticaret Odası'nın yayın organı **«İstanbul Ticaret»** gazetesinin 9 Temmuz 1965 tarihli sayısında, **«başlamış bulunduğunu»** bildirdiği yapılamayan toplantıya, özel sektör tarafından götürülmesi kararlaştırılmış tekliflerden biri de şudur :

> **«İhracatçıya, yaptığı ihracattan getireceği dövizin yüzde 20 sini, mallarını dış piyasalarda tanıtması yolunda harcaması için hak tanınması.»**

İhraç mallarımızın dış piyasada tanıtılması, Kalkınma Plânı'mızın öngördüğü, dış ticaretle ilgili tedbirlerden biridir. Ancak ne var ki, bugüne kadar gördüklerimiz, bu teklifi tebessümle karşılamamıza yol açtı. Uygulama, ihracatçıya böyle bir imkânın tanınmasının, suistimallere yol açacağı şüphesini haklı olarak uyandırmaktadır.

Mallarımızın dış piyasaya tanıtılması amacıyla, ihracat gelirinin yurt dışında bırakılacak yüzde 20 si, asıl gayeye uygun olarak kullanılacak mıdır? Şimdiye kadar, dış ticarette oynanmış bulunan oyunları düşünenler, bu soruya kolay kolay **«evet»** cevabını veremeyeceklerdir.

Bu şüpheler ortadayken, böyle bir teklifin kabulü, iyi niyetli tüccarı da rahatsız edecek dedikodulara yol açacaktır. O halde, ihraç mallarımızı dış piyasada tanıtmak için nasıl bir yol tutmamız gerek?

Bir sorumuz var...

1 Lüks madde ithaline verilecek paramız yok

Kalkınma Plânımız ancak, zaruri ihtiyaç maddelerinin ithaline izin verir ve ithalat listelerinin tanziminde, mevcut ve muhtemel döviz imkânlarının aşılmamasını öngörür. Kalkınma çabası içinde olan, az gelişmiş bir ülkenin, döviz sarfında elbet çok dikkatli, çok hassas olması gerekir.

2 Bazı lüks maddeler

Bugün yurdumuzda, yabancı sermaye - yerli sermaye ortaklığı ile alkolsüz içkiler imal edilmektedir. Koka Kola, Pepsi Kola vs. isimleri altında piyasaya sürülen bu meşrubat, tamamen lüks madde sayılmaktadır. İçilmemesinin kimseye birşey kaybettirmeyeceği, içilmesinin de birşey kazandırmayacağı bu çeşit içkiler, tamamen yerli sermaye tarafından işletilen meyve suyu, maden suyu, gazoz vs. imalâtına büyük bir darbe vurmuştur.

? Şimdi bir sorumuz var . . .

Koka Kola, Pepsi Kola ve bunların benzerlerinin imali için ham madde ithaline izin verilmekte midir? İzin veriliyorsa, bu meşrubatın imâli için kaç paralık dövizimiz yurt dışına gitmektedir?

Bu sorulara cevap bekliyoruz.

Eğer, bir ay içinde ilgililer herhangi bir açıklama yapmazlarsa, dişimizden tırnağımızdan arttırdığımız, kalkınma hamlemiz için kullanmamız gereken dövizlerimizin nereye harcandığını, nasıl çarçur edildiğini biz açıklayacağız.

Yapılacak şey, ihraç mallarını tanıtmak isteyen tüccarın bu iş için ayırdığı parayı devlete ödemesi, tanıtma ve reklam işinin de Turizm ve Tanıtma Bakanlığı teşkilatı tarafından yürütülmesidir.

Aksi taktirde, ihracat gelirlerinin yüzde yirmisi yurt dışında kalır; ya birtakım kişilerin Avrupa, Amerika gezilerinde eğlence parası olarak erir gider, ya da döviz kaçakçılığı için yurt dışında kurulan sermaye piyasasına eklenir.

Bu memleketin har vurup, harman savrulacak parası yok. Bunu kimse unutmamalı.

Yıllardır beklenen kanunlar

Seçtirilmeyecek Milletvekilleri

10 Ekim seçimlerinde partilerın gösterecekleri Milletvekili adayları, 29 Ağustos günü yapılacak yoklamalarla tespit edilecek.

Türk İş., daha önce aldığı karar gereğince, yoklamalardan 15 gün önce, yani 14 Ağustosta, yurt çıkarlarını düşünmeyen, plânlı kalkınma, Sosyal Adalet ilkeleri ve işçi hakları aleyhinde çalışmış olan milletvekillerini kamuoyuna ilân ederek, seçtirilmemelerini isteyecektir.

Türk-İş genel merkezinde bu konuyla ilgili hazırlıklar tamamlan mak üzeredir.

Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senetosu'nun dört yıllık çalışma dönemi boyunca, sosyal sorunlarla ilgili birçok konu, politikacılar tarafından yatırım malzemesi yapılmış, alabildiğine istismar edilmiş, ancak bugüne dek kanunlaştırılamamıştır.

«En mükemmeli için, zaman gerek» teranesi içinde, yıllarca hazırlanamıvan tasarılar, Parlâmento'ya geldikten sonra da, karma komisyonlarda geciktirme taktikleri ile ertelenmiş, bu kanunları bekliyen milyonlarla alay edercesine, kulak arkasına atılmıştır. Seçim kampanyaları ve hükûmet programlarındaki iri lafların ve büyük vaadlerin ötesindeki büyük vurdumduymazlıkla geçen, memleketimiz için çok önemli dört yıl bir mirasyedi edasıyla harcanmıştır.

MİLLET MECLİSİ — Millet Meclisi geçtiğimiz devre içinde bazı önemli kanunları çıkarmış, fakat nedense, ayni hassasiyeti mesala Toprak reformunda, Petrol kanunu tadilinde gösterememiştir. Oysa, bütün milletvekilleri bu kanunların çıkarılması gerektiği hususunda görüş birliği halinde olduklarını, konuşmalarında belirtiyorlardı.

Ekim ayında yapılacak genel seçimlerin hazırlığı için tatile giren Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa'nın sosyal espirisinin gerektirdiği kanunlara kavuşma olanağını yitirmiş durumdadır. Gelecek dönemlerde, siyasî kadrolar, **«daha mükemmel»** tasarılar hazırlamak çabası içinde görünmeğe devam ederek tasarıları yeni baştan ele alacaklar, tasarılar tozlu raflarda, komisyon köşelerinde yeni gezilere çıkacak ve belki de bir dört yıl daha avunmakla geçecektir.

Kanunların gecikmesinin, ekonomik hayatımızda açtığı yaralar da, seçim endişesi taşıyan siyasîler üzerinde etkili olmamıştır. Kalkınma Plânı'nda yer almasına rağmen kanunlaşamıyan birçok tasarı, siyasî endişeler içinde kıvranan politika adamlarının, menfaat zümrelerinin âleti olmaları sonucu dünden bugüne, bugünden yarına ertelenmiş, ertelenmektedir.

Örnek mi? İşte Toprak Reformu, işte Tarım-İş Kanunu, işte Pet rol Kanunu'nu tdil edecek teklif ve daha birçokları.

TOPRAK REFORMU

Türkiye'mizde, tarım kesiminde çalışan nüfusun yüzde doksanının,, tarım gelirlerinin yüzde 48 ini, yüzde 10 unun ise gelirin yüzde 52 sini kazandığı, Kalkınma Plânı'nda yer alan bilgiler arasındadır. Bu arada, ekilebilir toprakların yüz de 70 inin de, çiftçi nüfusundan an cak yüzde 20 lik bir mutlu azınlığın elinde olduğu bilinmektedir.

Anayasa'mızın 37 nci maddesi, sosyal adalet ilkesine tamamen uygun olarak, bu adaletsiz durumu islah yolunda bir toprak reformu yapılmasını öngörmüştür. Bu husus, Kalkınma Plânı'nda da, ana prensipleriyle tam ifadesini bulmuş, ancak ne var ki, bugüne kadar, Toprak Reformu bir türlü ger çekleştirilememiştir.

Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın, **«Üretim Artışını Destekleyici Tedbirler»** arasında yer verdiği Toprak Reformu konusunda şunlar belirtil miştir.

«a) İşletmelerin Genişliği :

En küçük işletme genişliğinin ta yininde ve en büyük işletme mülki yetinin sınırlandırılmasında, aşırı ge lir ayrımlarının azaltılması, bir aile için gerekli olduğu kabul edilen en az gelir ve toprak tapulaştırılmasının ne oranda gerçekleştirilebileceği, büyük ve küçük işletmelerde verimliliği artırma imkânları ve büyük gelirlerin vergilendirilmesi gibi sorunlar dikkate alınacaktır.»

. . **«d) Dağıtılacak Toprak :**

Toprak dağıtımında, yalnız Devletin olan, ya da Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan topraklar üzerinde durulmıyacak, ayni zamanda tayin edilecek azamî sınırın üstündeki özel mülk toprakları da, kamulaştırılarak dağıtılacaktır.»

«Plânlı Kalkınmadan yanayız..» diye nutuk atanların gerçek yüzü, hükûmet programlarındaki içtenlik derecesi, dört yılın sonunda kesin olarak anlaşılmıştır. Üç koalisyon hükûmeti zamanında bir türlü parlâmento'ya getirilemiyen tasarı, üçüncü koalisyon hükûmetinin son ayrı komisyona havale edilmiştir. Ancak, bir tek karma komisyonda enine boyuna incelenmesi teklif edilen tasarı, biraz daha zaman kazanmak endişesinde olan menfaat gruplarının baskısı sonucu yedi ayrı komisyonu havale edilmiştir.

Toprak Reformu'nun bu dönem de kanunlaşmayacağı, bu tutum ü-

İBRET ALINIRSA...

«Geçmiş aylara ait alacakların tutarı 40 bin; ondan sonra da her ay 5 500 lira.»

Türkiye'nin şartlarına göre astronomik sayılmak icabeden bu rakamlar, Senatör ve Milletvekillerinin birkaç ay önce, çantada keklik saydıkları, sonra da yürekleri sızlayarak, ellerinden kaçışını seyrettikleri, ödenek ve yolluklara yapılması kararlaştırılmış zamdan, ellerine geçecek parayı göstermektedir.

Ama ne var ki, evdeki hesap çarşıya uymamış, bir olup bitti havası içinde, bütçeye konulan tahsisat, geçtiğimiz ay içinde, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunmuştur.

İBRET ALINIRSA

Ödenek ve yolluklara zammın başına gelenler, bazı kulaklara küpe, bazı düşüncelere fren, bazı çevrelere de ibret dersi olmalıdır.

Bir kere, bütün kuruluşlarıyla halkoyu, zammın aleyhinde olmuş ve tepki göstermiştir. O kadar ki, bu tepki sayın parlamenterler tarafından, parlamentonun mânevi şahsına hakaret olarak adlandırılmış, Meclis kürsüsünden adeta halkoyuna çatılmıştır. Herşeye rağmen, zamlara gösterilen tepki ise, halkoyunun, meselelerine sahip çıktığını, artık, halkoyunu hiçe sayarak herhangi bir davranışta bulunmanın imkânsız olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur. Parlâmento kürsüsünden yapılan ithamlar, savcıları harekete geçirme tahrikleri bile işe yaramamıştır.

İkinci olarak, Anayasa Mahkemesi nin zam tahsisatını iptali; «yaptım, oldu» zihniyetinin demokratik düzende sökmeyeceğini göstermiştir. «Parlamento herşeyin üstündedir», «Parlamentonun dediği olur» sözlerinin de her zaman doğru olmadığı Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile ortaya çıkmıştır. Pârlamento elbette herşeyin üstündedir; ama, onun da üstünde Anayasa vardır. Parlamento'nun dediği elbet olur, ama, Anayasa'ya aykırı olmamak şartıyle.

Ve nihayet, partilerin Anayasa Mahkemesi'nin kararına sahip çıkmakta gösterdikleri gayre, halkoyunun ve onu meydana getiren kuruluşların epkisinden ne derece çekindiklerini gösermektedir. Bunu da, rejimimizin başarısı olarak, iftiharla kaydediyoruz.

BÜYÜK KAZANÇ

Eğer, parlâmentonun sayın üyeleri, Anayasanın korunması yönünde, haksız karara karşı halkoyunun gösterdiği tepki, Anayasa Mahkemesi'nin haksız kararı derhal iptal edişi üzerinde düşünür, bundan bir ibret dersi çıkarırlarsa, alamadıkları binlerce liranın sağlayacağı kazançtan çok fazlasını elde etmiş olurlar.

Hem bu kazançtan yurdumuz da yararlanır...

Politika, Politika, Politika

Bundan üç buçuk ay önce yurdumuza gelen Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Omer Becu Ankara'da verdiği konferansta, 1945 yılında kurulmuş olan ve komünist ülkeler sendikalarının da üyesi bulunduğu Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun başarısızlık sebebini şöyle açıklamıştır :

«Dört yıl boyunca, hep politika, politika yapıldı ve bu süre içinde, sendikacılık işçi menfaatleri hiç ele alınmadı...»

Becu'nun sözlerini biraz değiştirirsek bize çok uyacak :

«Dört yıl boyunca hep politika, politika yapıldı ve bu süre içinde, topraksız köylünün durumu hiç ele alınmadı...»

Yazık oldu dört yılımıza...

zerine, kesin olarak anlaşılmıştır. Zaten istenen de budur ve **«amaca ulaşılmıştır...»**

Bu sırada hükûmet yeniden değişmiş ve Dördüncü Koalisyon Hükümeti işbaşına gelmiştir. Tasarı, hükûmet görüşüne uygun **«bazı ufak değişikliklerin yapılması için..»** meclisten geri alınmış ve Tarım Bakanlığı'na verilmiştir. Ancak, Bakanlıkta uzun süre bekliyen tasarı üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadığı, tekrar Meclise geldiğinde hayretle görülmüştür. Toprak Reformu Kanunu tasarısında **«görüşünün mahfuz»** olduğunu bildiren hükûmet, tasarıyı gereksiz yere beklettikten sonra aynen Meclise vermiştir.

Tasarı üzerindeki **«görüşleri mahfuz»** Hükûmet, komisyon görüşmelerinde, Hükûmet adına bir **«görüş sahibi olmadıklarını»** söyleyeyerek, tekrar hayret uyandırmıştır.

Netice itibariyle olan olmuş, Toprak Reformu Kanun Tasarısı, ardında birçok iri lâf, yığınlarla gazete kupürü, broşür, ciltlerle kitap, ve milyonlarca topraksız köylü bırakarak rafa kaldırılmıştır.

TARIM-İŞ KANUNU

Türkiye'nin en büyük sosyal sorunlarından biri olan tarım işçilerinin durumlarını, Toprak Reformu Kanunu ile birlikte çözümliyecek Tarım-İş Kanunu tasarısı ise, henüz Parlamento'ya bile verilememiştir. Bu kanun çıktığı takdirde, tarım kesimindeki gizli işsizliğin önünün alınması yolunda önemli bir adım atılmış olacak, günde 6 liraya 16 saat çalıştırılan tarım işçilerinin istismarı bir dereceye kadar önlenecek, Toprak Reformu'nun gerçekleşebilmesi için, tarım kesimindeki işçi-işveren dolaşıklığı çözümlenecek, köyden kente akımın önlenebilmesi için bir tedbir alınmış olacaktır. Ne var ki, Tarım Bakanlığı, tasarıyı dört yılda hazırlayıp Parlamento'ya verememiştir.

PETROL KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK

Türk petrolünün Türk'ler tarafından işlenmesi için açılan kampanya, hükûmet üyelerinin, **«yabancı sermaye ürkecek...»** teranesi ile karşılanmıştır. Bu arada, 1954 yılında bir yabancıya astronomik ücretler karşılığında hazırlattırılan Petrol Kanunu'nun, ulusal çıkarlarımıza uygun şekilde değiştirilmesini istiyen bir kanun teklifi meclise sunulmuştur.

Millet Meclisi, konunun özel bir geçici komisyonda görüşülmesini kararlaştırmış, ancak Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut, mehil istemiş ve on gün süren bir **«incelemeden»** sonra komisyona gelmiştir. Turgut'a hükûmetin teklif üzerindeki görüşü sorulduğunda, **«Hükûmetin bu konuda görüşü yoktur...»** cevabını vermiştir. Komisyonda erteleme taktiği ile görüşülmesi imkânsız hale getirilen teklif te,, böylelikle gelecek döneme kalmıştır. Bazı çevrelerin gönüllü avukatları, ortakları, böylelikle ulusal çıkarlar aleyhine de olsa, başarı kazanmış olmaktadırlar.

PETROL OFİS KANUN TASARISI

Devlet kurumlarının, ulusal petrolümüzü kullanmalarını sağlamak amacıyla dört yıl önce hazırlanmış bulunan Petrol Ofis Kanun tasarısı da, yabancı petrol şirketlerinin savunuculuğunu yapan çıkarcı gruplar tarafından baltalanmıştır.

Bu tasarı, 1961 yılının Eylül ayında hazırlanarak Kurucu Meclis'e verilmiştir. Ancak 1961 seçimlerine kadar kanunlaştırılamadığı için düşmüştür. Birinci Koalisyon Hükûmeti tarafından hazırlanan ikinci bir tasarı, Millî Güvenlik Kurulu'na sunulmuştur. Millî Güvenlik Kurulu'nun da onayı alındıktan sonra, 24 Ağustos 1963'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir. Daha tasarının komisyonlardaki görüşmelerine başlanmadan önce, Türkiye'deki Mobil Şirketleri İdare Meclisleri Başkanı Şerafettin Eralın, 27 Şubat 1964'te Millet Meclisi Başkanlığı'na yazdığı bir yazı ile, tasarının ikinci maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüştür. **(İkinci madde, devlet teşekküllerinin Petrol Ofis'ten akaryakıt satın almalarıyla ilgilidir).** Bunun üzerine, iddianın doğruluk derecesinin akademik bir kurum tarafından incelenmesi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı'nca uygun görülmüştür.

Tasarı, Siyasal Bilgiler Fakültesi İdarî Bilimler Enstitüsü tarafından incelenmiş ve Millet Meclisi Başkanlığı'na şu ifadenin kullanıldığı bir cevap verilmiştir:

«Bu kanunun ve söz konusu maddesinin, Anayasa'ya aykırı hiç bir yönü yoktur. Bu, devletin en tabiî hakkıdır...»

Bunun üzerine, tasarı, Millet Meclisi tarafından Sanayî Komisyonu'na havale edilmiş ve bütün par-

ÖMER ERGÜN — Türk-İş Malî Sekreteri ve Kontenjan Senatörü Ömer Ergün'ün işçi ikramiyelerinin maaşlara katılması hakkındaki kanun teklifi de geçen devre Mecliste ele alınamayan konulardan biri oldu.

tilerin temsilcilerinin bulunduğu bu komisyon, tasarıyı oybirliğiyle kabul etmiştir.

Daha sonra Plân - Bütçe Karma Komisyonu'na havale edilen tasarı, raportör olumlu mütaleasıyla komisyona verilmiştir. Tasarı, bir buçuk yıla yakın süre Sanayî Komisyonu'nda beklemiş, ancak ne hikmetse bir türlü görüşülememiştir.

Petrol Ofis Kanun Tasarısı da şimdi raftadır.

İŞÇİ İKRAMİYELERİNİN MAAŞLARA KATILMASI

İşçi ikramiyelerinin maaşlara katılarak, yıl içinde eşit taksitler halinde dağıtılmasını öngören bir kanun tasarısı da, ilgisizlik yüzünden görüşülememiş ve kadik olmuştur. Kanun, iki yıl önce, Türk-İş Yürütme Kurulu üyesi Senatör Ömer Ergün tarafından Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı'na verilmiş, ancak Maliye Bakanlığı'nın olumsuz mütaleası üzerine komisyonlarda uyutulmuştur.

İkramiyelerin maaşlara eklenmesi halinde, ödenecek sigorta primlerinin büyüyeceğini ifade eden Maliye Bakanlığı yetkilileri, yıllık mâlî portresi hiç te önemli olmıyan bu mâlî külfete katlanmak istememişler ve bu sebeple tasarıya muhalefet etmişlerdir.

İkramiyelerin heder olmamasını sağlıyacak bu tasarı, bir buçuk yıldan fazla süreyle komisyonda uyutulmuş ve böylelikle kanunlaşması önlenmiştir.

İş Kanunu Millet Meclisinden çıktı

Millet Meclisi, tatile girmeden önce bazı kanunları, üzerinde fazla durmadan, ekspres süratiyle kabul etmiştir. Bunlar arasında İş Kanunu ve Deniz İş Kanunu da bulunmaktadır.

Uzun bir süre önce Meclis'e sevkedilmiş bulunan ve kanunlaşması bütün işçiler tarafından dört gözle beklenen İş ve Deniş İş Kanunları, komisyondan maalesef bazı hatalar ve eksikliklerle çıkmıştır. Meclisin, tasarı üstünde enine boyuna konuşmak imkânını bulmaması, bu hata ve eksikliklerin giderilmesini de engellemiştir.

CUMHURİYET SENATOSU'NDA

Bu iki tasarı, Cumhuriyet Senatosu'nda görüşüldükten sonra kanunlaşacaktır. Tasarıların Senatoda görüşülmesi ise tatilden sonraya kalmıştır. Anayasamız, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kanun çıkarma şekli ve çalışmalarıyla ilgili maddesinde şöyle demektedir :

«Cumhuriyet Senatosu, kendisine gönderilen bir metni, Millet Meclisi komisyonlarında ve genel kurulundaki görüşme süresini aşmayan bir süre içinde karara bağlar; bu süre üç ayı geçemez ve ivedilik hallerinde on beş günden, ivedi olmayan hallerde bir aydan kısa olamaz. Bu süreler içinde karara bağlanmayan metinler, Cumhuriyet Senatosu'nca, Millet Meclisi'nden gelen şekliyle kabul edilmiş sayılır. Bu fıkrada belirtilen süreler meclislerin tatili devamınca işlemez».

Cumhuriyet Senatosu, tatilden sonra görüşeceği metin üzerinde değişiklikler yaparsa, değiştirilen maddeler, tekrar Millet Meclisi'ne gidecektir.

Temennimiz, yıllardanberi beklenilen ve iş hayatımızda büyük boşluğu dolduracak bu kanunların, Cumhuriyet Senatosu'nda enine boyuna, Türk-İş'in de görüşü alınmak suretiyle ele alınması ve toplumumuza en faydalı olacak şekilde çıkarılmasıdır.

50 Bin işçi bir arada

Zonguldak Havzası'ndaki 50 bin işçinin üye olduğu 13 sendikanın yöneticileri, yayınladıkları bir ortak bildiriyle, toplu pazarlık sırasında, Zonguldak Maden İşçileri Sendikası'nı tam olarak desteklediklerini bildirmişlerdir.

6 Temmuz tarihinde başlıyan toplu pazarlıktan önce, 50 bin maden işçisi adına imza atan 13 yöneticinin ortak bildirisinde, aynen şöyle denilmektedir :

«İşçi kardeşlerimize ve umumi efkâra arzediyoruz :

1. Zonguldak Maden İşçileri Sendikası tarafından düzenlenen toplu iş sözleşmesi tasarısını tam olarak destekliyoruz.

2. Maden İşçileri Sendikası toplu iş sözleşmesi tasarısının, müzakerelerde kabulünü maddî ve manevî olarak desteklediğimiz gibi,

Şehirlere akım niçin artıyor

Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından yürütülmekte olan «Türk İktisadî Gelişmesi Araştırma Projesi» nin amacı Türkiyede 1923 den bu yana yer alan iktisadî ve toplumsal değişmeleri tesbit etmektir. Bu araştırmada başlıca kaynaklar istatistikler, mevzuat, çeşitli araştırma ve yayınlar ve bu devrede yaşamış bilgi sahibi kimselerdir. Bu sayıdan itibaren, Türk iktisadî gelişmesini çeşitli yönlerden aydınlatan 20 ye yakın araştırma projelerinden özetler sunacağız. İlk olarak Dr. Ruşen Keleş'in hazırladığı «Türkiyede Şehirleşme hareketleri (1927 - 1960)» adlı araştırmasını ele aldık.

İktisaden gelişen bütün ülkelerde şehirleşme, tarımdan endüstriye ve hizmet dallarına doğru bir işgücü akımına paralel bir oluştur. Şehirleşme hareketlerinin tearik esasları üzerinde yapılan çalışmalar, bu değişmenin çeşitli sebepleri arasında, iktisadi olanlarına önem ve ağırlık vermektedirler. Araştırmada genel ayırıma uyularak, şehirleşme hareketlerinin, köysel yerlerin ve tarım sektörünün itimi ve endüstrinin çekiminden ibaret bulunan başlıca sebepleri Türkiye için incelenmiştir.

A — Tarım sektörünün durumu:

a. Tarımsal nüfus ve tarımda verim:

Şehirli nüfus oranımız 1927 - 1960 yıllar arasında % 16.4 den % 25.1 e yükselmiş bulunmasına rağmen, bugün, nüfusumuzun sırf köysel yerlerde yaşamakta olan % 75 inin büyük bu kısım geçimini tarımdan sağlamaktadır. Nüfusu 10.000 den aşağı olan ve yurdumuz ölçülerine göre köy karakterine sahip saydığımız bu yerleşmelerin nüfus toplamı, bugün 20.842.807. dir.

1965 nüfus Sayımı sonuçlarına göre, esas mesleği tarım olan 15 ve daha yukarı yaşlarda ki nüfus, memlekette mevcut faal nüfusunu % 66,5 ını teşkil etmekte olup, miktarı 9 milyon 636 bindir.

Yapılan hesaplar, 15 ve daha yukarı yaşta bir meslek sahibi olanların en az % 80 ini tarımla ilgili mesleklerin teşkil ettiğini göstermektedir.

Tarım sektörünün millî gelir içindeki payı

Yıllar	Tarım gelir oranı %	Yıllar	Tarım gelir oranı %
1938	55,6	1954	44,9
1948	53.2	1955	46.3
1949	46.9	1956	46.3
1950	50.0	1957	44.7
1951	52.3	1958	42.9
1952	51.3	1959	43.6
1953	50.6	1960	43.9

Tarım sektörünün milli gelirde önemli bir yer işgal etmesine rağmen, burada dikkati çeken cihet, tarım sektörü gelir oranının 1950 - 60 yılları arasında önemli miktarda bir düşme kaydetmesi, buna karşılık tarım dışı sektörlerin gelir oranının yükselmiş bulunmasıdır. Ekonomimizdeki bünye değişikliğine bu ölçü olarak alınabilecek olan bu nokta, tarımdaki faal nüfus gelirinin, tarım dışı sektörlerdeki faal nüfus geliri ile kıyaslanmak suretiyle daha iyi aydınlanmış olabilir.

OLAYLAR

işçinin büyük menfaatlerine karşı gösterilecek her türlü faaliyet ve direnmelerin karşısındayız.

3. Bundan evvel olduğu gibi, bundan sonra da, Zonguldak Maden İşçileri Sendikası'nın işçi lehine yapacağı her türlü hareketi, biz, Zonguldak'ta kurulu sendikalar olarak desteklediğimizi umumî efkâra arzederiz.

4. Maden İşçileri Sendikası'nın tutum ve davranışları işçi lehine devam ettiği müddetçe, Zonguldak'ta işçi haklarının alınacağı şu günlerde anarşi yaratmak isteyen her şahsı işçi düşmanı ilân edeceğimiz gibi, Türk sendikacılık tarihinde lânetle anılacaktır.

Bildirinin altında şu imzalar bulunmaktadır :

Osman İpekçi (Maden İşçileri Sendikası Başkanı), **Nizamettin Özkan** (Maden Başçavuşları Sendikası), **Aziz Sunar** (Maden Kâtipler Sendikası), **Ahmet Kutlu** (Üzülmez Maden İşçileri Sendikası), **Şinasi, Şengün** (Tahmil - Tahliye İşçileri Sendikası), **Kadir Keskin** (Armutçuk Maden İşçileri Sendikası), **Ali Osman Demir** (Çatalağzı Lavuar İşçileri Sendikası), **Kâzım Akyol** (Demiryolu İşçileri Sendikası), **Cemal Turan** (Karadon Maden İşçileri

YAZAN :

Beycan Tavus

TÜRK-İŞ
ARAŞTIRMA
UZMANI

Millî gelirden tarım ve tarım dışı sektörlerde faal nüfus başına düsen pay

	1950	1955
a — Tarımla ilgili işlerde nüfus (000) ilâvesiyle	8.971	9.636
b — Milli gelirden tarım sektörünün aldığı pay (000.000 TL.)	4.551.2	5.607.5
b'nin a'ya oranı (çalışan nüfus başına TL.)	570.32	581.98
	fark :	71.61 TL.

	1950	1955
A — Tarım ilgili olmıyan işlerde çalışan nüfus (000)	3.958	4.862
B — Millî gelirden tarım dışı Sektörün aldığı pay (000.000)	4.547.1	6.726.4
B'nin A'ya oranı (Çalışan nüfus başına TL.)	1.148.84	1.383.46
	fark :	234.62 TL.

Tarımında kişi başına millî gelirden düşen payın 1950 - 1955 yılları arasında 74 küsür lira artmış olmasına rağmen, tarım dışı sektörlerde bu farkın 231 küsür lira olduğu görülmektedir. Demekki, tarımda işgücünün verimliliği azdır. Öte yandan, tarımsal nüfusunu tarım topraklarına nazaran fazlalığı, işlenebilir toprakların miktarında limite yaklaşılmış olması, modern teknolojinin tarımda kullanılmaması sebebiyle tarımda verimin çok düşük olduğu, miktarı hakkında kesin bir rakam verilmese bile bu sektörde önemli miktarda gizli ve mevsimlik işsizliğin bulunduğu bilinmektedir.

Köylerdeki nüfus artışı oranı % 2,5 kabul edilirse her yıl 175.000 ilâve olmaktadır. Tarım veriminin çiftçi ailesi geçindirmeğe yetmeyecek kadar düşük olduğunu düşünürsek onları başka alanlarda iş ve kazanç aramağa teşvik eden faktörlerden biri olduğu ortaya çıkar.

b — Tarım topraklarının parçalanma durumu :

Fazla nüfusu tarım sektöründen iten sebeplerin başında tarımsal işletmelerin çok parçalanmış olması ve çiftçi ailelerin geçimini sağlayamıyacak kadar küçülmüş bulunması gelmektedir. Bu küçülmenin de sebebi hem oranın azalması, yani tarıma elverişli toprakları bakımından limite yaklaşılmış bulunması, hem de kanuni bakımından, tarım topraklarının daha fazla parçalanmasını önleyecek mevzuatını mevcut olmamasıdır. Birinci noktanın tesbiti için topraklarımızın kullanma şeklindeki değişiklikleri gözden geçirmek gerekir. Önce şu nokta hatırda tutulmalıdır ki 77.698 bin hektar tutar memleket topraklarının ekilen ve nadasa bırakılan miktarlarıyla çayır ve mer'alar, toplamın ancak % 66,8 i oranındadır.

Memleket topraklarının kullanılış şekli yukarıda-

	1927	1938	1950	1955
Ekilişler	4.004	8.463	9.868	14.160
Çayır ve mer'alar	—	41.068	37.896	31.054
Nodas	—	4.695	4.634	6.793

Yukardaki tabloda da görüldüğü gibi, 197 - 955 yılları arasında ekilen saha miktarındaki artış, % 253'6 dır. Ekilebilen toprakların daha fazla arttırılması elbette beklenemez. Bu süre içinde genel nüfus % 103,6, köylü nüfus ise % 82,6 oranında artmıştır. Daha ilginç bir bağlantı tesbit edebilmek için tarımla ilgili meslekterdeki 15 yaşından yukarı faal nüfusun, bu süre içinde % 130 aranında çoğaldığını belirtmek gerekir.

Tarım topraklarının parçalanma durumu

Arazî parçası	Aile say.	Oran	Arazi parçası say.	Oran
1 — 3	640.089	28.1	1.431.767	9.1
4 — 7	885.787	38.9	4.663.211	29.7
8 — 10	375.715	16.5	3.366.413	21.4
11 +	373.084	16.5	6.263.638	39.8
	2.274.675	100.0	15.725.029	100.0

Kaynak : 1950 tarım sayımı sonuçları.

Görüldüğü gibi, memleketimizde tarımla uğraşan ailelerin % 70 den fazlasının elinde bulunan arazi parçası sayısı 4 ve dörtten yukarıdır. Veraset sistemimizin sebep olduğu bu durumun sonucu, arazinin israf edilmesi, rasyonel işletmelerin kurulamaması ve bunların yanında zaman ve emek kaybına uğranmasıdır. Bu hal, tarımın verimliliğine etkide bulunmakta, dolayısiyle nüfusun tarımdan itilmesine yol açmaktadır.

1950 tarım sayımı sonuçlarına göre, memleketimizde çiftçi ailelerin % 72.6 sı, mal sahibi olup, % 7.4 ü yarıcı, ortakçı, masaba v.s. gibi başkasının arazisi üzerinde çalışan kimselerdir. Toprak mülkiyetinin insanları doğup büyüdüğü köyüne bağlıyan başlıca faktörlerden biri olmak, işte bu topraksız % 27,4 oranını temsil eden insanların, şehirlerde daha iyi gelir sağlıyacakları ümidiyle tarımdan çekilmelerini zorunlu kılmaktadır.

OLAYLAR

Sendikası), **Cemil Ülgün** (Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası), **Kâzım Cüce** (Demiryolu Bakım İşçileri Sendikası), H. **Himmet Kelkinoğlu** (Elektro-Mekanik İşçileri Sendikası).

Diğer sendikalardan da yetki alan Zonguldak Maden İşçileri Sen dikası yetkilileriyle TKİ İşveren Sendikası yetkilileri arasındaki toplu pazarlığın ilk oturumu 6 Temmuz tarihinde yapılmış ve taraflar, bugüne dek 46 ncı maddeye kadar gelmişlerdir. Bu 46 maddeyle işçilere birçok sosyal haklar tanınmıştır. Yalnız disiplin kurullarında işverenin bir oyluk çoğunluğunun yok edilmesi yolundaki sendika isteği üzerinde anlaşmaya varılamamıştır. Bu madde, görüşmelerin sonunda tekrar ele alınmak üzere, geri bırakılmıştır.

Zonguldak Maden İşçileri Sen dikası, Ereğli Havzası'ndaki asgarî ücretlerin 17-20 lira arasında yeniden düzenlenmesini işverenden talep etmektedir. 1 Yıl önce yapılan ve bugün süresi tamamlanan toplu sözleşmeyle, asgarî ücretler 11-12 lira olarak düzenlenmiş bulunuyordu.

Ücretler konusunda yapılacak müzakereler, pazarlığın en heyecanlı safhasını teşkil edecektir. Zonguldak çevresindeki 50 bin maden işçisi heyecanla durumu izlemektedirler.

Bu arada, liyakat zamlarının dağıtımı konusundaki uygulama aksaklıklarının da yeni bir düzene konması konusunun ele alınması beklenmektedir. Bilindiği gibi, 1965 in ilk aylarında, bu yüzden Zonguldak'ta çıkan olaylar sırasında iki maden işçisi şehit olmuştu.

Nüfusumuzun tarım sektöründen tedricen ayrılmasını teşvik eden faktörlerden biri de Türkiye'de tarım işletmelerinin küçük çaplı işletmeler olmasıdır.

Türkiyede Tarım İşletmelerinin büyüklükleri

(1950 Tarım Sayımı sonuçları)

İşletme büyüklüğü (Dönüm)	Aile sayısı	Oran %	İşlenen arazi (hektar)	Oran	Aile başına ortalama işlet. büyüklüğü (hek.)
1 — 50	1.570.200	62.1	3.625.000	18.7	2.3
50 — 300	879.600	34.8	9.480.600	48.7	10.8
300 +	78.000	3.1	6.345.420	32.6	81.4
	2.527.800	100.0	19.451.940	100.0	

Tablodan anlaşıldığına göre, ailelerin % 96,9 u 300 dönümden küçük tarımsal işletmelere sahip bulunmaktadır. Bunlar toplam arazinin takriben % 67,4 ünü işletmektedirler.

Başka bir deyimle, çiftçi ailesinin % 30 u toplam arazinin % 4.2 sini elinde bulundurmaktadır. Aile başına düşen ortalama işletme büyüklüğü son derece küçük ve bir tarım ailesinin geçimini sağlamıya yetmiyecek derecededir.

c — Tarımın makinalaşması;

Tarımın makinalaşması, toprakta fiilen çalışan işgücünün yerini, belli bir oran dahilinde makinanın alması demektir. O halde makinanın tarıma girmesiyle, bu sektörde esasen mevcut olan gizli işsizliğin, yani çalışır görünmekle beraber istihsale birşey ilâve etmeyen nüfusun daha da arttığı söylenebilir. Bir traktörün yapılan hesaplamalar sonucu en az 5 kişiyi ikame etmiş olduğu dikkate alınırsa 1957 yılına kadar 44144 ü bulan traktör sayısı nekadar kişiyi tarım sektöründen ittiği belirmiş olur. Bununla beraber, tarımın makinalaşması, tarım işletmelerinin büyümesi, yani tarı mtopraklarını parçalanmasını sınırlamış ve köylü nüfusun tarım sektöründe massedilmesi imkânlarını bir dereceye kadar arttırmıştır.

1953 den bu yana tarım ürünleri değerindeki artışın, sınaî mamullerin değerindeki artıştan nisbeten az olması da, nüfusun tarım sektöründe kalma ihtimallerini zayıflatan bir saik olmuştur.

Tarım sektörünün özelliklerinin, bu sektördeki nüfusun şehirlere, iş ve sanayi merkezlerine göç etmesine mutlak surette sebebiyet vermesini, yani nüfusun fiilen köylerden ayrılmasının; şehirleşme hareketini hızlandırmasının öneml ibir faktörü de ulaştırma imkânlarındaki gelişmedir. Hatta şehirleşme hareketi bir bakıma, mal ve hizmetler mübadelesinin muayyen ulaştırma şebekeleri içinde merkezileşmiş muayyen yerleşme noktaları ile, bu merkezlere bağlı çeşitli büyüklükteki iskân birimleri arasında cereyan etmesinden doğar. Son yıllarda süratle gelişen ulaştırma şebekesini, yurdumuzda da şehirleşmeyi hızlandıran başlıca faktör olarak zikredebiliriz.

Buraya kadar şehirleşme hareketlerini hızlandıran iktisadî faktörlerden tarım sektörünün işgücünü itiş sebeplerini açıklamaya çalıştık. Gelecek yazımızda sanayileşme dolayısiyle gelişen şehirlerin çekim kuvvetinden bahsedeceğiz.

Uluslararası Sözleşmeler Ulusal Kanunlar

OKTAY POYRAZ

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'na 1932 yılında katılan Türkiye, ilk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce, 23.6.1937 tarihinde 3229 sayılı kanun olarak kabul edilen 45 sayılı **«Maden Ocaklarında ve Yeraltı İşçilerinde Kadınların Çalıştırılmaması»**yla ilgili sözleşmeyi onaylamıştır. Daha sonra, 16.2.1946 tarihinde, 4864, 4865 ve 4866 sayılı kanunlar olarak ta sırasıyla, 42, 14 ve 34 sayılı sözleşmeler, **«Meslekî Hastalıkların Tazmini»**, **«Sınaî Müesseselerde Hafta Tatili Yapılması»** ve **«Ücretli İş bulma Bürolarının Kapatılması»** onaylanmıştır. Bu ilk dört sözleşmeden 45 sayılı sözleşmeyi, Türkiye'den başka 67, 42 sayılı sözleşmeyi 41, 14 sayı'ı sözleşmeyi 63 ve 34 sayılısını ise 9 devlet kakabul etmiş, kendi ülkelerinde birer ulusal kanun olarak, bu sözleşmeler yürürlüğe girmiştir.

Diğer 12 sözleşmeyi de numara sırası ile alırsak, bunların hâlâ kabul edilmeden bekleyen diğer 106 sözleşmeden pek te önemli olmadıklarını görürüz :

2 Sayılı **«Işsizlik»** ile ilgili sözleşme, 42 devlet tarafından kabul edilmiştir,

11 Sayılı **Tarım İşçilerinin Örgütlenme Hakkı»** sözleşmesi, 72 devletçe kabul edilmiştir,

15 Sayılı **«Temizlikçilerin ve ateşçilerin asgarî yaş haddi»** sözleşmesi 53 devletçe onaylanmıştır,

58 Sayılı **«Deniz İşçilerinin Asgarî Yaş Haddi»** sözleşmesi, 40 devlet tarafından kabul edilmiştir.

80 Sayılı **«Son Maddelerin Değiştirilmesi»** ile ilgili sözleşme, 50 devletçe onaylanmıştır,

81 Sayılı **«Sanayî ve Ticarette İş Teftişi»** sözleşmesi, 61 devlet tarafından kabul edilmiştir,

88 Sayılı **«İş ve İşçi Bulma Servisi Kurulması»** sözleşmesi, 46 devletçe kabul edilmiştir,

ILO nedir ne yapar

Geçen sayımızda, ILO Uluslararası Çalışma Teşkilatı **nın ne olduğu, ne yaptığı ve tarihçesi hakkında bilgiler vermeğe çalışmıştık. Bu arada, ILO Genel Kurullarının kabul ettiği sözleşmeleri toplamının 122 olduğunu, bunlardan ancak 16 sını Türkiye'nin onayladığım yazmıştık. Bu yazımızda ise, Türk Parlamentosu'nun onayladığı on altı sözleşmenin hangileri olduğuna, onaylamadığı 106 sözleşmeden en önemlilerine ve bunları kaç devletin onayladığına değineceğiz.**

Geçen yıl, Cenevre'de yapılan 48 nci ILO Konferansına katılan Türk Delegasyonu. Bu Konferansta, Halil Tunç'un «Ekonomik Plânlamada İşçilerin de Söz Sahibi olması» hakkında kabul edilen önergesi büyük ilgi görmüştür.

94 Sayılı **«İş Şartları (Genel Kontratlar)»** ile ilgili sözleşme, 36 devlet tarafından kabul edilmiştir,

95 Sayılı **«Ücretlerin Korunması»** ile ilgili sözleşme, 58 devletçe onaylanmıştır,

96 Sayılı **«Ücretli İş Bulma Bürolarının Kapatılması Hakkındaki Eski Sözleşmelerin Tadili»** sözleşmesi, 28 devletçe kabul edilmiştir,

98 Sayılı **«Teşkilâtlanma ve Toplu Sözleşme Hakkı Prensiplerinin Uygulanması»** ile ilgili sözleşme, 74 devlet tarafından onaylanmıştır,

105 Sayılı **«Mecburî Çalışmanın Kaldırılması»** sözleşmesi, 70 devletçe onaylanmıştır.

Yukardaki 12 sözleşmeden, 2 sayılı olanı. 16.2.1950 tarihinde, 5543 Sayılı Kanun olarak, 98 sayılı sözleşme ise, 8.8.1951 tarihinde 5834 sayılı kanun olarak onaylanmıştır. 2 Sayılı sözleşme, ILO'nun 1919 yılında yaptığı 1'inci Konferans'ında, 98 sayılı sözleşme ise, 1949 yılındaki 32'nci konferansında kabul edilmiştir. Demek ki, 2 sayılı sözleşme ILO tarafında kabul edildikten 31 yıl sonra, 98 sayılı sözleşmeyse, 2 yıl sonra, Türkiye tarafından onaylanmıştır. 1957 Yılında kabul edilen 105 sayılı sözleşmeden bu yana, hiçbir sözleşme, Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, bugüne kadar onaylanmayan fakat ILO konferanslarında Türk delegasyonunca da kabul edilen 106 sözleşmeden en önemlilerine göz atalım. Bundan 17 yıl önce, San Fransisco'da ILO'nun 31'inci konferansında kabul edilip, 69 devletçe de onylanarak, ulusal kanun haline getirilen **«Sendikal Özgürlük ve Örgütlenme Hakkının Korunması»** ile ilgili 87 sayılı sözleşme. Türkiye tarafından kabul edilmeyenlerin başında gelmektedir.

Aşağıda, hâla Türkiye tarafından kabul edilmeyen 196 sözleşmeden en önemlilerini bulacaksınız Sözleşmeler, kabul tarihleri ve sayıları bakımından sıraya konmuştur. Baştaki rakam, sözleşmenin sayısını, metin kısmı sözleşmenin adını veya ilgili olduğu konuyu, sonraki ilk rakam ILO konferans sayısını, ikinci rakam, ILO kaul tarbihini ve en sonraki, parantez içindeki rakam ise, sözleşmenin kaç devletçe kabul edildiğini göstermektedir.

12 Tarım İşçilerine Tazminat, 3, 1921, (48)

17 İşçilere İş kazası Tazminatı, 1925, (47)

18 İşçilere İş Hastalıkları Tazminatı, 1925, (51)

19 Kaza Tazminatlarında Tedavi Eşitliği, 7, 1925, (76)

21 Göçmenlerin Kontrolu, 8, 1926 (28)

24 Endüstri İşçilerine Hastalık Sigortası, 10, 1927, (21)

25 Ziraat İşçilerine Hastalık Sigortası, 10, 1927, (16)

26 Asgari Ücretler, 11, 1928, (72)

28 Dok İşçilerinin Kazalara Karşı Korunması, 12 1929, (4)

29 Mecburi Çalışmanın Kaldırılması, 14, 1930, (92)

31 Kömür Madenlerinde Çalışma Saatleri, 15, 1931 (2)

32 Dok İşçilerinin Kazalara Karşı Korunması, 16 1932, (29)

35 Yaşlılık Sigortası (Endüstride), 17, 1933, (11)
36 Yaşlılık Sigortası (Ziraatte), 17, 1933, (10)
37 Maluliyet Sigortası (Endüstride), 17, 1933, (9)
38 Maluliyet Sigortası (Ziraatte), 17, 1933, (8)
44 İşsizlik Yardımı Tedariki, 18, 1934, (11)
46 Kömür Madenlerinde Çalışma Saatleri, 19, 1935, (2)
47 Kırk Saatlik Çalışma Haftası, 19, 1935, (4)
49 Cam Sanayii İşçilerinin Çalışma Saatlerinin Azaltılması, 19, 1935, (7)
51 Genel Hizmet İşçilerinin Çalışma Saatlerinin Azaltılması, 20, 1936, (0)
52 Ucretli Tatil, 20, 1936, (41)
56 Deniz İşçilerine Hastalık Sigortası, 21, 1936, (3)
59 Asgarî Yaş Haddi (Endüstride), 23, 1937, (21)
60 Asgarî Yaş Haddi (Ziraatte), 23, 1937, (9)
63 Ücretler ve Çalışma Saatleri İstatistikleri Yapılması, 24, 1938, (28)
64 Hizmet Akdi Yapılması, 25, 1939, (17)
70 Deniz İşçilerinin Sosyal Güvenliği, 28, 1946, (6)
72 Deniz İşçilerine Ücretli Tatil, 28, 1946, (5)
73 Deniz İşçilerinin Sağlık Muayeneleri, 28, 1946, (17)
77 Gençlerin Sağlık Muayeneleri, 29, 1946, (20)
78 Gençlerin Sağlık Muayeneleri, (Mesleksiz işçilere), 29, 1946, (20)
83 İş Standartları, 30, 1947, (1)
84 Teşkilâtlanma Hakkı, 30, 1947, (4)
86 Hizmet Akdi Yapılması, 30, 1947, (9)
87 Sendikal Özgürlük ve Örgütlenme Hakkının Korunması, 31, 1948, (68)
100 Ucret Eşitliği, 34, 1951, (48)
102 Sosyal Güvenlik Minimum Standartları, 35, 1952, (16)
111 Irk Ayrımı (İşe alma ve meslekte), 42, 1958, (50)
118 Sosyal Güvenlik Sağlanması Eşitliği, 46, 1962, (11)

Bir başka yazımızda, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın kabul ettiği 122 sözleşmenin başka devletlerdeki uygulamalarına ve hangi devletlerin hangi sözleşmeleri onayladığına, ILO'ya kaç devletin ve hangi şartlarla üye olduklarına değineceğiz.

ULUSLARARASI İŞÇİ HAREKETİNİN LİDERLERİ 87 No. ILO SÖZLEŞMESİNİN TATBİKİNİ İSTEDİLERK

14 Haziran 1965 tarihinde Cenevre'de toplanan hür dünya sendikacılık hareketinin liderleri bir bildiri yayınlıyarak, geçen ay içinde Japon Parlamentosu'nca kabul edilerek Japonya için Ulusal niteliğini kazanan «Sendikal Özgürlük Teşkilâtlanma Hakkının Korunması»na dair Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın 87 sayılı Sözleşmesi'nin tatbikini istemişlerdir.

Toplantıya Japon İşçi Sendikaları Konfeierasyonu'nu temsilen Genel Sekreter A. Iwai, ICFTU Genel Sekreteri Omer Becu, Uluslararası PTT Federasyonu Genel Sekreteri S. Nedzynki, Uluslararası Ulaştırma Federasyonu Genel Sekreter Yardımcısı Hans Imhoff, PSI Genel Sekreter Yardımcısı W.F. Barazetti katılmışlardır.

Sendikacıların Yetiştirilmesi

ORHAN HAMURCU
Ege Tütün Müskirat Sendikası
Hukuk Müşaviri

Batılı demokrasilerde sendika, bu sistemin yürütülmesinde temel müesseselerden biri olarak kabul edilmektedir. Grevsiz, sendikasız bir demokratik düzen şekilden ibarettir. Sendikaların sosyal hayatımızda lâyık olduğu yeri alması ile biz de şekli demokrasiden kurtulmuş, hür sendikacılık sayesinde, uygar ülkelerdeki tatbikatına yakışır tarzda rejimi sağlam temellerine yerleştirmiş oluyoruz.

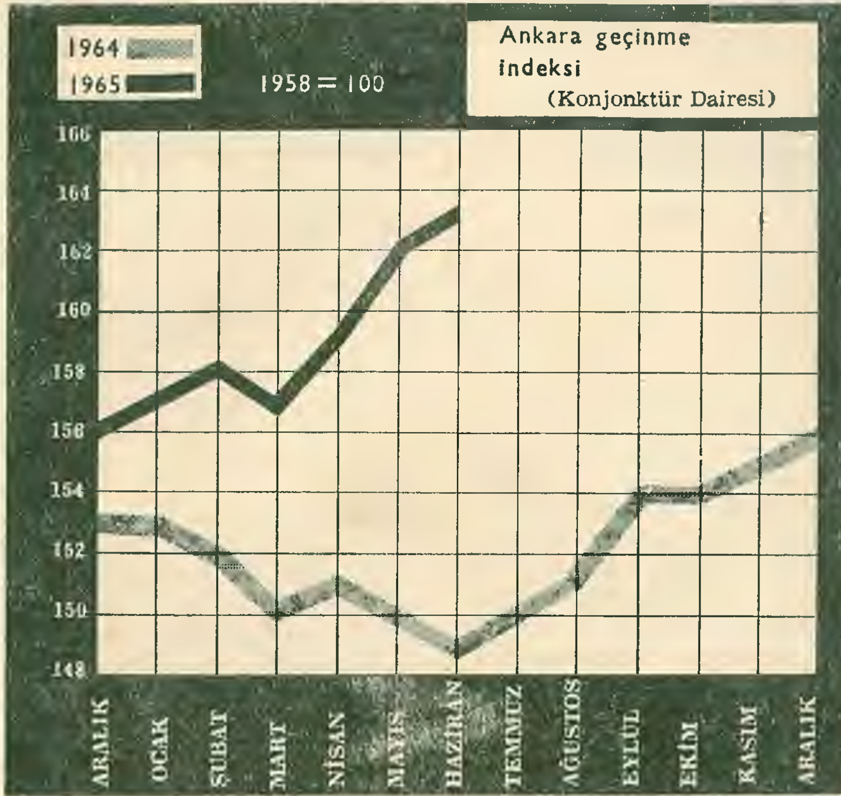
Demokratik rejimin temel taşlarından birisi sendikalar olduğu kabul edilince, bu müesseselerin kendi bünyeleri içinde ilmin değişmiyen kurallarına göre teşkilâtlanması ve yöneticilerini de en iyi şekilde hizmet görebilecek kapasitede yetiştirmesi gerektiği açıkça ortadadır.

Şekil olarak batılı müesseseleri almak kâfi gelmez. Bu organları çalıştıracak kimseleri de disiplinli mekteplerde yetiştirip hizmete koymak şarttır. Kolejlerin veya mekteplerin yetiştireceği bilgili sendikacılar yarının işçi hareketlerine yön verecek önder kimseler olacaktır.

Kanunların himayesindeki Türk Sendikal hareketinin ve hür sendikacılığın mazisi henüz pek körpe sayılabilir. Bugün ileri memleketlerdeki tatbikat örnek alınıp işler yürütülmektedir. Gerçekten bu kısa zaman içinde hayat tecrübeleri sayesinde ve şahsî gayretleri neticesi, Avrupa ve Amerika'daki kardeş sendikaların faaliyetlerini de yerine görüp incelemek suretiyle sayılan pekçok olmıyan güçlü sendikacılarımız yetişmiştir. Ancak bunların çoğalmasını ve Türk Sendikacılığını daha güçlü duruma getirebilecek ve kendileri vazifelerinden çekildiğinde gönül rahatlığı içinde yerlerini terkedebilecek yenilerini hem de çok daha üstün vasıflarda yetiştirmelerini bekliyoruz.

Bu düşünce ile, TÜRK-İş'in ibr «Sendika koleji» kurulması hususundaki eski tasavvurunu bir an önce tahakkuk ettirmesini gönülden arzulamakta ve beklemekteyiz. Okulu olmıyan bir memleketin kalkınması nasıl hayal ise yarının sendikacılarını bu günden yetiştirmeyen sendikacılığımızın ilerlemesini düşünmek de o kadar boş bir bekleyiştir.

Geçinme indekslerinde son durum

ANKARA GEÇİNME İNDEKSİ

1964 yılı sonunda 156 puan olan genel indeks, 1965 Mart ayından itibaren devamlı olarak yükselerek Haziran ayında 163 puana çıkmıştır.

1964 ve 1965 dört aylık genel indek mukayesesi şöyledir :

	1964	1965
Mart	150	157
Nisan	151	159
Mayıs	150	162
Haziran	149	163

Görüldüğü giib 1964 Haziran ayıyla 1965 Haziran ayı genel indeksinde 14 puanlık artış vardır.

İzmirde sebze, meyve boykotu

İzmirde sebze ve meyve fiyatlarının gittikçe yükselmesi karşısında, Türk İş Üçüncü Bölge Temsilciliği «Sebze ve meyve boykotu» ilân etmiştir.

Bir hafta devam eden boykot olumlu sonuç vermiş, fiyatlarda yüzde 350 oranında bir düşüş görülmüştür.

Boykotla ilgili olarak 12 temzenleyen Bölge Temsilcisi Bunharettin Asutay boykat hakkında bilgi vermiştir.

Bölge Temsilcisi, belediye'nin kendilerine yardımcı olmadığını, bu yüzden de kısa zamanda kesin bir neticeye varılamadığını söyleyerek şunları belirtmiştir :

«Şimdi biz soruyoruz: her şeye narh koyan belediye bu konuda ne yapmaktadır? Temizlik işçilerinin grevini önlemek için şehirde dolaşıp çöp sepeti satan kadınlar birliği nerede? Halkı sömüren kabzımallara karşı niçin direnmez? Vatandaş direnme hakkını kullanmazsa, belediye bu hali ile devam ederse, inanın ki, manavlar bir işçinin yövmiyesini üç kilo patlıcana satın alırlar.»

Türk-İş'in boykotuna İzmir Valisi Namık Kemal Şentürk ile Sağlık Müdürü Reşat Tanberk te katılmıştır.

İzmir Valisi, **«boykotun fiyatların düşmesinde müessir bir sistem olduğunu, boykotu desteklediğini»** söylemiştir.

Sayıları milyonları aşan işçileri temsil eden ve milyonlarca liraya tasarruf eden sendikacının kendi mesleğinin icaplarını iyi bilmesi gerekmektedir. Bilgili ve yetişmiş sendikacı, meseleleri kavrıyarak ve onun çarelerini düşünüp uygulayacaktır. Bilgiye ve istatistiğe dayanmayan çalışmalar kısır kalmaya mahkûmdur. İşçi haklarının korunması, memleketimizin içinde bulunduğu iktisadî ve sosyal koşulların gereği gibi kavranılıp kıymetlendirilmesine bağlıdır. Bilgiden kuvvet almıyan sendikal çalışma, işçinin dâvalarını halledemiyecektir.

Bu düşünceler Sendikalar Kanunumuzda da gereği gibi kıymetlendirilmiş olduğu için, gelirlerin % 5 inin kültürel faaliyetlere ayrılması hususu kanun hükmü oarak ifadesini bulmuştur.

Büyük mes'uliyet TÜRK-İŞ'indir, Örnek hareketi ondan bekliyoruz. Sendika Koleji'nin kurulmasının öngörülmesi, diğer iş;i dâvalarında olduğu gibi bu konuda da üst kuruluşun gerçeği önceden kavrayıp, tedbiri zamanında aldığını göstermiş olması bakımından davranış, ümid vericidir.

Sendika Kolejinin temeline konulacak harç, rejimin yapısına da sağlam ve sarsılmaz bir hüviyet kazandıracaktır.

Grevler

PETROL-İŞ GREVİ ERTELENDİ

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası tarafından Batman'daki TPAO rafineri merkez atölyesi, baraj ve nakliyat, inşaat bakım, bölge işletme müdürlüğü işyerlerinde almış olduğu karar dolayısı ile uygulamasına geçilecek grev, Bakanlar Kurulu kararı ile, iki av daha ertelenmiştir.

Bundan önce de bir ay ertelelenenen grev, bu iki aylık son süre içinde taraflar arasında anlaşmaya varılamadığı takdirde, uygulanacaktır.

Bilindiği gibi, 275 Sayılı kanun uyarınca, Bakanlar Kurulu, grevleri, **«Millî Güvenliğe aykırı»** olduğu gerekçesiyle, ancak iki kez ve en çok 90 gün erteleyebilmektedir.

TİCARET BANKASI GREVİ DEVAM EDİYOR

Ticaret Bankası'nın İzmir ve İstanbul'daki bazı şubelerinde yedi aydan beri devam eden grevde bir yenilik yoktur. Geçen ay içinde grevin önünün alınması için, Türk-İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar, Başkan Yardımcısı Hasan Özgüneş tarafından yapılan teşebbüsler, sonuç vermemiştir. Bu durumda, işverenlerin iyi niyetle grevi durdurma yolunda yapılan teşebbüsleri kabule yanaşmamaları, grevin devamını sağlamıştır.

Son alınan mahkeme kararı ile tamamen kanunî olduğu bir kere daha belirlenen greve daha aylarca devam edilebileceği, bunun için gerekli mâlî olanakların yeterli olduğu sendika yetkililerince ifade edilmiştir. Türk-İş tarafından da desteklenen bu grevin başarıya ulaşacağı yolunda sendikal çevreler de kesin bir inanç mevcuttur.

Uyuşmazlıklar

SAMSUNDA

Samsun Tarım-İş Sendikası ile Karasu Harası işvereni arasında dört aydan beri devam eden toplu pazarlıkta, ücretler konusunda uyuşmazlığa düşülmüştür.

78 Tarım işçisinin çalıştığı bu işyerindeki uyuşmazlık, önümüzdeki günlerde kurulacak bir uzlaştırma kuruluna havale edilecektir.

Öte yandan Samsun Enerji, Baraj, Su ve Sulama İşçileri Sendikası'nın Ordu Belediyesi ile yapmakta olduğu toplu pazarlık ta, ücretler konusunda anlaşmaya varılmasına rağmen, çocuk zammı ve yemek parası konularında uyuşmazlığa düşmüştür.

Sendika, Ordu Belediyesi'nde çalışan işçilerinden kalifiye olanlara 250 ve kalifiye olmıyan işçilere de 150 kuruş günlük zam almıştır. Bu arada 8 lira olan asgarî ücret te 11 - 13 lira arasında olmak üzere yeniden belirlenmiştir.

ÇAN MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞMESİ

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu'na üye bulunan Çan Maden İşçileri Sendikası ile Özdemir Başdiken, Çomaklı Linyit, Çomaklı Boyalık Linyit şirketleri arasında toplu iş sözleşmesi, 13.5.1965 tarihinde Çan'da, Federasyon Genel Sekreteri Mustafa Orhan'ın başkanlığında başlamış ve sonuçta işçilere birçok haklar sağlıyan, bir yıl süreli bir sözleşme imzalanmıştır.

Sözleşmeyle sağlanan haklar, özetle şunlardır

Bütün işçilere Mayıs 1965'ten itibaren hak kazanmış sayılmak üzere seyyanen 2'şer lira zam, asgarî ücretlerin yeraltında 9,50 liradan 11,50 liraya, yerüstünde 8,50 liradan 10,50 liraya çıkarılması, yılda iki takım elbise ve beşer yüz kilo kömür.

MADEN-İŞ SENDİKASINDA

Maden-İş Sendikası'nın girişmiş olduğu toplu sözleşmelere devam edilmektedir. Bu arada, bir süreden beri devam etmekte olan pazarlıklar sonuçlandırılmakta ve sözleşmeler imzalanmaktadır. Son olarak, Rıza Güler Çelik Konstrüksiyon ve Galvanizyon Fabrikası ve Yeni Ticaret Limited Şirketi ile toplu sözleşmeler imzalanmıştır.

Öte yandan, bir süreden beri pazarlık görüşmelerine ara verilen Dereli Taşlama Atölyesi, Nur-İş Atölyesi ve Emin Akar Madenî Eşya Atölyesi işyerleriyle uzlaştırmaya gidilmiştir. Bu işyerleriyle yapılan uzlaştırma toplantılarına devam edilmektedir.

Atatürk Sanatoryomu ve Sağlık Bakanlığı Döner Sermaye yetkilileri ile müzakereleri bitmiş olduğu halde, işveren tarafından imzalanarak, bir türlü uygulamasına geçilmiyen sözleşmenin uygulanması için, Maden-İş Sendikası, Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurmuştur. Bölge Çalışma Müdürü, durumu inceledikten sonra, sözleşmenin bitmiş olduğunu belirlemiştir. Bu arada, sendika, sözleşmenin sendikasız işçilere uygulanmaması gerektiğini bildiren bir yazıyı işverene yollamış bulunmaktadır. Sözleşmenin uygulanmasına, verilen süre içinde başlanmadığı takdirde, durum uyuşmazlık halini alacaktır.

DİYARBAKIRDA

Diyarbakır Genel-İş Sendikası ile Diyarbakır Belediyesi arasında bir süreden beri devam eden pazarlık, Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliği'nin aracılığıyla, olumlu şekilde sonuçlanmış ve işçilere seyyanen 1'er lira yemek zammı ile birçok sosyal haklar sağlanmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Müskirat, Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası ile Diyarbakır Çelenk Fırını işvereni arasında da bir toplu iş söz

leşmesi imzalanmıştır. Sözleşme sonunda, işçilere üçer lira zam ve birçok sosyal yardımlar sağlanmıştır.

TEZ BÜRO-İŞ GİMA İLE TOPLU SÖZLEŞME İMZALADI

Türkiye Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Sendikası (Tez-Büro İş), Gima ile yapmış olduğu ve süresi 1 Mart'ta biten toplu sözleşmeyi, yeni bazı haklar sağlayarak üç yıl için yenilemiştir.

1 Hazirandan itibaren yürürlüğe giren yeni toplu sözleşme ile işçilere. ücretlerde ortalama aylık 60 lira zam, prim, mal ve kasa sorumluluğu tazminatı sağlanmış; şimdiye kadar günde 11 saat olan çalışma süreleri 9 saate indirilmiştir. Ayrıca, işveren işçilerin mesken kooperatiflerine girebilmeleri için beş yıl vade ile faizsiz 3 bin lira kredi verecektir.

SİVAS'TA İMZALANAN TOPLU SÖZLEŞMELER

Sivas Oleyis Sendikası ile lokanta işverenleri arasında bir süreden beri devam eden toplu pazarlık, uzlaştırma safhasından dönmüş ve tarafların iyi niyeti sonucu 1 Temmuz tarihinde sözleşme imzalanmıştır.

20 Ay süreli toplu sözleşmeye göre, asgarî ücret 850 kuruştan 10 liraya çıkarılmış ve işçilere bunun dışında, 100 — 300 kuurş arasında zam sağlanmıştır.

Öte yandan, fırın işverenleriyle Tomis Sivas Şubesi arasında bir süreden beri devam etmekte olan pazarlığın yakında olumlu şekilde çözümleneceği ileri sürülmektedir. Bir ara yarıda kesilmiş bulunan görüşmelere ay başından itibaren yeniden başlanmış ve taraflar anlaşma yoluna girmişlerdir.

HARP-İŞ'TE

Tumpane Şirketi ile Diyarbakır Harp-İş Sendikası arasındaki toplu sözleşmenin 28 inci maddesine göre gözden geçirilmesi gereken ücretler konusunda taraflar arasında uyuşmazlık çıkmış, bunun üzerine harekete geçen sendika yetkilileri, durumu uzlaştırma kuruluna intikal ettirmişlerdir.

Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliği'nin de yakından ilgilendiği uyuşmazlığa, Tumpane Şirketi'nin teklif ettiği zammın, saat başı 30 para'yı aşmaması sebep olmuştur.

Sendika yöneticileri, şirketin bu tutumu karşısında, isteklerinden daha fazla fedakârlık etmiyeceklerini belirtmişlerdir.

Sağlık Bakanlığının Anayasa'ya aykırı tutumunu protesto

Anayasa ve ilgili kanunların açık hükümlerine rağmen, Sağlık Bakanlığı'na bağlı işyerlerinde çalışan personelin Sağlık-İş Sendikası'na üye olmalarına,Sağlık Bakanlığı tarafından engel olunmaktadır.

Bugüne kadar sendikanın aldığı çeşitli mahkeme kararlarına rağmen, bu tutumunda direnen Sağlık Bakanlığı, Sağlık-İş yöneticileri tarafından Başbakan'a şikâyet edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı'nın kanun tanımaz tutumu devam ettiği takdirde, yurdun dört bir yanına dağılmış olan 45 bin Sağlık-İş üyesi, çeşitli protesto gösterileri düzenliyeceklerdir. Bu konuda Sağlık-İş yöneticileri tarafından alınan karar, hükûmete ve kamuoyuna duyurulmuştur.

Sağlık-İş'in konuyla ilgili olarak Başbakan'a çektiği telgraf, aynen şöyledir :

«Sayın Suat Hayri Ürgüplü
Başbakan

Bilindiği gibi, 274 Sayılı kanunun mer'iyete girmesinden sonra, işçi niteliğini haiz 5434 Sayılı Emekli Sandığı'na aidat ödeyen kamu görevlilerinin işçi sendikalarına girmeleri husu bir ihtilâf konusu olmuştur.

Bu hususta, Çalışma Bakanlığı,nın görüşü sorulduğunda, bu ihtilâfın giderilmesinde kaza organlarının yetkili olduğu cevabı alınmıştır.

Hal böyle olunca, kazaî organlara muhtelif sendikalarca yapılan müracaatlara karşılık. 3656 Sayılı kanunun 19 ve 3659 Sayılı kanunun 10'uncu maddelerine göre, müteferrik müstahdem namı ile çalışanların işçi sendikalarına üye olabileceklerine hükmedilmiş ve bu durum, muhtelif kararlarla mustakar bir içtihat haline gelmiş bulunmaktadır.

Kamu görevlisi olup, işçi niteliğini haiz olan ve Sağlık Bakanlığı sağlık tesislerinde çalışan üyelerimizin sendikaya üye olamıyacaklarını, üye olanların da sendikadan istifa etmelerini, hastahane baş tabipleri yolu ile temine çalışan Sağlık Bakanlığı, bu yetmiyormuş gibi, üyelerimizin işine son vermekte ve haklarında davalar açmaktadır.

Anayasa'nın 46'ncı maddesi ile 274 Sayılı kanunun hükümlerine aykırı bu eylemlere son verilmesi için tarafınızdan gerekli müdahelenin yapılmasını diler, aksi halde zuhur edecek hadiselerden doğacak sorumluluğun, teşkilâtımıza râci olmıyacağını bilgilerinize arzederiz.

Saygılarımızla,
Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası Merkez İcra Kurulu adına Genel Başkan Abdullah Uzunal ve Genel Sekreter Savaş Benli.»

Öte yandan İncirlik Hava Alanı'ndaki Tumpane işyeri ile Adana Harp Sanayiî İşçileri Sendikası arasındaki uyuşmazlık, devam etmektedir. Geçen yıl imzalanan toplu sözleşmenin mâli hükümlerle ilgili 28 inci maddesine göre, taraflarca gözden geçirilen mâlı hükümler ve sosyal yardımlar meyanında sendika tarafından ileri sürülen isteklerin hiçbiri kabul edilmemiştir.

Sayısı 6 yüzü bulan işçiler için sendika tarafından istenen şeyler şunlardır :

İşçilere saat başı 26 kuruş zam, çocuk başına 10 lira çocuk zammı, 2 lira yemek zammı, ölüm ve doğum hallerinde 3 yüz lira yardım, 2'şer gün ücretli izin.

Sendikanın bu isteklerinin mâli portesi, işçi başına yılda 1300 lira tutmaktadır İşveren buna karşılık, yılda bir defa def aten 3 yüz liralık bir ödeme yapmayı kabul etmiştir. Aradaki büyük fark, tarafların uzlaştırma kurulunda buluşmalarına sebep olmuştur. İşveren, uzlaştırma kurulunda teklifini iki kez artırmış ve önce 438, sonra da 600 lira vermeyi kabul etmiştir. Buna karşılık, sendika da, 1300 liradan önce 1174 liraya ve daha da sonra 1000 liraya kadar inmiştir. İki taraf arasında, görüldüğü gibi daha 4 yüz liralık bir fark vardır.

OLEYIS'TE

Diyarbakır Oleyis Sendikası ile Turistik Palas işvereni arasında bir süre önce imzalanmış bulunan sözleşme, işveren tarafından uygulanmamaktadır. Bu sebeple işvereni sendikalarına şikâyet eden işçilerin tutumu, işvereni kızdırmış ve işyerinde lokavt ilân etme yolunda hazırlıklara girişmiştir.

Lokavtı önlemek amacıyla harekete geçen Türk-İş Yedinci Bölge Temsilcisi Mehmet Akar, taraflar arasında yeni bir protokol imzalanmasını sağlamış ve sözleşmeyle sağladıkları haklarının teminat altına alındığını öğrenen işçiler de işbaşı yapmışlardır.

Kongreler

MADEN-İŞ SENDİKASI

Türkiye Maden-İş Sendikası Merkez Genel Kurul toplantısı, 26 Temmuz tarihinde İstanbul Belediye Sarayı'nda toplanmış ve çalışmalarına başlamıştır. Kongreyle ilgili olarak Genel Merkezce düzenlenenen yönetmelik, bildiriler ve diğer ilgili formlar, kongre arefesinde şubelere yollanmıştır.

Kongreden bir hafta önce, 19 Temmuz tarihinde toplanan denetim ve onur kurulları tarafından hazırlanan raporlar da, kongrede delegelere dağıtılmıştır. Dergimizin baskıya verildiği şu sırada kongre ye devam edilmektedir.

Öte yandan, Karabük Bölge Merkez Şubesi Kongresi de, 11 Temmuz'da yapılmıştır. Kongrede genel merkez delegelerinin seçimleri yapılmıştır. Genel Başkan Kemal Türkler ve yürütme kurulu üyeleri de kongrede hazır bulunmuşlardır.

TÜTÜN - MÜSKİRAT

26 Temmuz tarihinde başlayan Karadeniz Tütün, Müskirat ve Yardımcı İşkolu İşçileri Sendikası Bölge Temsilciliği kongresi Dergimiz baskıya verlidiği sırada devam etmekteydi. 17 bin üyesi olan şube kongresi hakkındaki haberimizi gelecek sayımızda vereceğiz.

ÇİMSE-İŞ

Balıkesir'in Çan ilçesinde kurulu Çan Seramik Sanayiî İşçileri Sendikası, 6 Haziran tarihinde yaptığı olağanüstü kongreden sonra Çimse-İş Çan Şubesi'ne katılmıştır. Kongre sonunda, Zihni Sezgin şube başkanı seçilmiştir.

Çimse-İş Ankara Şube Kongresi de, ilk defa 19.6.1965 günü yapılmıştır. Müteşebbis Heyet olarak çalışan Ankara Yönetim Kurulu yerine, kongrede bir Şube Yönetim Kurulu seçilmiştir. Şube Başkanı olarak Muhittin Ergin'in görevlendirildiği kongrede, Genel Sekreter Abuzer Uçar. Genel Sayman Hasan Çetinuysal ve Çorum Şube Başkanı Ethem Karabay hazır bulunmuşlardır. Çan Şube Kongresi'ne ise, Genel Başkan Hasan Türkay, Genel Başkan Yardımcısı Seyfettin Erkol ve Genel Sayman Hasan Çetinuysal, konuk olarak katılmışlardır.

AĞAÇ-İŞ

Ağaç-İş Ordu - Akkuş Şube kongresi, 17 Temmuz günü yapılmıştır. 157 Üyeli şubenin kongresi sonunda yapılan seçimlerde başkanlığa Kâmil Türeli, Sekreterliğe Ramazan Türkmen ve Sayman üyeliğe de Hüseyin Görgülü seçilmişlerdir.

GENEL HİZMETLER SENDİKASI

Türkiye Genel Hizmetler Sendikası Diyarbakır Şubesi'nin olağanüstü kongresi, 20 Haziran tarihinde yapılmıştır. Kongre sonunda yapılan seçimler sonucunda, Başkanlığa Selâhhattin Dal, Başkan Yardımcılığına Ali Güvenç, Sekreterliğe Sait Tekin seçilmişlerdir.

Türk-İş Yedinci Bölge Temsilcisi Mehmet Akar ve Harp-İş Federasyonu Genel Başkanı Ethem Ezgü de, kongrede konuk olarak hazır bulunmuşlardır. Söz alan delegelerin birçoğu, Türk-İş'in Genel Kurul kararlarının ışığı altında, vergi ve toprak reformlarının, 3008 sayılı İş Kanunu'nu tâdil eden kanunun ve Tarım-İş Kanunu'nun bir an önce çıkması gerektiğini söylemişlerdir. Bu arada, Diyarbakırda bir iş mahkemesine duyulan ihtiyaç da, delegeler tarafından belirtilmiştir.

Mehmet Akar ve Ethem Ezgü de birer konuşma yapmışlar ve siyasî partilerin sendikaları bölücü çabalarına değinerek, bu çabalara âlet olunmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

MUĞLA HAVALİSİ MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI

Fethiye Krom İşçileri Sendikası Kongresi, 13 Haziran tarihinde yapılmıştır. Heyecanlı bir hava içinde geçen kongrede tüzük değiştirilmiştir. Bu arada, sendikanın a-

dı da «**Muğla Havalisi Maden İşçileri Sendikası**» olarak değiştirilmiştir. Yapılan seçimler sonunda, yönetim kurulu şöyle kurulmuştur:

Başkan: Mehmet Toklu, Sekreter: Osman Harımcı, Sayman. Şeref Ertan, Üyeler: Mehmet Dibek, Osman Karadon, Şener Kumsal, Rasim Dibek, Seyfettin Karahan, Recep Keskin.

Kongreden sonra toplu halde bazı işverenler ziyaret edilmiş ve kendileriyle işçi - işveren ilişkileri konusunda görüşmeler yapılmıştır. Bu arada, Türk Maden Şirketi işyerindeki işçilerle de görüşülmüş ve kendilerinden, sendikaya üye olmaları istenmiştir. Bu işyerinde çalışan işçiler sendikaya üye olmıya başlamışlardır.

GES-İŞ SENDİKASI

Türkiye DSİ Enerji, Gaz ve Su İşçileri Sendikası Diyarbakır şubesinin olağanüstü kongresi de 11 Temmuz tarihinde yapılmıştır. Kongre, Baki Yargıcı'yı Başkanlığa, Nihat Aydın'ı da sekreterliğe getirmiştir.

Söz alan delegeler, yapımı bir süre önce tamamlanmış bulunan üçyüz yataklı Sosyal Sigortalar Kurumu Hastahanesi'nin bir an önce çalışmağa başlamasının sağğlamasını istemişlerdir. Türk-İş Yedinci Bölge Eğitim Müdürü Hüseyin Coşkun, Türk-İş Genel Merkezi'nin ve bölge temsilcilklerinin çalışma şekilleri hakkında bilgi vermiş, dağınık halde bulunan DSİ işçilerinin ayni çatı altında örgütlenmeleri gerektiğini belirtmiştir. Kongrede konuk olarak hazır bulunan Tez-İş Genel Sekreteri Enver Turgut'da bir konuşma yapmıştır.

DİĞER KONGRELER

Dergimiz baskıya verildiği günlerde Toleyis, Maden-İş, Şeker-İş ve Teksif İstanbul Şube kongreleri yapılmıştır.

Bu kongrelerin tafsilatı gelecek sayımızda yayınlanacaktır.

TÜRKİYE BASIN-İŞ SENDİKASI

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayiî İşçileri Sendikası (Basın-İş) Ankara Şube Kongresi, 11 Temmuz Pazar günü Sosyal Sigortalar Kurumu toplantı salonunda yapılmıştır.

Bin yediyüz üyeli büyük şubenin olağanüstü kongresi heyecanlı geçmiş, seçimler sonunda, Oktay Poyraz şube başkanlığına seçilmiştir.

Yönetim kurulunda şu şahıslar görev almışlardır :

Başkan : Oktay Poyraz, Başkan Yardımcısı: Erbil Arsal, Sekreter: İlker Özger, Sekreter Yardımcısı: Ali Taygan, Veznedar: Arif Ayhan, Sayman: Çelik Aruoba.

Eylûl ayının ilk haftasında toplanacak olan genel kongrede Ankara Şubesini temsil edecek delegelerin seçiminde de şu sonuç alınmıştır :

Mustafa Ulucan, Oktay, Poyraz, Bekir Çiftçi, Rıza Fulyaoğlu, Ercan San, M. Fuat Gülerer.

Yeni yönetim kurulu çalışmalarına başlamış ve görev taksiminden sonra yaptığı ilk toplantısında kaleme aldığı bir bildiriyi, üyelere dağıtmıştır. Bildiride özetle şöyle denilmektedir :

«Kongrede verilen sözlerin tutulması, bütün haklarımızın alınması ve bütün imkânlarımızın seferber edilmesi için hummalı bir çalışma seferberliğine giriyoruz. -

Bu çalışmalarımızda mutlak bir başarıya ulaşmamız için yardımlarınızı ve ilginizi bekliyoruz.»

YAPI-İŞ SENDİKASI

Yapı-İş Sendikası'nın Malatya Şube Kongresi, 21 Haziran tarihinde yapılmıştır. Olgun bir hava içinde yapılan kongrede Türk-İş Beşinci Bölge Temsilcisi Hasan Akalın ile, Sivas Yapı-İş ve Orta Doğu Anadolu Bölgesi İnşaat İşçileri Sendikası Genel Başkanı Sabahattin Ersoy'da hazır bulunmuşlardır.

TÜMTİS SENDİKASI

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası (TÜMTİS) Adana Şube Kongresi, 18 Temmuz tarihinde yapılmıştır. Kongrede bir konuşma yapan sendika başkanı Mehmet İnhanlı, bazı işverenlerin **«işçilere zulmettiğini»** söylemiştir.

İnhanlı, daha sonra, bazı sendikaların işkolu esasına uymayarak sendikayı bölmek istediklerini, birlik ve beraberlik halinde hiçbir kuvvetin kendilerine karşı koyamıyacağını ifade etmiştir.

BASIN-İŞ KONGRESİ — Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası'nın Ankara Şubesi kongresi de Temmuz ayı içinde yapıldı.

Örgütlenme

YEDİNCİ BÖLGEDE SENDİKALARIN İŞBİRLİĞİ

Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliğinin kapsamındaki 11 ilde kurulu sendikaların, yetkili üçer kişilik temsilcileri, 10 Temmuz'da, Türk İş Yedinci Bölge Temsilciliği'nde bir toplantı yapmışlardır.

Bu toplantıda, sendikal hareketlerde, sendikalar ve işçiler arası dayanışma ve birliğin sağlanması konusunda çok yararlı görüşmeler yapılmıştır. Birlik ve dayanışmanın sağlanması için, her sendikadan bir yetkilinin katılacağı bir **«Sendikalar Kurulu»** nun kurulmasına karar verilmiştir. Bu kurul da, beşer kişilik iki alt kurula ayrılacaktır. Bu kurulların isimleri **«Toplu Sözleşme ve Grev Koordinasyon Komitesi»** ve **«Örgütlenme Komitesi»** olacaktır.

Komitelerin seçimleri de toplantıda yapılmış ve şu sonuçlar ell de edilmiştir:

Toplu Sözleşme ve Grev Koordinasyon Komitesi :

Ali Güvenç (Diyarbakır Genel-İş), Hakkı Coşar (Doğu Maden İşçileri Sendikası), Mehmet Özay (Batman Petrol-İş), Nevzat Kayıcan (Diyarbakır Harp-İş), Sait Burçin (Diyarbakır Teksif)

Örgütlenme Komitesi :

Erdal Yücel (Diyarbakır Yol-İş), Hüseyin Bozdağ (Diyarbakır Teksif), Mehmet Yolbir (Diyarbakır Petrol-İş), M. Şirin Turgut (Batman Petrol İş), Selâhattin Dal (Diyarbakır Genel-İş)

Öte yandan, Yedinci Bölge Hukuk, Araştırma, Basın ve Eğitim büroları da kurulmuş bulunmaktadır. Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliği, bu büroların çalışmalarını sağlama yolunda hazırlıklara girişmiştir. Sendikalar Kurulu'nun eko nomik ve sosyal görüşleri, Diyarbakır İl Radyosu aracılığıyla halka duyurulmuştur.

TEZ-BÜRO İŞ İN ŞUBELERİ

Türkiye Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Sendikası **(Tez-Büro İş)**, geçtiğimiz ay içinde, Adana ve Samsun Şubelerini kurmuş, Erzurum ve Diyarıbakır Şubelerinin de kuruluş hazırlıklarını tamamlamıştır.

Tez-Büro İş'in 300 den fazla üye ile kurulan Adana Şubesi Müteşebbis heyet Başkanlığına Burhan Kocayiğitbaş, Samsun Şubesi Başkanlığına da, Yalçın İmece getirilmiştir. Her iki sendikanın üye sayıları süratle artmaktadır. Özellikle, okullar, eczane ve ecza depoları, Sümerbank Mağazaları, Sosyal Sigortalar Kurumu, Adanada Çukobirlik'te çalışan işçiler sendikaya üye olmaktadırlar.

YAPI-İŞ ŞUBELERİ

Türk-İş Beşinci Bölge Temsilcisi Hasan Akalın, beraberinde Yapı-İş Orta ve Doğu Anadolu Bölgesi Başkanı Sebahattin Ersoy olduğu halde, 15 günlük bir örgütlenme gezisine çıkmıştır. Bu gezi sonunda, Kayseri Sarımsaklı Barajı işyerinde bir Yapı-İş şubesi açılmış ve bu işyerinde çalışan işçilerin büyük çoğunluğu Yapı-İş'e üye kay dedilmişlerdir.

Şube, derhal çalışmalarına baş lamış ve işverene toplu sözleşme çağrısında bulunmuştur.

Kayseri'den Malatya'ya hareket eden Bölge Temsilcisi Hasan Akalın ve Yapı-İş Bölge Başkanı Sebahattin Ersoy, Yapı-İş Malatya Şube Kongresi'nde hazır bulunmuşlardır. Daha sonra Karahan Gediği'nde Morrison firması tarafından yapılmakta olan Radar inşaatındaki 217 işçinin durumları da işverenle görüşülmüş ve işçilerin çoğunluğu sendikaya kaydedilmiştir.

«DOĞU ANADOLU MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI»

Yapı-İş Erzurum Şubesi kurucularından Avni Özden'e, Türkiye Maden İşçileri Federasyonu tarafından, bu ilimizde bir şube kurması konusunda yetki verilmiş ve Özden'in çalışması sonucu, merkezi Erzurum'da bir **«Doğu Anadolu Maden İşçileri Sendikası»** kurulmuştur.

Seminerler

AYDIN ve BALIKESİR'DE

Harp-İş, Yol-İş ve Genel-İş Sendikaları tarafından Aydm'da düzenlenen mahallî semnier başarıyla tamamlanmıştır. PSİ Temsilcisi Mr. Lindengren, Yol-İş Başkanı Ali Rıza Akkemik, Türk-İş Üçüncü Bölge Eğitim Müdürü Şükrü Gürmeriç ve Eğitim Müdür Yardımcısı Altan Sönmez'in hazır bulundukları seminer sonunda 30 kursiyere diploma dağıtılmıştır.

Daha sonra Balıkesir'de de gene ayni sendikalar tarafından dü zenlenen bir diğer mahallî seminer daha yapılmış ve bu seminer de başarıyla sonuçlandırılmıştır.

ELAZIĞ'DA

Elâzığ Yol-İş Sendikası'nın, 14 16 Haziran 1965 tarihleri arasında üç gün süren mahallî seminerine 36 kursiyer katılmış ve semineri başarı ile tamamlamışlardır. Seminerde, toplu iş sözleşmesi, işyeri sendika temsilcisi ve Türk sendikacılık tarihçesi konuları ele alınmış tır.

Öte yandan, Elâzığ ilinde, Yol - İş'ten 4 yüz ve Simli Kurşun İşçileri Sendikası'ndan 250 üye temel eğitime tâbi tutulmuşlardır. Bu işçilere eğitim filmleri gösterilmiş ve sendikanın amaçları, işçi-işveren ilişkileri, işyeri sendika temsil cisinin görevleri anlatılmıştır.

SİVAS'TA

Türk-İş tarafından düzenlenen Bölge tipi seminerlerin ilki, 8-11 Haziran tarihleri arasında, Sivas'ta yapılmıştır.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Doçenti Nevzat Yalçıntaş, Amerika'lı uzman Mr. Theodore Covey, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'ndan Walter Braun, Bölge Temsilcisi Hasan Akalın ve Bölge Eğitim Müdürü Fettah Akan'ın ders verdiği seminerde, 42 sendikacı hazır bulunmuştur.

Seminer sonunda, kursiyerlere, Sivas Demiryolu Fabrikası, Çimento Fabrikası Askerî Dikimevi gez-

KONFERANS

NATO ülkeleri sendika gazeteleri yazı işleri müdürleri arasındaki konferans, 28 - 30 haziran tarihleri arasında Paris'te yapılmıştır. Konferansta, dergimiz yazı işleri müdürü Özer Esmer hazır bulunmuştur. Avrupa'daüi NATO kuvvetleri komutanı general Lemnitzer'in de bir basın toplantısı yaptığı konferansta, NATO'nun siyasî mâlî askerî durumu ve amaçları ile enfrastrüktür çalışmaları hakkında geniş bilgi verilmiştir.

Resimde yazı işleri müdürlerini NATO Genel Sekreteri ile birlikte görüyorsunuz.

dirilmiş ve daha sonra yapılan sade bir törenle, kendilerine diplomaları verilmiştir.

Tokat Almus Barajı İnşaatında çalışan binden fazla işçinin kayıtlı bulunduğu Yapı-İş Orta ve Doğu Anadolu İnşaat İşçileri Sendikası ile Türk-İş tarafından ortaklaşa düzenlenen 3 günlük işçi gelişim semineri de, Haziran ayı içinde yapılmıştır.

Alman sendikacı Walter Braun ile Sivas Bölge Temsilcisi Hasan Akalın, Beşinci Bölge Eğitim Müdürü Fettah Akan ve Sosyal Sigortalar Sivas Şube Müdürü'nün dersler verdiği seminer sonunda, işçilere diplomaları dağıtılmıştır.

DÖRT SENDİKANIN MÜŞTEREK SEMİNERİ

Türk-İş, Harb-İş, Yol-İş ve Genel-İş tarafından ortaklaşa düzenlenen program uyarınca sırayla uygulamasına geçilen seminerlere devam edilmektedir. Bunlardan Kayseri, Malatya, Elâzığ, Erzincan ve Erzurum seminerleri başarıyla tamamlanmıştır. Seminer uygulamalarına Beşinci Bölge Eğitim Müdürü Fettah Akan nezaret etmiştir.

Bu arada, Altıncı bölge kapsamındaki Trabzon ve Samsun seminerlerinin de hazırlanmasına başlanmıştır.

ÖDENMEYEN ÜCRETLER

Altı aydan beri maaş alamıyan Simav Kurşun Sanayiî İşçileri'nin giriştikleri grev hareketi, Türkiye Maden İşçileri Federasyonu'nun arabuluculuğuyla önlenmiştir. Hareket, sendika başkanı Ramazan Şahin'in de katıldığı bir kurulca önlenebilmiş, sonuç olarak işveren le temasa geçilerek, altı aydır biriken ücretlerin 10 Temmuz tarihinde ödenmesi kararlaştırılmıştır.

İşveren sözünü bu kez tutmuş ve biriken işçi ücretleri gerçekten 10 Temmuz'da ödenmiştir. Simav'daki kurşun işçileri Maden İşçileri Federasyonu'na bir telgraf çekerek, federasyon yöneticilerine teşekkür etmişlerdir.

JÜBİLE

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu ile GLİ Kurumu arasında imzalanan toplu iş sözleşmesi uyarınca, yirmi veya daha fazla yıl çalışmış olan işçilerin jübileleri yapılmıştır.

Tunçbilek ve Soma'da yapılan jübilelere genel başkan, genel başkan yardımcısı da katılmışlardır. Genel başkan ve yardımcısı, toplu sözleşme konusunda ve genel konularda birer konuşma yapmışlar ve jübilesi yapılan işçileri kutlamışlardır.

BİR KAZA DAHA

Gediz'deki Ankara Kömür İşletmeleri'nde tedbirsizlik ve ihmal sonucu, üç maden işçisi karbondioksitten zehirlenerek vazife başında ölmüşlerdir. Durumda işverenin bariz ihmal ve tedbirsizliğinin bulunduğu, federasyon yetkilileri tarafından işyerinde yapılan inceleme sonunda anlaşılmıştır.

Vazife şehidi işçi arkadaşlarımızın ailelerine yapılacak yardım konusunda çalışmalara başlanmış, durum adalete intikal ettirilmiştir.

KONFERANS

Uluslararası Çelik ve Alüminyum Konferansı (IMF), ay içinde Lüksemburg'ta yapılmıştır. Konferansta, Maden-İş'i temsilen, Karabük Bölge Merkez Şubesi Başkanı Ahmet Çehreli ve K. Ereğli Organizatörü Mustafa Kaldırım delege olarak hazır bulunmuşlardır.

Bütün dünyadaki çelik ve alüminyum işçilerinin ortak sorunlarının konuşulduğu kongrenin bitiminden sonra, Çehreli ve Kaldırım, yurda dönmüşlerdir.

İspanyol Grevcileri iş başı yaptı

31 Mayıs 1965 tarihinde greve başlıyan 3000 İspanyol gemi sanayii işçisi, ışverenin işçi taleplerini kabul etmeğe yanaşması ve yaralanan işçilerin ailelerine tazminat ödeneceğini bildirmesi üzerine iş başı yapmışlardır. İşçilerin greve başvurmasının sebebi 29 Mayıs'ta gemi tezgahlarında emniyet tedbirlerinin alınmamış olması neticesinde vuku bulan infilak olayı idi. Bu hadisede 3 işçi ölmüş, 6 işçi de ağır bir surette yaralanmışlardı. İşveren öksüz kalan çocukların tahsilini de deruhte edeceğini beyan etmiştir.

RUS İŞÇİLERİ PARA YERİNE TAKDİRNAME VERİLMESİNDEN ŞİKAYETÇİ

Bir Rus inşaat işçisi geçen hafta Sovyet Rusya Komünist Partisi resmi organına gönderdiği bir mektupla işletme idarecilerini tenkid etmiş ve «...**onlar ikramiyelerini nakit olarak alırlarken, bizler diploma kolleksiyonu yapıyoruz**...» demiştir. Gerçekten son zamanlarda Rusya'da işçilere ikramiyeleri **«takdirnameler»** şeklinde verilmeğe başlamıştır.

İSVEÇ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU'NUN ÜYE SAYISI ARTTI

İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun üye sayısı geçen yıla nazaran 16,121 kişi artarak 1,563,273'ü bulmuştur. Üye sayısında en büyük artış metal sanayiinde olmuştur. Diğer taraftan İsveçli kamu hizmetlilerini teşkilatlandıran TCO'nun üye sayısı da 23,873 kişi artarak, 517,000 olmuştur.

VİET-NAM GAZETELERİNİN KAPATILMASI PROTESTO EDİLDİ

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu Güney Vietnam Başbakanı General Ngunyen Cao Ky'a gönderdiği bir telgrafla Güney Viet Nam gazetelerinin kapatılması olayını protesto etmiştir. Hür dünyanın 54,000 gazetecisini temsil etmekte olan Uluslararası Federasyon, telgrafında «...**Memleketinizin içinde bulunduğu kritik durum ileri sürülerek girişilen bu teşebbüs yerleştirmek istediğiniz mevhumları tahrip edecektir**...» denilmektedir Bilindiği gibi Güney Vietnam Hükümeti geçen ay 36 günlük gazeteyi Temmuz ayı içinde kapatmayı kararlaştırmıştı. Güney Vietnam gazetecileri Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı bulunan Uluslararası Gazeteciler Federasyonu nun üyesidirler.

Dünyadan Haberler

AVUSTURYA FIRIN İŞÇİLERİNİN ÜCRETLERİ % 12 ARTTII

Avusturya'da ekmek fabrikaları ile fırıncıları kapsamına alan yeni toplu iş sözleşmesi fırın işçilerinin ücretlerinin % 12 artmasını öngörmektedir. Aktedilen sözleşme fabrika işçileri için 1 Mart 1965, fırınlarda istihdam edilen için ise 12 Nisan itibariyle meriyete girmiş olacaktır. Müzakerelere 1964 Kasımında başlanılmış olmasına ve henüz hitam bulmasına rağmen sözleşmenin meriyet tarihi Mart ve Nisan olarak tesbit edilmiştir.

AMERİKAN ELEKTRİK İŞÇİLERİ HAFTADA DÖRT GÜN ÇALIŞMAK İSTİYOR

Amerikan elektrik endsütrisindeki yüksek nisbette işsizliği azaltabilmek gayesiyle bir müddet evvel elektrik işçileri ilk defa Kaliforniya'da haftada dört gün çalışmağa başlamışlardı. Bu suretle 600 iş temin edilmiş oldu. Bunun üzerine tekrar haftada 40 saat üzerinden 5 gün çalışılmağa başlanıldı. Ancak şimdi sendika liderleri haftada 4 gün mesai yapılması için toplu pazarlık hazırlıklarına başlamış bulunmaktadırlar.

New York Sokaklarında Şoförler Savaşı

New York'un grev yapan 16.000 taksi şoforünün «kızgın grevi»nde kullanılan silâhlardan bazıları şunlardır: Molotov kokteyli, lastik patlatma, radyatör delme, camları asitle eritme.

New York'un taksi şirketlerinde çalışan şoförler ve bakıcılar grev yapmaktadırlar. Grevin başlamasından beri, kendi taksilerini işleten 5.000 şoföre veya grev kararına uymayan 500 şoföre karşı girişilen şiddet hareketleri gittikçe kızışmaktadır. Otomobilleri devirmek, ateşe vermekten şoförleri tehdide kadar varan bu şiddet hareketlerinin bu hafta sonu en had noktasına varması beklenmektedir.

Bu «şoförler savaşı» nı bastırmak için New York polisi geceli gündüzlü nöbete girmiştir. Polislerin çalıştırdığı 50 otomobil, kargaşalıkları bastırmak üzere hazırol halindedir. Buna ek olarak, New York'un 11.772 taksisinden 6.816 sına sahip olan taksi şirketleri sahipleri, taksi işareti taşımıyan 25 otomobilden meydana gelen bir «devriye» kurmuşlardır. Alıcı - verici telsizle donatılmış olan bu taksiler, grevci soförlerin çıkardıkları olayları polise ihbar etmektedirler.

Grevin sebebi, şirketlerde çalışan taksi şoförlerinin sendika kurmaları, şirket sahiplerinin ise bu sendikayı tanımamalarıdır. Taksi şoförleri teşkilât komitesi, sendikalarının şirketlerce tanınması için grevi başlattıklarından beri yüzlerce olay meydana gelmiştir.

24 temmuz

İŞÇİ ANDI

Tarih boyunca hür ve bağımsız yaşamış bir milletin, insan haklarına, demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine, Atatürk ideallerine, fakirlik ve sefaletin barış ve ilerlemenin başlıca engeli olduğuna inanan evlâtları, biz Türk işçileri, Anayasa rejimimizi, nereden gelirse gelsin, her türlü yıkıcı hareketlere karşı korumak uğruna hiç bir fedakârlıktan çekinmeyeceğimize and içeriz.